

Justerat tisdagen den 25 oktober 2011

Inger Linge

Conny Andersson

Sven-Erik Köhlin

§ 157

Inledning och justering m. m.

Ordföranden förklarade sammanträdet öppnat.

Ordföranden konstaterade att 114 ledamöter var närvarande och 35 ledamöter var frånvarande.

Att tillsammans med ordföranden justera sammanträdet protokoll utsågs förste och andre vice ordföranden.

Protokollet skall justeras senast tisdagen den 25 oktober 2011.

§ 158

Bordlagd interpellation 2011:20 av Conny Fogelström (S) om busslinje 609: Trafikering till Gribbylund

LS 1104-0662

Anf. 1-6

Inleddes kl. 10.35 och avslutades kl. 10.48

Interpellationen är ställd till landstingsrådet för trafikfrågor. Fullmäktige medgav den 3 maj 2011 att interpellationen fick ställas. Interpellationen bordlades vid fullmäktiges sammanträde den 13 september 2011.

Svar på interpellationen, se bilaga 1.

Landstingsrådet Christer G Wennerholm hänvisade till det skriftliga svaret. Vidare yttrade sig Conny Fogelström, landstingsrådet Christer G Wennerholm samt Leif Gripestam.

§ 159

Interpellation 2011:21 av Dag Larsson (S) om klinisk mammografi

LS 1109-1171

Anf. 7-16

Inleddes kl. 10.48 och avslutades kl. 11.09

Interpellationen är ställd till landstingsrådet för sjukvårdsfrågor. Fullmäktige medgav den 13 september 2011 att interpellationen fick ställas.

Svar på interpellationen, se bilaga 2.

Landstingsrådet Lars Joakim Lundquist hänvisade till det skriftliga svaret. Vidare yttrade sig landstingsråden Dag Larsson, Lars Joakim Lundquist och Birgitta Sevefjord, Helene Öberg samt Helena Bargholtz.

§ 160**Interpellation 2011:22 av Raymond Wigg (MP) om måluppfyllelsen i miljösteg 5**
LS 1109-1172

Anf. 17-25

Inleddes kl. 11.09 och avslutades kl. 11.29

Interpellationen är ställd till landstingsrådet för miljöfrågor. Fullmäktige medgav den 13 september 2011 att interpellationen fick ställas.

Svar på interpellationen, se bilaga 3.

Landstingsrådet Gustav Andersson hänvisade till det skriftliga svaret. Vidare yttrade sig landstingsråden Raymond Wigg och Gustav Andersson, Vivianne Gunnarsson samt Anna Sehlin.

§ 161**Interpellation 2011:23 av Erika Ullberg (S) om en fungerande SL-trafik vintertid**
LS 1109-1173

Anf. 26-36

Inleddes kl. 11.29 och avslutades kl. 11.55

Interpellationen är ställd till landstingsrådet för trafikfrågor. Fullmäktige medgav den 13 september 2011 att interpellationen fick ställas.

Svar på interpellationen, se bilaga 4.

Landstingsrådet Christer G Wennerholm hänvisade till det skriftliga svaret. Vidare yttrade sig landstingsråden Erika Ullberg och Christer G Wennerholm, Anita Johansson, Yvonne Blombäck samt Gunilla Roxby Cromvall.

§ 162**Interpellation 2011:24 av Johan Sjölander (S) om utflyttningen av psykiatri**
LS 1109-1174

Anf. 37-42

Inleddes kl. 11.55 och avslutades kl. 12.14

Interpellationen är ställd till landstingsrådet för psykiatrifrågor. Fullmäktige medgav den 13 september 2011 att interpellationen fick ställas.

Svar på interpellationen, se bilaga 5.

Landstingsrådet Birgitta Rydberg hänvisade till det skriftliga svaret. Vidare yttrade sig Johan Sjölander, landstingsrådet Birgitta Rydberg, Ylva Nork samt landstingsrådet Birgitta Sevefjord.

§ 163**Besvarande av frågor**

LS 1110-1327

Anf. 43-101

Inleddes kl. 12.14 och avslutades kl. 13.13

1. Fråga av Helene Hellmark Knutsson (S) till landstingsrådet Torbjörn Rosdahl (M): Anser du att en kollektivtrafikinvestering om sammanlagt 8 miljarder bör betraktas som en fråga "av principiell beskaffenhet eller större vikt"?

2. Fråga av Vivianne Gunnarsson (MP) till landstingsrådet Christer G Wennerholm (M): Är det sant att avtalet med Västberga Åkeri avseende samordnade skärgårdsfrakter är uppsagt och att frakterna läggs in i någon landstingsägd organisation?
3. Fråga av Catarina Wahlgren (V) till landstingsrådet Torbjörn Rosdahl (M): Anser du fortfarande, efter första presentationen av utvärderingen av Tiohundra projektet, att Norrtälje sjukhus bör lyftas ut ur Tiohundra AB?
4. Fråga av Erika Ullberg (S) till landstingsrådet Christer G Wennerholm (M): Kan du garantera att SL kan köra tiominuterstrafik på Roslagsbanan i effektiva hastigheter genom Danderyd och Täby?
5. Fråga av Yvonne Blombäck (MP) till landstingsrådet Christer G Wennerholm (M): Tänker du ändra dig och införa öppen spärmlinje i tunnelbanan?
6. Fråga av Birgitta Sevefjord (V) till landstingsrådet Birgitta Rydberg (FP): Stämmer det att ni tänker upphandla BUP i Botkyrka?
7. Fråga av Anders Johansson (S) till landstingsrådet Stig Nyman (KD): Är landstingsrådet – inte minst mot bakgrund av att regeringens utredare, Ewa Samuelsson (KD) nu föreslår att hemsjukvården bör kommunaliseras – beredd att låta kommuner i länet som så önskar så snart som möjligt överta ansvaret för hemsjukvården och på så sätt skapa en sammanhållen hemvård för bättre kontinuitet och kvalitet för brukarna?
8. Fråga av Helene Öberg (MP) till landstingsrådet Filippa Reinfeldt (M): Tycker du det är rimligt att ta ut en avgift på 350 kr för akut sjukvård till ett barn?
9. Fråga av Gunilla Roxby Cromvall (V) till landstingsrådet Christer G Wennerholm (M): Tänker du vidta några åtgärder för att minska antalet olycksfall i tunnelbanan?
10. Fråga av Johan Sjölander (S) till landstingsrådet Birgitta Rydberg (FP): Har landstinget en tydlig och korrekt uppfattning om hur kösituationen inom psykiatrin i Stockholms län ser ut?

Frågorna antecknades som besvarade.

§ 164

Bekräftande av fullmäktiges beslutsförhet

Inleddes kl. 13.13 och avslutades kl. 13.14

Ordföranden konstaterade att ledamöter var 140 närvarande och 9 ledamöter var frånvarande, enligt bilaga A.

§ 165

Kungörelse och annonsering

Inleddes kl. 13.14 och avslutades kl. 13.14

Kungörelsen om fullmäktiges sammanträde anslogs den 29 september 2011 på landstingets anslagstavla och skickades samma dag till fullmäktiges ledamöter och ersättare samt till länsstyrelsen.

Föredragningslistan infördes den 4 oktober 2011 i de tidningar där enligt fullmäktiges beslut annonsering ska ske.

Tillägg till föredragningslista anslogs den 7 oktober 2011 på landstingets anslagstavla och skickades samma dag till fullmäktiges ledamöter och ersättare.

Det antecknades att sammanträdet kungjorts i laga ordning.

Ordföranden informerade om att endast interpellationer, frågor samt anmälan av nya motioner och interpellationer ska behandlas vid nästa sammanträde den 15 november 2011, då seminarium för fullmäktige om "Landstingets investeringar och utblick på vår omvärld" kommer att hållas från kl. 13.00.

§ 166

Annonsering av landstingsfullmäktiges sammanträden under 2012 (förslag 78) LS 1109-1180

Inleddes kl. 13.15 och avslutades kl. 13.15

Fullmäktige beslutade

att tillkännagivande om landstingsfullmäktiges sammanträden under 2012 skall införas i Dagens Nyheter, Länstidningen Södertälje, Metro, Norrtelje Tidning, Svenska Dagbladet samt Nynäshamns Posten.

§ 167

Stiftelsernas årsredovisningar 2009 (förslag 79) LS 1005-0463

Inleddes kl. 13.16 och avslutades kl. 13.16

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att godkänna stiftelsernas årsredovisningar för 2009

att bevilja ansvarsfrihet för styrelsen i stiftelserna Cancercentrum Karolinska, Centrum för Molekylär Medicin, Clara, Stockholms läns museum, Stockholms läns äldrecentrum, Skär-
gårdsstiftelsen i Stockholms län samt Stockholms Konserthusstiftelse.

De ledamöter som innehaft uppdrag i ovan nämnda stiftelser under år 2009 deltog inte i fullmäktiges beslut.

§ 168

Försäljning av fastigheten Mimer 8, Stockholms kommun (förslag 80) LS 1107-1045

Inleddes kl. 13.17 och avslutades kl. 13.17

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att godkänna Locum AB:s försäljning av fastigheten Mimer 8, Stockholms kommun, till stiftelsen Lilla Akademien till en köpeskilling om 305 000 000 kronor.

§ 169**Motion 2011:11 av Anna Sehlin och Bekir Uzunel (V) om vegetariska måltider under landstingsfullmäktiges möten (förslag 81)**

LS 1103-0491

Anf. 102-119

Inleddes kl. 13.17 och avslutades kl. 13.56

I ärendet yttrade sig Anna Sehlin, landstingsrådet Torbjörn Rosdahl, Ylva Nork, landstingsråden Gustav Andersson, Raymond Wigg och Anna Starbrink samt Hans Lindqvist.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag
- 2) bifall till MP-ledamöternas reservation i landstingsstyrelsen
- 3) bifall till V-ledamotens reservation i landstingsstyrelsen

Ordföranden ställde propositioner om bifall till yrkandena ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att avslå motionen.

RESERVATION

Reservation mot fullmäktiges beslut anfördes av MP-ledamöterna och av V-ledamöterna.

§ 170**Motion 2010:10 av Agnetha Boström m.fl. (MP) om att upprätta handlingsplan inom Stockholms läns landsting för att förbättra diagnostiseringen av flickor med autism och ADHD (förslag 82)**

LS 1010-0800

Anf. 120-125

Inleddes kl. 13.57 och avslutades kl. 14.13

I ärendet yttrade sig Helene Öberg, landstingsrådet Birgitta Rydberg, Margaretha Herthelius, Jacqueline Bouvin samt landstingsrådet Birgitta Sevefjord.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag
- 2) bifall till MP- och V-ledamöternas reservation i landstingsstyrelsen

Ordföranden ställde propositioner om bifall till yrkandena ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att anse motionen besvarad.

RESERVATION

Reservation mot fullmäktiges beslut anfördes av MP- och V-ledamöterna.

§ 171**Motion 2009:18 av Tove Sander m.fl. (S) om personer med utvecklingsstörning och deras behov av hälso- och sjukvård (förslag 83)**

LS 0906-0522

Anf. 126-147

Inleddes kl. 14.14 och avslutades kl. 15.03

I ärendet yttrade sig Tove Sander, landstingsrådet Stig Nyman, Tomas Eriksson, Anna Kettner, landstingsrådet Birgitta Sevefjord, Jessica Ericsson, Juan Carlos Cebrian, Margaretha Herthelius, Håkan Jörnehed, Gunilla Roxby Cromvall, landstingsrådet Dag Larsson samt Anna Amundberg.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag
- 2) bifall till S-, MP- och V-ledamöternas reservation i landstingsstyrelsen
- 3) minoritetsåterremiss av ärendet med följande motivering "Yrkar återremiss då beredningskravet enligt kommunallagen inte är uppfyllt"
- 4) avslag på minoritetsåterremissyrkandet

Minoritetsåterremissyrkandet togs först upp till behandling.

Ordföranden ställde propositioner om avslag respektive bifall till återremissyrkandet och fann att fullmäktige avslagit yrkandet.

Begärd omröstning genomfördes sedan enligt följande godkända voteringsproposition.

Den som bifaller återremissyrkandet röstar ja. Den det ej vill röstar nej. Vinner ja med minst en tredjedel av rösterna har fullmäktige beslutat att bifalla återremissyrkandet.

Efter omröstningen konstaterade ordföranden att sammanräkningstablan visade 59 ja-röster, 80 nej-röster och att 10 ledamöter varit frånvarande.

Hur ledamöterna röstade framgår av bilaga 6.

BESLUT

Fullmäktige beslutade

att återremittera ärendet.

§ 172**Valärenden (förslag 84)**

LS 1010-0781, 0833, 1103-0352, 0406, 1104-0659, 1105-0798, 0812, 1106-0935, 1108-1070, 1118, 1133, 1139, 1109-1154, 1164

Inleddes kl. 15.03 och avslutades kl. 15.07

Fullmäktige beslutade att medge befrielse för Peter Lundberg (M) från uppdraget som ledamot i trafiknämnden och för Ingrid Landin (MP) från uppdraget som ersättare i tiohundraämnden.

Fullmäktige beslutade enligt valberedningens förslag

Revisorsgrupp II för tiden 11 oktober 2011 – 31 december 2014

Revisor

KD Christer Wahlgren (efter Leif Hagström)

Revisorskollegiet för tiden 11 oktober 2011 – 31 december 2014

Ersättare

KD Christer Wahlgren (efter Leif Hagström)

Samordningsförbundet för rehabilitering i Botkyrka för tiden 11 oktober 2011 – 31 december 2014

Revisor

KD Christer Wahlgren (efter Leif Hagström)

Landstingsfullmäktige för tiden 1 november 2011 – 31 oktober 2012

Ordförande	1:e vice ordförande	2:e vice ordförande
M Inger Linge	S Conny Andersson	FP Sven-Erik Köhlin

Sekreterare	Ersättare för sekreterare
- Peter Freme	- Anne Lindblom

Det antecknades att Inger Linge, Conny Andersson och Sven-Erik Köhlin inte deltog i beslutet avseende val till fullmäktiges presidium.

Trafiknämnden för tiden 11 oktober 2011 – 31 december 2011

Ledamot

M Kristoffer Tamsons (efter Peter Lundberg)

Förvaltningsrätten i Stockholm för tiden 11 oktober 2011 - 31 december 2014

Nämndemän

M Anne-Christine Carlberg	(efter Michaela Friberg-Storey)
FP Ritva Elg	(efter Hanna Bengtsson)
KD Thomas Swenson	(efter Tommy Petersson)
C Johan Kling	(efter Karin Ernlund)

C Fredrik Lindstål (efter Kenneth Hultgren)

Svea hovrätt för tiden 11 oktober 2011 - 31 december 2014

Nämndemän

S Ralf Lennholm (efter Gary Park)

Kammarrätten för tiden 11 oktober 2011 - 31 december 2014

Nämndemän

S Per-Åke Jeansson (efter Britt Storm)

Nomineringar

Skärgårdshavets samarbetsråd

Personliga ersättare

FP Bo Persson

KD Åke Malmström

Fullmäktige beslutade enligt valberedningens förslag att bordlägga val av

en revisor i revisorsgrupp III, efter Amir Sajadi (MP)

en ledamot i revisorskollegiet, efter Amir Sajadi (MP)

en ersättare i tiorandernämnden, efter Ingrid Landin (MP)

en huvudman i sparbanksstiftelsen Första, en plats för (MP)

nio nämndemän i förvaltningsrätten i Stockholm, efter Taoufik Djeridi (S), efter Edip Tekin (S), efter Åsa Waldenström (MP), efter Hanna Qwist (MP), efter Shadi Larsson (MP), efter Deniz Bulduk (MP), efter Elina Sargezi Betsimon (MP), efter Eva Stenlund (MP) samt efter Margareta Lundberg (MP)

en nämndeman i förvaltningsrätten i Uppsala, en plats för (V)

två nämndemän i Svea hovrätt, efter Julia Ribbing Matthis (MP) och efter Karin Wallton (MP)

två nämndemän i kammarrätten, dels efter Rune Bävner (V) och dels en plats för (V)

Fullmäktige beslutade enligt valberedningens förslag att bordlägga nominering av

en personlig ersättare i skärgårdshavets samarbetsråd, en plats för (MP).

§ 173

Anmälan av nya motioner

LS 1110-1329--1338

Inleddes kl. 15.07 och avslutades kl. 15.10

Nr 2001:24 av Erika Ullberg m. fl. (S) om barn och unga i trafiken

Nr 2011:25 av Helene Hellmark Knutsson m. fl. (S) om nolltolerans mot vårdskador och felbehandlingar

Nr 2011:26 av Helene Hellmark Knutsson m. fl. (S) om att göra sjukvården ren, fräsch och säker

Nr 2011:27 av Rolf Lindell (S) om att öppna den norra tunnelbaneuppgången vid station Universitetet

Nr 2011:28 av Raymond Wigg m. fl. (MP) om minskad köttkonsumtion - minskad klimatpåverkan

Nr 2011:29 av Vivianne Gunnarsson (MP) om att införa fler toaletter i kollektivtrafiken

Nr 2011:30 av Håkan Jörnehed m. fl. (V) om att se över och modernisera reglerna för viss-tidspension för politiker i Stockholms läns landsting

Nr 2011:31 av Anna Sehlin (V) om cykeln som transportmedel

Nr 2011:32 av Anna Sehlin (V) om utsläppen av växthusgaser vid konstruktionen av spårvägar och annan trafikinfrastruktur

Nr 2011:33 av Gunilla Roxby Cromvall (V) om ibruktagande av befintliga spåranläggningar för persontrafik

Motionerna remitterades till landstingsstyrelsen för beredning.

§ 174

Anmälan av nya interpellationer

LS 1011-1306--1317

Inleddes kl. 15.10 och avslutades kl. 15.11

Nr 2011:25 av Erika Ullberg (S) om styrning av projekt avseende Tvärbanan Norr och Roslagsbanan

Nr 2011:26 av Yvonne Blombäck (MP) om framkomligheten för innerstadsbussarna

Nr 2011:27 av Birgitta Sevefjord (V) om människor som utsatts för tortyr

Nr 2011:28 av Nanna Wikholm (S) om upphandling av helhetsansvar för sjötrafiken

Nr 2011:29 av Vivianne Gunnarsson (MP) om hållplatsomläggning i Norrtälje

Nr 2011:30 av Håkan Jörnehed (V) om tilltron till SOS Alarm

Nr 2011:31 av Erika Ullberg (S) om oligopol inom färdtjänsten

Nr 2011:32 av Yvonne Blombäck (MP) om ordningsvaktens befogenheter gentemot unga i kollektivtrafiken

Nr 2011:33 av Curre Hansson (S) om resenärernas väntan i kollektivtrafiken

Nr 2011:34 av Ann-Sofi Matthiesen (MP) om kartor i tunnelbanan

Nr 2011:35 av Susanne Nordling (MP) om patienter med kroniskt trötthetssyndrom (ME/CFS)

Interpellationerna ska besvaras vid nästa sammanträde.

Avslutning

Ordföranden avslutade sammanträdet kl. 15.12

Vid protokollet

Peter Freme

Karin Mikaelsson

Anföranden vid Stockholms läns landstingsfullmäktiges möte den 11 oktober 2011

§ 158 Bordlagd interpellation 2011:20 av Conny Fogelström (S) om busslinje 609: Trafikering till Gribbylund

Anförande nr 1

C o n n y F o g e l s t r ö m (S): Fru ordförande! Först och främst vill jag förstås tacka trafiklandstingsrådet för svaret på min interpellation. Sedan tvingas jag dock konstatera att detsamma är något av ett icke-svar, som bara leder till ytterligare frågor.

Det är nämligen så att det bland de Täbybor som bor i kommundelen Gribbylund sedan några år finns en ständigt stigande upprördhet över de bussförbindelser – eller snarare brist på bussförbindelser – som finns mellan Gribbylund och Danderyds sjukhus. Därför bildades också för några år sedan en särskild bussgrupp där ute. De flesta av dem som ingår i densamma är äldre, ofta vårdbehövande, medborgare som har ett faktiskt behov av att kunna ta sig till läkaren på Danderyds sjukhus även under dagtid. Gruppen har samlat in namn, och över 800 Täbybor har skrivit på uppropet för bättre bussförbindelser som skickats in till SL – utan att någonting har hänt. Gruppen har tillskrivit SL-styrelsen och övriga berörda inom Stockholms läns landsting vid ett antal tillfällen sedan hösten 2006, utan att få något rimligt svar på sina påstötningar. Den ständiga frågan är förstås: Varför?

Det finns visserligen en busslinje som trafikerar Gribbylund, buss 609, men den går bara på vardagar och då endast morgon och kväll, för att tillgodose behovet av arbetspendling. Men för alla dem som är äldre och ofta har inbokade tider hos läkare eller sjuksköterska på sjukhuset mitt på dagen finns ingen buss att åka med.

Fru ordförande! Bakgrunden till Täbybornas kritik är att många faktiskt behöver kunna ta sig till både tunnelbana och sjukhus även mitt på dagen. Uppfattningen att varken Täby kommun eller SL har gjort tillräckligt för att förbättra transportmöjligheterna för de medborgare som bor i kommunens östra delar är nu mycket utbredd. Problemet berör givetvis även alla de Täbybor som arbetar oregelbundna arbetstider på sjukhuset och behöver transportera sig till och från jobbet även under helgerna. Mellan klockan 09.00 och 15.30 på vardagarna och hela helgerna finns nämligen ingen förbindelse alls.

Nej, bussförbindelserna mellan Gribbylund och Danderyd måste helt enkelt förbättras. Hur kan det då komma sig att Christer G Wennerholm i sitt interpellationssvar skriver att det inte finns något behov?

Jag skulle därför vilja ha ett par bättre svar från trafiklandstingsrådet på mina bägge frågor. Varför har du nonchalerat Gribbylundsbarnas skrivelser, och varför tilläts inte linje 609 trafikera under dagtid trots att det bevisligen finns lediga bussar i Täbygaraget?

Anförande nr 2

L a n d s t i n g s r å d e t W e n n e r h o l m (M): Fru ordförande, fullmäktigeledamöter! Till att börja med vill jag säga att vi ju har att genomföra all planering av kollektivtrafiken, oaktat om det är busslinjer, tunnelbanetrafiken, spårvagn eller om det handlar om våra pendeltåg, utifrån de budgetramar som vi har och utifrån de bedömda behoven. Då får vi göra olika former av prioriteringar.

Jag kan förstå att det kan finnas önskemål om att vi ska utvidga trafiken i olika delar, men det som är intressant i den prioriteringsdebatten är, fru ordförande, att interpellanten frågar mig om varför inte vi utökar trafiken. Ja, det kan jag förstå att han gör, eftersom han vet att vi har mer medel än vad han själv har att tillgå i budgeten vad det gäller utökade insatser för kollektivtrafiken.

Det är nämligen så att med dina förslag om att ha en lägre taxa, enhetstaxa och liknande har du haft en mindre budget för drift av SL än vad vi har från allianspartiernas sida. De facto är det ändå så att vi måste göra prioriteringar och bedömningar utifrån var trafikunderlaget är som mest, när vi bestämmer oss för var vi sätter in nya bussturer. Man kan konstatera att i det här sammanhanget har det också att göra med möjligheterna att göra det när upphandlingar är klara, som jag skriver i mitt interpellationssvar.

Det är inte så att det är nonchalerat, utan det får tas med i den bedömning som görs av trafikeringen varje år. Jag kommer givetvis att tillse att för kommande period ska vi ta med de här och alla andra önskemål och alla andras önskemål för att se vad vi kan inrymma i en total jämförelse över hela Stockholms län och mellan de olika trafikslagen inom kollektivtrafiken.

Som sagt, det vore intressant att höra var du har dina pengar till utökad busstrafik!

Anförande nr 3

C o n n y F o g e l s t r ö m (S): Som vanligt skjuter Wennerholm från höften när han inte har några sakliga argument.

Christer, du är tillräckligt gammal för att kunna komma ihåg ett band som hette Hoola Bandoola Band, som var stora på 70-talet. De skrev en låt som hette Vem kan man lita på? Jag kan upplysa dig om att Täby-Aktuellt är en informationsskrift som Täbymoderaterna delar ut i den lokala tidningen. Här är förra veckans nummer, och läser man innantill så står det: "Moderaterna inom Alliansen driver på för att få förbättrad infrastruktur i Täby. Nedan är förbättringar som vi bland annat arbetar för." Där finns en punkt där det står: "Tätare turer med buss från Gribbylund till Danderyd".

Då är frågan: Är det så att du fullständigt struntar i dina Täbymoderater, eller är det så att Täbyborna fördes bakom ljuset när de gick till val i kommunvalet i höstas? Det här var nämligen ett vallöfte från Täbymoderaterna.

Du säger att du lägger örat mot marken och lyssnar på kommuninvånarna när de för fram sådana önskemål. Problemet är att i kommunsamrådet har det förts fram ända sedan 2006 – inte bara från mig utan även från dina egna partikompisar ute i Täby – att det finns ett behov av att förstärka bussförbindelserna mellan Gribbylund och Danderyd. 2006, Christer – du har haft några år på dig att lyssna in det där som du säger att du gör!

Framför allt är det inte en resursfråga i första hand. Bussarna står ju uppställda på Täbygaraget. De ska köras också! Morgon och kväll finns det inga bussar att tillgå, har man sagt på Täbygaraget, men på dagarna finns det bussar lediga. Kör dem i stället för att de står stilla!

Lyssna in de förslag som har förts fram från både bussförare där ute och dem som har skrivit till er ett antal gånger, att dra 610:an någon tur då och då genom Gribbylund för vidare färd till Danderyd. Eller varför inte förlänga 615, som går genom Gribbylund till Täby Centrum, till Danderyds sjukhus någon tur i timmen kanske, så skulle vi kunna lösa det här.

Det har förts fram ett antal förslag till lösningar, men du har negligerat allihop. Jag undrar: Varför då?

Anförande nr 4

L a n d s t i n g s r å d e t W e n n e r h o l m (M): Fru ordförande, fullmäktigeledamöter! Jag kan bara konstatera det jag sade inledningsvis, att det går att granska oss som sitter i landstingsmajoriteten, och det är ditt uppdrag, men de facto är det ju så att du har mindre möjligheter än vad jag och Alliansen har att leverera det önskemål som du pekar på, för ni har mindre pengar till drift av kollektivtrafik, eftersom ni har prioriterat enhetstaxa framför att bedriva mer trafik.

Sedan har ju vi som sitter i trafiknämnden och i SL:s och WÅAB:s styrelser att se till helheterna och göra prioriteringar för hela länet. I den avvägningen kommer vi att väga förstärkningar av kollektivtrafiken med buss i Gribbylund mot andra saker, och sedan får vi fatta beslut utifrån det underlag som vi får fram i samband med kommunsamråden och i samband med att vi gör budgetberedningar. Utifrån det kommer det förslag på hur trafikeringen ska se ut.

Jag tror inte det är någon riktigt stor framgångsfaktor att politiker ska sitta och dra, i olika färger, linjerna över Stockholms län, utan det får nog ändå vara trafikplanerare som gör det – utifrån de resurser som vi tilldelar och utifrån de mål som vi sätter upp. De är begränsade, det är vi alla medvetna om. Det finns ingen fri dragningsrätt av pengar, utan vi måste göra prioriteringar.

Vi vet att det här önskemålet finns med, och det får vi bedöma utifrån de möjligheter vi varje år har att leverera kollektivtrafik.

Anförande nr 5

L e i f G r i p e n s t a m (M): Fru ordförande, fullmäktige och Conny! Jag tycker att vi har en väldigt seriös diskussion med SL på regelbunden basis, och jag bedömer att SL:s representanter är lyhörda för våra önskemål. Det är nämligen ganska många önskemål vi har. Jag vet att vi har fått förstärkt trafik till Skarpäng, vi diskuterar 629:an och många andra frågor.

Precis som Christer säger måste man prioritera. Jag delar uppfattningen att det vore lämpligt att öka trafiken, när så är möjligt, till Gribbylund och de centrala delarna med till exempel 609:an, men det finns också andra möjligheter att ta sig till Gribbylund ska man komma ihåg. Du själv och din fru till exempel åker väl med fördel med 610:an, som många kan åka med som bor i västra Gribbylund. Andra som bor i södra Gribbylund kan åka med den förträffliga Roslagsbanan.

Men visst, när man ser de ekonomiska möjligheterna och de personella resurserna och annat att trafikera de centrala delarna av Gribbylund i större omfattning så ska vi naturligtvis göra det. Det kommer jag att verka för.

Anförande nr 6

C o n n y F o g e l s t r ö m (S): Fru ordförande! Det där var intressant! Det var ett besked som Leif Gripenstam, kommunalråd i Täby kommun, gav här i dag – det var ett helt annat besked han ger till de väljare som röstade i kommunalvalet i Täby för ungefär ett år sedan, för då skulle bussen komma på plats.

Jag konstaterar att det här är en prioriteringsfråga. Det är en resursfråga, säger Christer Wennerholm, trots att chaufförerna på bussgaraget säger att det inte är det.

Jag konstaterar att trafiklandstingsrådet – möjligen beror det på att han bor i innerstan – tycker att det är rimligt att det ska ta en timme att åka kommunalt från Gribbylund i Täby till Danderyds sjukhus på dagtid och på helgerna, och jag konstaterar att landstingsrådet tycker att det är rimligt att man ska ha upp till en halvtimmes promenad från sitt hem till närmaste busshållplats när man ska ta sig till jobbet på morgonen. Tack – det var mycket klagörande!

§ 159 Interpellation 2011:21 av Dag Larsson (S) om klinisk mammografi

Anförande nr 7

L a r s s o n (S): Ordförande, fullmäktige! Varje år insjuknar ungefär 7 000 kvinnor i bröstcancer. 1 500 kvinnor dör i bröstcancer varje år. Det är en av de stora, farliga sjukdomarna för kvinnors hälsa. Det är mot bakgrunden av huruvida vi kan upprätthålla en

god kvalitet när det handlar om den kliniska mammografin som jag har skrivit den här interpellationen.

Jag vill tacka för svaret. I svaret redovisas en del åtgärder där man tar upp vad man tänker göra för att få den kliniska mammografin att fungera bättre i framtiden.

Själva orsaken till interpellationen är att jag ställer mig frågan om kvinnor i Stockholm kan lita på att vi har en klinisk mammografi av god kvalitet, men jag ställer mig också frågan om det är som så att vi politiker i hälso- och sjukvårdsnämnden kan lita på den information som vi får från hälso- och sjukvårdsnämndens förvaltning men också från den politiska majoriteten rörande kvalitetsarbetet i sjukvården.

Bakgrunden till interpellationen är ganska upprörande. Det var nämligen så att i juni 2010 uppmärksammade TV4 att våra sjukhus slog larm om brister i den kliniska mammografin – 30 procent av undersökningarna var felaktiga. När det så ställdes frågor på hälso- och sjukvårdsnämnden fick vi redovisat för oss att man skulle genomföra en medicinsk revision rörande den kliniska mammografin. Den var klar i mars i år – men den redovisades inte för hälso- och sjukvårdsnämnden! Inga åtgärder vidtogs – åtminstone inte såvitt jag känner till – för att åtgärda de problem som hade uppstått i den kliniska mammografin och som visade sig förekomma.

Det var till och med så att det var först när TV4 började bråka och kräva att man skulle släppa den medicinska revisionen, när TV4 hotade med att gå till domstol, som förvaltningen till slut dels redovisade för TV4 hur det låg till, dels redovisade för oss politiker hur det låg till.

Och det var minsann inte några bra uppgifter som fanns i den medicinska revisionen. Det visade sig att det var allvarliga brister i bildkvalitet. Det visade sig att de privata leverantörerna struntade i kravet att man skulle dubbelgranska bilderna. Man gjorde en granskning på 280 patienter, där det visade sig att i 26 var det rena felaktigheter – man hade missat fall av maligna fynd! Vid en av verksamheterna, i Skärholmen, konstaterade den medicinska revisionen att verksamheten inte ens är medicinskt försvarbar.

Efter denna medicinska revision, som var klar i mars men först redovisades för hälso- och sjukvårdsnämnden i augusti, går det alltså ett halvår och verksamheten fortsätter att bedrivas! Man ställer sig verkligen frågan: Varför redovisade man inte för hälso- och sjukvårdsnämnden? Man ställer sig frågan: Varför låter man en verksamhet som inte ens är medicinskt försvarbar fortsätta i ett halvt år? De frågorna är djupt oroande.

Därför ställer jag frågan: Kan kvinnor i Stockholm lita på att den kliniska mammografin håller hög standard? Det är en fråga som jag tyvärr tvingas ställa.

Anförande nr 8

Landstingsrådet L u n d q u i s t (M): Ordförande, fullmäktige! Tack, Dag Larsson, för din interpellation. Jag har i många sammanhang, inte minst från denna talarstol, välkomnat de senaste årens fokusförskjutning från upphandling och avtalsskrivande till kvalitetsuppföljning och kvalitetssäkring av vårdgivare, såväl våra egna som entreprenaddrivna vårdmottagningar och kliniker.

Den medicinska revisionen av den kliniska mammografin har synliggjort brister. Det bör dock i sammanhanget påpekas att revisionen visar på att leverantörerna inte kan anses ha åsidosatt rimliga krav på patientsäkerhet vid undersökningarna. Det som revisionen framför allt påpekar är brister i ett antal administrativa rutiner. Man pekar på att mottagningarna bör arbeta mer systematiskt bland annat med att förbättra bildkvaliteten, den egna kvalitetsuppföljningen, kompetensutveckling samt samverkan med sjukhusen. Hälso- och sjukvårdsförvaltningen arbetar nu systematiskt tillsammans med berörda leverantörer för att följa upp att man vidtar nödvändiga åtgärder.

De här tidpunkterna kan diskuteras. Den slutgiltiga rapporten är daterad den 6 september 2011, och dessförinnan hade vi fått ett mejl den 22 augusti med de synpunkter som framfördes i rapporten.

Sammanfattningsvis och mot bakgrund av den här revisionen och de åtgärder som nu vidtas känner jag mig trygg med att vi kan erbjuda en kvalitetssäkrad klinisk mammografi i Stockholm. Tack, fru ordförande.

Anförande nr 9

Landstingsrådet **L a r s s o n (S)**: Låt mig vara tydlig. Jag tycker det ofta är väldigt bra att vi har även privata entreprenörer som hjälper till att bedriva sjukvård. Ofta gör de privata entreprenörerna dessutom ett väldigt bra jobb. Men det blir ju än mer viktigt att vi säkerställer den medicinska kvaliteten och att vi har öppenhet och transparens när det gäller det medicinska kvaliteten.

I det här fallet gäller det ett fall där politikerna i nämnden i juni, några månader före valet, ställde frågor om hur det egentligen stod till med den medicinska kvaliteten, efter larmrapporter från sjukhusen. På nämndens sammanträde utlovades det att man skulle genomföra en medicinsk revision. Denna medicinska revision genomförs och är klar i mars i år – och sedan händer ingenting! Ingenting händer förrän TV4 ställer krav och går till domstol och begär att få ut materialet. Då – i det läget – redovisar man för hälso- och sjukvårdsnämnden hur illa det står till. Man har en verksamhet som inte är medicinskt försvarbar, och först när TV4 faktiskt framtvingar att uppgifterna släpps ut och blir offentliga stänger man denna verksamhet, en verksamhet som har hållits i gång i ett halvår fastän den inte är medicinskt försvarbar!

Jag tycker det är jättebra med medicinska revisioner, men de måste ju redovisas för oss som är ansvariga för folks hälsa i det här länet, politikerna! Och man måste ju vidta åtgärder i den händelse att de medicinska revisionerna påvisar allvarliga fel och brister.

Det finns många saker. Framför allt får man inte återredovisat till HSN varför man låter en verksamhet som inte är medicinskt försvarbar fortsätta, men det finns många fler frågor att ställa kring detta.

Uppenbarligen är det så pinsamt för förvaltningen när man upptäcker hur illa det här är skött att man bestämmer sig för att förvaltningen själv inte redovisar för TV4 hur det ligger till. Det är ingen sjukvårdspolitik som redovisar för TV4 hur det ligger till, utan man skickar ut en privat konsult som man har städlat för att berätta hur illa det ligger till. Hela ärendet är ytterligt illa skött! Det bådär inte särskilt gott när det handlar om att säkerställa medborgarnas och kvinnornas förtroende för sjukvården i länet.

Jag gläder mig ändå åt att det i själva svaret och från Lars Joakim Lundquists sida redovisas en del åtgärder som man tänker vidta för att säkerställa kvaliteten när det handlar om den kliniska mammografin framöver, och det ska Lars Joakim ha tack för. Men när det handlar om arbetet med medicinska revisioner, när det handlar om öppenhet och transparens i hälso- och sjukvårdsnämnden och hur hälso- och sjukvårdsnämnden arbetar visavi medierna, men också visavi oss folkvalda, finns det mycket, mycket mer att önska!

Det är tyvärr så att hela klinisk mammografiverksamheten behöver förbättras. När jag ändå pratar om den kliniska mammografin kan jag säga att det bara är en del av verksamheten. Vi håller också på med ett mammografiprogram i övrigt, där alla kvinnor kallas in och får en chans att undersöka sig, och där har vi tidigare konstaterat att det är enorma brister och stora skillnader i kvinnors deltagande i det allmänna mammografiscreeningsprogrammet. Det finns enorma skillnader mellan exempelvis ett område som Skärholmen, där 54 procent av kvinnorna för tio år sedan deltog i mammografiprogrammet, och Gustavberg, där 80 procent deltar. I dag kan vi konstatera att förvaltningen inte vet hur många som deltar i mammografiprogrammet!

Anförande nr 10

Landstingsrådet **Sevefjord (V)**: Dag Larsson har ställt en väldigt viktig interpellation. Jag tror att vi alla tycker att de problem som har redovisats när det gäller just den kliniska mammografin är problematiskt därför att det berör så många människor och kan leda så fel om vi inte får en bra kvalitet.

Att vi genomför 30 medicinska revisioner om året är jättebra. Det är möjligt att vi skulle behöva göra fler, men som Dag säger är det viktigt att vi inom politiken snabbt kopplas in när det pågår medicinska revisioner, framför allt i hälso- och sjukvårdsnämnden. Det första jag tycker man ska göra är att när det pågår medicinska revisioner så ska man tala om för oss vi som sitter i nämnden – som ändå har det yttersta ansvaret för hälso- och sjukvårdspolitiken under fullmäktiges ansvar – att nu har man tagit tag i frågan. När sedan revisionen är klar borde vi också få resultatet.

Det finns ingen anledning för er som sitter i majoritet att känna att det är obekvämt eller besvärande, för vi har samma målsättning: att ha en så bra vård som möjligt. Där spelar den medicinska revisionen en oerhört viktig roll.

Bättre återkoppling till hälso- och sjukvårdsnämnden, precis som Dag Larsson sade – att vi får reda på när det pågår medicinska revisioner, och också resultatet när de är klara och vilka åtgärder som eventuellt behöver vidtas. Det är en viktig punkt. Här tycker jag egentligen inte att vi behöver ha olika åsikter, majoriteten och oppositionen, för vi drar ju åt samma håll.

Ett problem när det gäller just den här frågan är att bildupptagningen och bildkvaliteten var för dålig, så det var svårt att analysera resultatet. Det finns en regel som säger att man ska dubbelgranska varje bild, och enligt Lars Joakims svar gör man det i dag. Men om bildkvaliteten är dålig leder det inte framåt att dubbelgranska varje bild! Först måste faktiskt bildkvaliteten vara bra, sedan kan man granska bilderna ordentligt.

Du skriver att man nu ska vidta åtgärder för att förbättra bildkvaliteten, som jag uppfattar ditt svar. Min fråga till dig är: När ska det arbetet vara klart? Kan du svara på det? Eller är det redan klart, så att man i dag har fullgod bildkvalitet? Det måste ju vara själva grunden för att man ska kunna analysera bilderna.

Den andra frågan till dig är den här. Du skriver att det har inletts ett arbete för att utveckla de diagnostiska riktlinjerna när det gäller mammografin. Det är ju jättebra. Men vet du när det arbetet ska vara klart, så att vi har en enhetlig plattform att stå på, som gäller både för det offentliga och det privata?

Anförande nr 11

Helen Öberg (MP): Det här är ju en jätteviktig interpellation, som jag samtidigt har haft lite delade känslor inför. Jag skulle ju önska att vi lade vår tid och energi på att diskutera och göra handlingsplaner för hur fler kvinnor ska få ta del av mammografi – det är ju egentligen det vi behöver jobba med. Ur det perspektivet är det ett extra stort bekymmer att vi nu tvingas diskutera att den har brustit i kvalitet. Kvinnor har faktiskt sökt sig till vården och gett den sitt förtroende, och sedan har vi inte tagit hand om det förtroendet på rätt sätt. Det har varit min tveksamhet att fästa för mycket uppmärksamhet kring den här frågan. Samtidigt är det så pass allvarligt att vi måste lyfta det. Vi måste diskutera det och reda ut den här frågan.

Ett perspektiv som jag tycker har saknats när vi har diskuterat arbetsformerna i hälso- och sjukvårdsnämnden – det här är kanske egentligen inte rätt forum för att diskutera det, men jag vill ändå säga det – är att många av er satt i nämnden när den fick information första gången om olika svårigheter som fanns, men för mig som kom in i hälso- och sjukvårdsnämnden i januari var den första information jag fick i augusti. Det är en ganska lång tid när det pågår en medicinsk revision och det finns uppenbara problem utan att ledamöterna känner till dem. Det tycker jag verkligen är allvarligt.

Anförande nr 12

Landstingsrådet L u n d q u i s t (M): Ordförande, fullmäktige! Jag delar Dag Larssons uppfattning om öppenhet och transparens. När jag var ordförande i Norra Stockholms sjukvårdsområde drev jag rätt hårt att vi hade öppenhet och transparens i de uppföljningarna. Anna Kettner och Janet Mackegård var med på den tiden. Där har vi ingen annan uppfattning.

Jag tycker inte heller det är obekvämt eller besvärande. Som utbildad revisor en gång i tiden tycker jag det är väldigt viktigt att man gör de här kvalitetsgranskningarna och är öppen och transparent med dem. Vi ska inte gömma dem på något sätt. Det är ju så man för utvecklingen framåt. Jag brukar säga till mina egna barn att trial and error är en ganska bra skola. Vi ska ha så lite error som möjligt i sjukvården, naturligtvis, men vi måste ändå vara beredda på att man kan hitta sådana här saker – men också ge entreprenörerna och våra egna verksamheter möjligheter att vidta åtgärder.

Kvaliteten i rapporten i våras var enligt förvaltningen av den karaktären att man var tvungen att göra kompletterande genomgångar av det som hade gjorts i den första revisionen. Jag tycker nog det finns anledning att kvalitetssäkra sina egna rapporter innan man släpper dem, och vi fick dem ändå relativt tidigt efter semestrarna, i augusti månad. Det har varit en tidskrävande process, säger förvaltningen själv, att göra den här revisionen. Det gäller att plocka fram alla dessa bilder och alla dessa undersökningar och ta kontakt med de berörda entreprenörerna.

Vad gäller bildkvaliteten är det så att landstinget kommer att utarbeta nya diagnostiska riktlinjer för klinisk mammografi. Det finns ett behov att ställa tydligare krav rörande kvalitet vid klinisk mammografi. En slutsats som kan dras av revisionen är att det finns otydlighet rörande exakt vilka krav som ska ställas vid bildtagning. Detta ska klargöras i de nya riktlinjerna. Detta är naturligtvis, fru ordförande, ett prioriterat arbete.

Sedan får vi inte blanda samman den vanliga mammografin och den kliniska mammografin. Detta är alltså när man upptäcker en knöl i bröstet mellan två mammografitillfällen, till exempel, eller när man är så ung att man inte har kommit in i mammografiprogrammet eller så gammal att man har lämnat det. Då har man den kliniska mammografin att tillgå. Det är ganska många kvinnor som får klinisk mammografi, och det är en bra verksamhet. Den ska verkligen vara kvalitetssäkrad.

Beträffande att man får ta om bilder, är det klart att om man hittar en liten knöl vid klinisk mammografi så kommer de sjukhus som ska vidta åtgärder, operera och stråla, att ta ytterligare bilder för att lokalisera exakt var tumören sitter. Det är en tvåstegsraket. Man hittar någonting själv, man får en klinisk mammografiundersökning och sedan går det vidare till sjukhusen som kompletterar bilderna för att få en tydlig bild av var i bröstet tumören sitter.

Anförande nr 13

H e l e n a B a r g h o l t z (FP): Fru ordförande! Ja, det är en viktig interpellation Dag Larsson har väckt, det är vi alla överens om. Och den ligger väl i tiden just nu, för det är i oktober månad som man bedriver Rosa bandet-kampanjen. Jag ser att några av oss har de rosa banden på sig, just för att stötta arbetet med att komma till rätta med den fruktansvärda sjukdom som bröstcancer är.

Debatten handlar om klinisk mammografi – det är alltså inte fråga om screening – men någon berörde problemen med att få kvinnor att över huvud taget komma till screeningverksamheten så att man kan upptäcka den eventuella bröstcancern och sedan gå vidare med klinisk mammografi.

Det viktiga är, utöver det som redan har sagts här, att man när man upptäcker en knöl i bröstet vid mammografi eller misstänker det själv också får möjlighet att snabbt träffa någon som följer upp det som man har råkat ut för. Jag har inte själv råkat ut för det, men jag vet

att det är oerhört plågsamt att gå och vänta på ett besked om man har bröstcancer eller inte, så det är otroligt viktigt att det sker snabba insatser från sjukvården.

Det andra problemet är att det är många kvinnor som inte litar på mammografin. Det har ju varit mycket debatt om mammografi är onödigt eller till och med skadligt, eller om det är bra. Det gör att en hel del kvinnor som får kallelse låter bli att gå därför att man inte tror på mammografi. Själv är jag övertygad om att mammografi är väldigt viktig, och vi måste från landstingets sida se till att kvinnor verkligen känner att man ska gå och ta de här röntgenbilderna.

Det är klart att det här kanske kunde ha skötts bättre – jag sitter inte själv i hälso- och sjukvårdsnämnden – men det verkar nu ändå som om det är på rätt väg. Jag tycker det är bra att man har de här medicinska revisionerna och att även vi som inte är direkt ansvariga i hälso- och sjukvårdsnämnden får del av dem, så att vi har mer information när vi träffar medborgare genom de medicinska revisioner som görs.

Anförande nr 14

Landstingsrådet **L a r s s o n (S)**: Den medicinska revisionen är ganska entydig om att vi borde se över hur vi har det med de små enheterna. Man påpekar ju att det finns alldeles för små enheter, som inte kan säkerställa att dubbelgranskning sker och inte kan säkerställa att kvalitetsutveckling och vidareutbildning sker för personalen som arbetar på enheterna. Det tror jag är en viktig lärdom.

När det handlar om den allmänna mammografiscreeningen – för de här sakerna hänger ändå ihop – tycker jag också att vi måste bli bättre på att ta reda på hur vi ska lyckas nå kvinnor runt om i vårt län så att de faktiskt deltar i programmet. I maj när jag frågade konstaterade förvaltningen att man inte vet. Man vet inte hur många kvinnor i olika delar av Stockholmsregionen som deltar i programmet! Det måste vi göra någonting åt.

Det tredje och sista är att när vi gör medicinska revisioner måste man berätta för oss folkvalda politiker om resultatet. Det är en mycket viktig del av vårt beslutsunderlag och den kunskap vi behöver för att kunna kommunicera sjukvården med medborgarna i vårt län.

Anförande nr 15

Landstingsrådet **S e v e f j o r d (V)**: Att förvaltningen säger att man inte vet hur många som deltar i screeningsverksamheten verkar jättekonstigt. Det fanns ju väldigt tydliga siffror på det när vi hade majoriteten och jag hade det politiska ansvaret. Det följde man upp år för år, så de siffrorna måste finnas. Det är möjligt att förvaltningen inte just nu har dem, men de finns, så det är väl bra om man plockar fram dem. Det där följs väldigt noga, och man vet också i vilka områden det är lägre frekvens av deltagande i screeningprogrammet. Därför tycker jag det svaret verkar väldigt märkligt.

Jag ställde två frågor till dig, Lars Joakim Lundquist. Det står att leverantörerna har fått krav på att åtgärder ska vidtas för att förbättra kvaliteten på bildtagningen. Min fråga till dig var: Vet du när det arbetet ska vara klart? Det är möjligt att du inte har det i huvudet, men i så fall är det bra om du återkommer i ett annat sammanhang. Samma sak när det gäller när vi själva ska ha klart utarbetade riktlinjer för diagnostisk mammografi. Vet du när det arbetet ska vara klart? Annars är det jättebra om du kan återkomma senare till detta.

Anförande nr 16

Landstingsrådet **L u n d q u i s t (M)**: Ordförande, fullmäktige! För dubbelgranskning är det vidtaget åtgärder, så det fungerar nu. Den övriga biten är, som jag sade för en stund sedan, en prioriterad fråga och den kommer att rapporteras av till hälso- och sjukvårdsnämnden. Vi har inte olika uppfattningar i den frågan.

För att nu gå in på mammografiscreening, var det faktiskt så att vi i den här salen tog ett enhälligt beslut i juni att avskaffa patientavgiften, och vi ser att det påverkar på så sätt att det är fler som går på mammografiscreening. Nu är det inte detta som den här interpellationen handlar om, men det är ju ett viktigt steg att vi nu har tagit bort avgifterna för all screeningverksamhet.

§ 160 Interpellation 2011:22 av Raymond Wigg (MP) om måluppfyllelsen i miljösteg 5

Anförande nr 17

Landstingsrådet W i g g (MP): Fru ordförande! Tack, Gustav, för ett fylligt svar med många exempel på vad man skulle kunna göra för att öka andelen förnybart bränsle i landstingets sjötrafik, Waxholmsbolagets trafik, vare sig den sker i egen drift eller med utomstående privata entreprenörer.

Det är nämligen dags att summera måluppfyllelsen för Miljösteg 5 – det går ju ut vid nyår. Från början var det många av de målsättningar vi hade som ansågs vara realistiska. Jag kommer ihåg debatten runt andelen ekologisk mat. Det var många i den här salen som fortfarande är närvarande som sade att det skulle stjälpas hela landstinget och göra att vi gick i konkurs, i princip. Där är vi inte nu. Vad det gäller andelen ekologisk mat – man får ju inte nämna några särskilda märkningar – är vi framme vid målet. Men vad det gäller Waxholmsbolaget är vi långt ifrån målet, på 3 procent i stället för 50 procent. Nu när man målet inom trafikarbetet totalt tack vare att SL har jobbat så framgångsrikt med att byta ut bränslen. Förmodligen når vi totalt 50 procent, och det är bra.

Det är några saker som jag skulle vilja fråga dig om, Gustav. Evolution diesel, som man ser på Preems tankbilar, har jag lyckats uppfatta är det nya, talloljebaserade bränslet. Sjötrafik är omgärdad av mycket regelverk och fakta, men om du kan berätta för mig vad DNV står för så vore det bra. Det står att det är regelverket för handelsfartyg som gör att man måste följa vissa normer. Är WÅAB:s eller de privata entreprenörernas tonnage klassat som handelsfartyg? Det kan hända att det är så, jag bara undrar. Det är en fråga som kommer av att man ställer vissa krav på motorer, flampunkter och så vidare.

Jag undrar också varför inte den borgerliga regeringen gav ett undantag. Nu har vi ju ett bränsle, Evolution diesel, som skulle kunna hjälpa till i alla fall att höja målen bra mycket och komma närmare, kanske inte till 50 procent. Varför fick vi inte något undantag?

Slutligen – det är ändå framtiden som är viktigast. I dag har vi 3 procent, och du skriver i ditt svar, Gustav, att ni vill nå 75 procent. Räcker det till med de strategier och de medel som du målar upp i ditt interpellationssvar, eller behöver vi göra någonting mer?

Anförande nr 18

Landstingsrådet A n d e r s s o n (C): Landstingets arbete för att få en mer miljövänlig båttrafik är viktigt. Därför är det glädjande att få en sådan här interpellation. Jag måste ändå från början mota tillbaka en vanföreställning som ligger till grund för den.

Landstinget har inte ett specifikt mål för att Waxholmsbolaget och sjötrafiken ska nå 50 procent förnyelsebara bränslen till 2012, utan målet är formulerat för landstingets samlade transporter, förmodligen – det kanske Raymond Wigg kan upplysa oss om – därför att man var förnuftig nog att förstå att förutsättningarna för landtrafik och sjötrafik, trafikslag med en stor och tidig miljödebatt och trafikslag som länge har levt i skuggan för miljödebatten och teknikutvecklingen, ser helt annorlunda ut.

Målet är alltså att nå 50 procent för det samlade trafikarbetet, men likväl är det naturligtvis en angelägen uppgift att få en mer miljövänlig och på sikt förnyelsebar båttrafik också. Det tycker jag är en angelägen uppgift, och det är en uppgift som har en hel del svårigheter med sig på vägen – men belöningen om vi lyckas är ju att vi då återigen som så många gånger

förr, inte minst under den här mandatperioden, kommer att visa att Stockholms läns landsting är en murbräcka för att hitta nya tekniska lösningar, som kommer att få efterföljd bland andra trafikerare inom passagerartrafik och kustnära trafik och den mera småskaliga båttrafiken. Därigenom kan vi få en spridningseffekt.

Jag tänker inte omedelbart gå in i den Vi i femman-tävling som Raymond Wigg utlyser angående förkortningen DNV till exempel. Jag vet helt enkelt inte exakt hur den ska utläsas. Det kanske du vet, Raymond? Annars får vi väl kolla på I-phone och Wikipedia.

Att regelverket för handelsfartyg antas vara bindande för Waxholmsbolaget om inte dispens beviljas är den uppgift som jag har fått och har tagit som utgångspunkt. Däremot förefaller det ju inte helt fruktlöst att se vilka undantag vi möjligen kan få.

Det fanns fler frågor som du nu framförde från talarstolen, som jag inte uppfattade när jag funderade över förkortningen.

Min uppfattning är att Waxholmsbolaget har gjort ett väldigt seriöst arbete i detta men att det kan göras ännu mer, och den övergripande målsättningen från min sida är att vi nog under återstoden av mandatperioden kommer att se det här som ett prioriterat område.

Anförande nr 19

V i v i a n n e G u n n a r s s o n (MP): Ordförande, ledamöter och Gustav Andersson! Det är bra om det blir ett prioriterat område, äntligen. För min del är det inte något som har varit i skuggan av debatten utan har legat långt framme. Jag har under många år arbetat för en mycket miljövänlig båttrafik, och jag gör det fortfarande. Om jag inte minns fel var det väl under förrförra mandatperioden som vi jobbade med att få i gång ett projekt i Stockholm med biogasdrift. Det finns naturligtvis en hel del gjort på det här området som man skulle kunna ta tag i.

Det är ju också så att EU trycker på båttransporter som ett väldigt bra och miljövänligt sätt att jobba vidare – båttransport i kombination med järnväg, förstås.

Det som jag tycker är lite märkligt i svaret handlar om att bränslet ska godkännas av motortillverkaren. Jag förstår att det är så, men det hindrar också att man kommer vidare om man inte har motortillverkaren med sig. En sådan sak skulle man kunna lösa genom att jobba vidare på ett bredare sätt med EU-projekt tillsammans med andra länder.

I svaret står att man strävar efter att ha samma bränsle för alla fartyg, oavsett vad det är för slags fartyg – ångfartyg också. Det tycker jag är märkligt. Naturligtvis kan man när det gäller det äldre tonnaget ha ett helt annat bränsle. Var och en förstår nog att det kanske ställer sig väldigt dyrt att ha ångfartyg som måste byggas om till någon typ av gasdrift. Jag förstår inte varför det kom upp över huvud taget i det här svaret, men så är det.

En annan sak är att det står att man måste kunna leverera ut till skärgårdsbryggor där fartygen kan ta emot det. Då är frågan: Vilka skärgårdsbryggor är det? Vad jag vet är det kanske två eller tre bryggor där man kan tanka i dag. Det är ju inte så att det går en massa tankfartyg ut till skärgården och läktrar över bränsle till de här fartygen, utan de är redan tankade och går tillbaka till sin hamn där de tankar igen. Så går det till, inte med en massa transporter med bränsle ut till skärgården, numera i alla fall.

De frågorna skulle jag gärna vilja ha svar på.

Anförande nr 20

L a n d s t i n g s r å d e t W i g g (MP): Fru ordförande! Nu har vi konsulterat både sakkunniga i salen och I-phone och fått reda på att DNV betyder Det Norske Veritas, och det känner man ju igen – det är ett klassningsföretag. Det är bara det att sådana här förkortningar kan göra en än mer förvirrad ibland, om man inte vet vad de betyder.

De frågor jag ställde tidigare, Gustav, var: Är verkligen WÅAB:s tonnage klassat som handelsfartyg? Varför fick inte landstinget ett undantag från grönfärgningen av diesel? Det borde väl vara en rimlig begäran av en Stockholmsvänlig regering som nu sitter nationellt? Den sista frågan är kanske mera framåtsyftande: Vad kommer att krävas för att uppnå 75 procent, jämfört med i dag 3 procent, 2016? Här behöver vi nog väldigt mycket strategier!

Precis som du säger tog vi ett samlat mål för all kollektivtrafik. Det gjorde vi för att vi såg att det här är omgärdat med mycket regelverk som gör att det är svårt. Det är enklare att hitta vägarna på land än vad det är till sjöss vad det gäller alternativa bränslen. Men vi såg och tänkte faktiskt lägga ett kraftigt arbete på det, inte bara ecodriving på sjön och så vidare, utan vi ville också hitta vägar framåt, kanske med biogasbåtar, kanske med eldrift. Vi talar ju om sjötrafik inte bara på Saltsjön och vintertrafik, utan också på Mälaren. Går vi ned till kontinenten så finns det elbåtar i Hamburg till exempel. Amsterdam är också ett område där man kan få bra mycket input om vartåt sjöfartsutvecklingen kan gå. Vad det gäller nya båtar ser vi en fin utveckling i Norge men också på västkusten, där region Västra Götaland jobbar med nya former av båtar, som har lättare skrov och inte förbrukar lika mycket energi.

Det finns mycket att göra på den här bogen. Du skriver också i ditt svar att du inte är tillfredsställd med att ha nått 3 procent, och det låter ändå bra. Då kan vi syfta framåt, göra ett omtag och komma framåt mycket mer. Men jag tror inte heller att vi kommer att vare sig till sjöss eller på land ha ett bränsle, ett drivmedel i våra bussar, en sorts drivmedel i våra båtar, utan här får vi nog tänka en mångfald av lösningar, som ska vara anpassade till sin trafik, var de ska gå var de ska tjänstgöra och vad de ska uppfylla för syfte.

Om du kan svara på de frågorna plus Viviannes frågor är vi nog glada!

Anförande nr 21

Landstingsrådet Andersson (C): Jag vill först och främst understryka att det som redovisas i svaret är inte vilka strategier som kommer att användas under det kommande miljöprogrammet. Det anser jag är för tidigt att svara på. Det tänker jag återkomma om när det kommande miljöprogrammet är antaget. Det som här redovisas är det sätt som vi har arbetat med frågorna under den gångna programperioden.

Jag tror att Vivianne nog inte har läst på riktigt ordentligt när det gäller båttrafikens miljönytta. Det som EU åsyftar när man håller fram båttrafiken är i första hand godstransporter – där finns det stora energieffektivitetsvinster att göra på att välja sjötransporter. Sjötransporter när det gäller passagerartrafik i ett vinterbelagt hav som Stockholms skärgård är inte primärt en miljöfråga, utan det är en fråga om andra värden. Det drar ganska mycket energi att transportera folk under attraktiva hastigheter med båt.

Jag vill också understryka att Waxholmsbolaget faktiskt har gjort mycket. Skälet att man inte har lika bra resultat i Waxholmsbolaget som till exempel den landburna kollektivtrafiken – som ju faktiskt kommer att kompensera för att inte Waxholmsbolaget har kommit lika långt – är dels att det är helt andra regelverk som gäller för sjötrafik, till exempel högre krav på brandsäkerhet när det gäller bränslena till sjöss, att skattereglerna ser annorlunda ut. Bränslen för vägtrafiken är ju skattemässigt gynnade på ett sätt som inte bränslen för sjötrafik är. Det rör också att vi är i stort sett de enda som efterfrågar miljöbränsle till sjöss i dag. Det håller på att växa fram en diskussion på andra håll, men det är vi som utgör marknaden, i stort sett. Det innebär att vi hamnar på en pionjärmarknad, där det både blir dyrare, där volymerna är mindre och så vidare. Genom att debatten pågår på andra ställen kommer naturligtvis marknaden att utvecklas.

Jag tror att en framgångsfaktor för Stockholms läns landstings mycket offensiva och framgångsrika miljöarbete är att våra lösningar faktiskt har varit kostnadseffektiva. Det är någonting som andra kan följa efter.

Raymond Wigg, jag tycker verkligen inte att man ska raljera över satsningarna på ecodriving i Waxholmsbolaget, som har minskat bränsleåtgången med 20 procent. Det är faktiskt bättre än att öka andelen förnyelsebart med 20 procent, för även det förnyelsebara har en viss miljöeffekt, men det som man sparar in har ingen miljöeffekt – så egentligen har man klarat åtminstone ett 23-procentsmål!

Anförande nr 22

A n n a S e h l i n (V): Jag tänkte bara fråga Gustav Andersson. Det är ju på gång en helhetsupphandling för skärgårdstrafiken, som avbröts i trafiknämnden men som säkert kommer tillbaka. Hur ser det ut – skulle man kunna ställa höga krav i denna helhetsupphandling för skärgårdstrafiken just på bränsle? Hur ser Gustav Andersson på det, i dialog med Christer G Wennerholm och trafiknämnden?

Anförande nr 23

Landstingsrådet W i g g (MP): Jag får be om ursäkt, Gustav, om du uppfattade att jag raljerade över ecodriving. Tvärtom! Precis som du säger är den bästa insatsen för att spara energi självklart den energi som vi inte behöver förbruka.

Men sedan blev jag verkligen förvånad. Argumenterar du för att inte utveckla persontrafiken på vattnet? Miljöpartiet har under en lång tid drivit att vi ska utveckla trafiken inte bara på Saltsjösidan utan också på Mälarsidan, och det trodde jag faktiskt att Centern också gjorde – självklart med gods, men också förbättra kollektivtrafiken på vatten på Mälarsidan och Saltsjösidan. Stockholm byggdes vid vatten just för att man hade vattnet som samfärdselmedel. Det ska vi väl använda oss av, inte säga att vi inte ska använda oss av?

Slutligen beträffande Miljösteg 6: Du säger att vi får återkomma med det, men vi ska ju snart fatta beslut om det, det är bara någon månad kvar! Då borde vi ha en strategi klar för hur vi ska arbeta för att uppnå målen. Visst kan vi göra det i efterhand, men det är bättre att tänka till i förskott.

Anförande nr 24

V i v i a n n e G u n n a r s s o n (MP): Gustav Andersson, du svarade inte riktigt på mina frågor. Bland annat svarade du inte på frågan om bryggor, och inte om ångfartygen heller, om att ha samma bränsle i alla typer av fartyg.

Det Norske Veritas, som vi nu har uttytt att det var, är ett norskt försäkringsbolag. I Norge har man gasdrift, så det är inte så konstigt att de tog fram det här. Men varför skulle vi ha samma regelverk som ett norskt försäkringsbolag? Det förstår inte jag. Det finns ju många andra försäkringsbolag, och man borde utveckla detta.

Jag vill också säga att det finns ett Östersjösamarbete här i Östersjön kring olika bränslen, så det är inte alls så att vi är det enda landet, den enda staden eller den enda regionen som jobbar med det här. Det jobbas världen över, och nya fartyg som byggs byggs med gasdrift. Det finns ett stort varv i Korea som bygger gasdriftsfartyg. Viking Line kommer att bygga sitt nästa fartyg med gasdrift, så det här är på gång – jättemycket!

Anförande nr 25

Landstingsrådet A n d e r s s o n (C): Raymond Wigg, är det så att för att man ska vara för kollektivtrafik till sjöss så måste man hävda att det är per definition det mest miljömässiga? I så fall innebär det ju att man måste använda sig av kanske felaktiga argument.

Centerpartiet är ett pådrivande parti när det gäller att utveckla trafik till sjöss, och just därför måste vi hitta miljövänliga bränslen för att driva trafiken till sjöss.

Det finns lägen där man kan få energieffektivitet och miljönytta av att ha kollektivtrafik till sjöss, till exempel när man kan korta resor, men att generellt hävda att det är energieffektivare att transportera sig till sjöss när det gäller persontransporter än det är att ta sig fram på andra vis är ett falskt argument. Det är inte det som är det hållbara argumentet för det som vi i Centerpartiet vill göra och som uppenbarligen Miljöpartiet också hävdar att man vill göra, nämligen att bygga ut trafiken till sjöss.

Jag tror mycket väl att det kan vara så att man ska söka olika lösningar på olika ställen, men det är en strategisk fråga som rimligen kommer *efter* att vi har satt upp målen. Och det kommer vi snart att göra.

§ 161 Interpellation 2011:23 av Erika Ullberg (S) om en fungerande SL-trafik vintertid

Anförande nr 26

Landstingsrådet Ullberg (S): Ordförande, ledamöter, åhörare – alla som lyssnar här inne eller via webben eller på annat sätt – jag skulle vilja be er att hålla två perspektiv i huvudet samtidigt. Jag kommer nämligen att tala om det som jag tycker funkar bra, det som vi är överens om, men jag kommer också att prata om de saker som vi inte är överens om och där jag känner mig ganska frustrerad, faktiskt, och är ganska kritisk. Man måste framhålla att ingenting är svart eller vitt. Det finns olika perspektiv. Det finns saker som är bra och saker som är otillräckliga.

För att börja med det som vi är överens om: Ja, snö och kyla innebär stora påfrestningar för trafiken, och de två senaste vintrarna har bjudit mycket på den varan. Trafiknämnden har, som Christer G Wennerholm skriver i sitt svar, i enighet antagit en åtgärdslista. Vi försöker lära av det som har skett, vi tittar framåt, man köper in snöröjningsfordon. Detta är mycket bra. Det kan ju riskera att bli så att även den kommande vintern blir snörik och att det här extrema vädret snarare börjar bli ett normaltillstånd. Detta vet vi ingenting om. Vi kan inte råda över vädret, vi kan bara råda över vår egen förberedelse för att klara alla väderlekar.

Ett stort problem är att vi inte heller råder över allt som berör vår trafik. Våra tåg åker ju samma störningskänsliga system, genom samma getingmidjor, på samma spår som övriga tåg, och en stor del av problemen som drabbar våra resenärer orsakas inte bara av det som vi kan råda över utan också det som Trafikverket och ytterst regeringen måste ta ett oerhört stort ansvar för. Jag tror att när vi ställer krav på den nationella nivån vore det bra om vi var lika eniga från den här församlingen och kunde göra det med en gemensam röst.

Också Trafikverket gör förstås en del som är bra. Som jag sade förut får man ha två perspektiv i huvudet samtidigt. Men nu måste jag glida över till det som är skälet till min interpellation.

Det handlar om förberedelse inför vintern, inte minst när det gäller pendeltågstrafiken. Jag och Christer G Wennerholm träffas inte bara i den här salen utan också i andra sammanhang. Senast i förra veckan var vi på ett seminarium anordnat av Bil Sweden och pratade om trafiken i regionen. Jag blev rätt irriterad över att det där framstod som att pendeltågsresenärerna är så nöjda. Jag vet inte om du, Christer, hade tänkt säga det i dag igen. Vi är 250 000 resenärer som reser med pendeltåg varje dag, och vi är inte nöjda. De senaste siffrorna visar att inte ens fyra av tio resenärer är nöjda med den bristfälliga punktligheten och den stora trängseln.

Jag kommer att återkomma till detta. Hur känns det nu, Christer G Wennerholm? Termometern kryper nedåt och vintern närmar sig. Är du nöjd med de vidtagna åtgärderna?

Anförande nr 27

Landstingsrådet **W e n n e r h o l m (M)**: Fru ordförande! Vi har alldeles nyligen haft ungefär samma interpellationsdebatt, då med utgångspunkt från en interpellation som framställdes tidigare i våras. Det som har hänt är att den plan som jag redovisade i det interpellationssvaret – den togs fram i våras och avsåg åtgärder som skulle vidtas för att förbättra förutsättningarna för att klara en extrem vädersituation i vinter – i stor utsträckning är avbockad.

På nästa trafiknämndsmöte kommer vd att ha en genomgång av de planerade åtgärderna och redovisa för nämnden hur de har kommit på plats. Det var med glädje jag hörde den av Trafiknämnden och SL:s och WÅAB:s styrelser utsedda förvaltningschefen respektive vd:n för respektive bolag, **Anders Lindström**, säga till medierna i dag: Vädret och extrema situationer kan jag inte styra över, men man kan styra över sin egen planering och beredskap för att i så stor utsträckning som möjligt möta de krav som vädersituationen ställer. Jag tycker att detta är en bra utgångspunkt för hur vi ska hantera den situation som kan uppstå den kommande vintern.

Det gäller alltså att ha planer, och det gäller att vara förberedd på att verkställa dem. Under den kommande veckan, vilket jag skriver om i det utdelade interpellationssvaret, kommer det att hållas ett nordiskt expertmöte för att göra jämförelser med hur man har mött extrema vädersituationer i andra stora städer. Vi har också kontakter med New York. Det finns mycket som är olikt, men det som är intressant är att också vi i Stockholm hamnar i extrema vädersituationer oftare än vad som tidigare var fallet.

Vad gäller beredskapen och förberedelserna är jag så här långt nöjd. Sedan kan man alltid göra mer. **Erika** pekar på det. Det handlar om den samverkanssituation vi alltid har i pendeltågstrafiken, där vi är beroende av Trafikverket. Vi behöver i mycket större utsträckning fullfölja det som gjordes i vintras när den extrema situationen uppstod, alltså att vi gemensamt planerar och förbereder oss och har samverkan mellan de olika kommunerna, Trafikverket, SL och Trafiknämnden i landstinget för att vara förberedda på att gemensamt lösa extrema situationer.

Anförande nr 28

A n i t a J o h a n s s o n (S): Ordförande, ledamöter! Vi som bor i Nacka-Värmdö har ingen spårbunden trafik. Vi måste förlita oss på bussarna för att komma till arbetsplatser, skolor med mera.

Vad hände fredagen den 11 februari? Redan på torsdagsmorgonen varnade SMHI om att det skulle bli snökaos. På fredagsmorgonen beslöt alla bussentreprenörerna att ställa in trafiken. Men samtidigt som det förklarades helt omöjligt att köra SL-bussar gick det andra bussar i stora delar av länet. Flera av flygbussarna gick, och i Uppsala gick både stads- och länstrafik. I Värmdö och Haninge körde skolbussarna. Men i Nacka stod allting stilla.

Min gamla mamma låg på Nacka sjukhus den dagen. Kl. 9.30 ringde hon och sade: Kom och hjälp oss! Det finns ingen personal här. Jag försökte förklara för henne att inga bussar gick. Flera av de bussförare jag talade med sade: Visst hade vi kunnat köra den dagen!

Störningsinformationen i Nacka var usel, men det var ett litet ljus som tändes – ett litet exempel på hur man med små medel kan komma ut med information. Det var en blogg som två reportrar på mitt husorgan Nacka Värmdö Posten publicerade på tidningens hemsida – kanske något för SL att tänka på?

Några tips, **Christer**: Snöröjningen måste förbättras. Byt gärna till vinterdäck. Modernisera störningsinformationen. Se till att bygga en tunnelbana till Nacka. Inte ett nytt 11 februari!

Anförande nr 29

Yvonne Blombäck (MP): Ordförande, åhörare, ledamöter och Christer Wennerholm! Jag tycker att du, Christer, har kommit med ett utförligt och bra svar på interpellationen. Jag måste dock fundera över det sista stycket i svaret, där du skriver om störningsinformationen. Du skriver att den ska fungera. Den ska gå ut på bussar och tåg och den ska uppdateras. Du skriver också att man ska stärka närvaron i digitala medier.

Detta är sådant som vi hart pratat om ganska mycket under de år som jag har funnits här i fullmäktige, men det har inte blivit särskilt mycket bättre. Delar av det har blivit bättre. Jag skulle dock vilja ta ett ganska näraliggande exempel på att det faktiskt inte fungerar i dag, och då har vi inte ens snö.

I förra veckan orsakade arbetet på Citybanan stora svårigheter för pendeltägsresenärerna. Jag var hemma i Värmdö och såg på morgon-tv. Då fick jag höra att det var problem i hela trafiken. Men de som inte hade sett på tv och som befann sig ute på väg fick ingen information. Varken söder eller norr om staden visste man något. Folk satt på pendeltågen utan information och blev jätteförädlade till jobbet.

Eftersom jag hade sett om detta på tv tänkte jag att informationen borde ligga ute på varenda hemsida och på alla appar, men så var inte fallet. Det tog flera timmar innan informationen dök upp.

Detta är ett ständigt dilemma och en ständig diskussionspunkt. Jag vet att du har ambitioner, Christer, men min fråga till dig är: Hur kan du säkerställa att detta kommer att bli bättre?

Anförande nr 30

Gunilla Roxby Cromvall (V): Ordförande, åhörare och ledamöter! Tack, Christer! Det är inte ofta som vi på den här sidan av salen får sälla oss till tackkören för ett bra och utförligt svar. Det är mycket som är på gång. Äntligen kommer nu snöplogningsmaskinerna till vintern. Hoppas att inte snön hinner komma innan maskinerna har kommit i december-januari.

Det är också bra att du säger att vi måste blicka ut över världen. Det är inte bara Stockholm och Sverige som har snö och vinter, utan det är många andra som också har det problemet.

Men det finns något som jag saknar och som jag vill att du, Christer, tar till dig. Vi får alltmer extrema vädersituationer. Vi behöver en krisplan. Vi måste se till att vissa turer går. Anita Johansson framhöll vikten av att till exempel sjukhuspersonal kommer till jobbet. Inte heller på Karolinska kom personalen till jobbet. Vi måste säkerställa att vissa linjer går, och det måste vi bestämma i förväg.

Hur ska då dessa turer gå? Vi måste fundera över om det är bättre däck, snökedjor, dubbdäck eller något annat som måste till. Våra bussentreprenörer är väldigt uddlösa gentemot väghållarna. Vilka vägar är det som ska prioriteras när det gäller plogning? Här måste vi göra en gemensam prioritering, för vi måste vara medvetna om att detta kommer att inträffa igen.

Minns ni vintern innan, då tunnelbanan var inställd i sex dagar? Jag vet att vi hade möte i Trafiknämnden då. Jag berättade att jag hade varit i Liljeholmen dag 1, och jag reagerade på den stora mängd passagerare som fanns där, och alla verkade förvirrade och visste inte vart de skulle ta vägen. Det var feltänkt att ställa in röd linjes båda linjegrenar just vid Liljeholmen, som ju är en hårt belastad knutpunkt i dag. Varför drog man inte den ena tunnelbanan till vändspåret vid Telefonplan, så att inte alla behövde hamna i Liljeholmen?

Birgitta Sevefjord har för Vänsterpartiets räkning lagt fram en begäran om en krisplan i landstingets krisutskott. Det är detta som behövs. Vi måste ta detta på allvar. Vi måste tänka efter i förväg, så att vi vet hur vi ska kunna upprätthålla den viktiga samhällsservice som vi har ansvar för.

Anförande nr 31

Landstingsrådet Ullberg (S): Christer Wennerholm verkar inte så intresserad av debatt i dag. Jag refererar till interpellationssvaret, där det står att störningsinformationen ska fungera i hela länet. Den ska finnas på perronger och på bussar och tåg som är i trafik och som har resenärer som berörs. Du skriver om den utvecklade Reseplaneraren, ett nytt informationssystem på stationerna samt om att arbeta med en förstärkt närvaro i sociala medier nu pågår för fullt.

Ett test inför detta gavs ju, precis som Yvonne Blombäck sade, i måndags i förra veckan, när vi hade en avstängning för arbetet med Citybanan, så att Trafikverket kunde arbeta sammanhållet, effektivt och tryggt hela helgen. Så skulle man släppa på trafiken som vanligt kl. 05.00.

Dessvärre levererade man inte det man hade lovat, och man informerade om det väldigt sent. Trafiken släpptes inte på kl. 05.00 och inte 06.00 eller 07.00 heller. Jag kan meddela att vid 07.30 var det väldigt irriterat och trångt bland passagerarna på perrongerna, och det var också förvirrat. Det visade sig att det som busschaufförerna ropar ut på bussarna, det som personalen i spärrarna säger och den digitala informationen på skyltarna inte överensstämmer, och inget av det överensstämmer heller med verkligheten. Det fanns ingen tillförlitlig information om var tågen kommer att göra uppehåll etcetera.

Några hade turen att kunna pressa sig in i de första tågen. Det var nästan obehagligt. Men det mest pinsamma är att trots att vi har fått information sent från Trafikverket lyckas vi inte på tre timmar informera våra resenärer – inte på hemsidan eller på något annat sätt. Ingenting fungerar som det ska.

Detta är något av ett lackmустest på hur det kommer att fungera de närmaste månaderna. Precis som Christer skriver vet vi att det kommer att bli påfrestningar under vintern. Detta måste fungera året om, men det fungerar inte ens nu när det är ganska fint väder ute.

Jag är väldigt uthållig, men jag har ganska lite tålamod med störningsinformationen, för denna fråga har jag drivit så många gånger tidigare. Vi påtalar brister, diskuterar detta och får fina skriftliga interpellationssvar, men det händer inget i verkligheten. När ska vi gå från ord till handling?

Det står i svaret att detta med digitala medier pågår för fullt. Kan du, Christer, definiera vad det arbetet består i? När kommer de miljoner svenskar som varje vecka loggar in på Facebook via mobilen att kunna kommunicera med SL och få uppdaterad, relevant information om sin resa?

Anförande nr 32

Landstingsrådet Wennerholm (M): Fru ordförande! Det är klart att det som hände i förra veckan är fullständigt oacceptabelt. Det är skälet till att jag nu har ännu mindre här än jag borde ha haft. Sedan jag blev styrelseordförande i SL och ordförande i Trafiknämnden har jag konsekvent drivit att vi måste bli bättre på att använda modern teknik och förhålla oss till omvärlden inte som en isolerad ö utan som en verksamhet som förstår att vi ger människor service.

När servicen inte fungerar måste kommunikationen om våra brister i servicen nå ut till våra kunder. Alla stockholmare som reser kollektivt – alla vi 700 000 som åker kollektivt varje dag – har faktiskt ett kundförhållande till oss, även om vi är en offentlig verksamhet som handlar upp tjänster av privata entreprenörer.

Jag träffade i går den unge kille som är ansvarig för Res i Stockholm-appen. Det var på Tekniska Högskolan. Jag väntade mig att den som skulle komma in skulle vara mellan 35 och 40, men det var han inte. Det är en kille som har tagit som ett extrajobb under sin utbildningstid att lansera appen och göra den användbar. Vi satt och pratade i över en timme. Han har bra exempel på precis det som Erika Ullberg efterlyser och som jag vill åstadkomma.

Vi måste bli modernare än vi är. Vi måste kunna släppa in andra och låta dem ta del av den information vi har. Jag är övertygad om att i det moderna informationssamhället är mobiltelefonen ett instrument för att enskilda kunder ska kunna kommunicera in information i ett system och dela den med varandra. Oavsett om det är stora offentliga system eller privata system kommer de aldrig att vara snabbare än man som enskild kund kan kommunicera. Där pågår nu ett arbete som jag skyndar på eller kanske snarare piskar på.

Vi kan inte nöja oss med gårdagens tänkande och gårdagens teknik. Vi ska vara världsledande, och därför har jag bett om att få se jämförelser med hur man gör ute i världen. Det gäller inte bara hur man kommer åt snökaos, röjer spår eller smälter snö utan hur man ger information. Jag är övertygad om att vi gemensamt kan åstadkomma detta.

Om du har några ytterligare bra idéer om hur det ska gå till, så kom fram med dem nu, så att vi kan börja arbeta med dem nu och inte först i vinter. När det gäller säkerheten vill jag avslutningsvis säga att jag tror att det vore en dålig idé att Catharina Elmsäter-Svärd skulle ge order om när flygplan ska få starta och landa på Arlanda, och det är en dålig idé när politiker i landstinget tar på sig ansvaret att avgöra när säkerhet i trafiken finns eller inte finns. Det måste experter göra.

Anförande nr 33

Landstingsrådet Ullberg (S): Tack för det, Christer! Now you're talking, som man säger. När man läser svaret eller lyssnar på det som du sade hos Bil Sweden i förra veckan kan man få intrycket att ni är liknöjda, men nu börjar vi komma någonstans. Det fungerar inte. Du har ett ansvar, du är villig att ta det och du kommer att piska på, som du säger. Jag ser fram emot det.

Det som en 20-årig KTH:are kan fixa som extrajobb klarar vi inte av att leverera till 700 000 resenärer. Det duger inte! Dessutom tvingas killen basera sin fina app-information på det som står på sl.se, så inte heller den informationen blir uppdaterad med verkligheten så länge vi inte klarar av att göra det som åligger oss.

Goda idéer är det klart att vi har allihop. Men nu känns det som att vi har nått den punkt då det gäller att få handling. Jag hoppas få återkoppling redan på nästa trafiknämndsmöte om hur det här arbetet fortskrider.

Anförande nr 34

Gunilla Roxby Cromvall (V): Ordförande, ledamöter! Jag sällar mig till skaran som hoppas att vi på nästa trafiknämndsmöte får besked om att detta med informationen ska fungera och så vidare.

Det jag saknade i svaret var just detta om en krisplan. När jag blev trafikpolitiker var en av de första frågor jag tog upp just detta med en krisplan. Då blev svaret från den dåvarande SL-ledningen att vi inte behövde någon sådan, för vi ska se till att tågen går. Men nu har vi sett att det inträffar kriser även hos oss. Det inträffar alltid sådant som man inte har förutsett.

När får vi en krisplan? Vad händer med väghållarna? Hur ska vi få dem att prioritera att ploga vissa busskörsträckor? Vi vet att vi aldrig någonsin kan ersätta en inställd tunnelbana, men vi kan ändå se till att det som i så fall sker är något snär planerat, för det kommer att hända igen.

Vad tänker du göra åt detta med en krisplan?

Anförande nr 35

Landstingsrådet **W e n n e r h o l m (M)**: Fru ordförande, fullmäktigeledamöter! I mitt svar har vi den åtgärdsplan som är total och heltäckande. Sedan redogjorde jag för vad den just i dag utsedda förvaltningschefen och vd:n för SL och WÅAB sade, och jag delar den synen. Det är hans uppdrag att tillsammans med sin organisation planera och ha beredskap.

Det kan inte vara så att det är vi politiker som fattar exempelvis säkerhetsbeslut för enskilda tillfällen. Jag tror inte på ett sådant samhälle. Jag vet att det är andra som kanske gör det, men jag vet också att det tar en ända med förskräckelse.

Det finns alltid enskilda exempel utifrån verkligheten och i den dagliga verksamheten, men dem är det andra som har hand om. Vår uppgift är att sätta upp mål och ramar och skapa förutsättningar. Det har vi gjort och tagit ansvar för genom det jag har redovisat i dag.

Vi kommer att driva på i frågan om moderna informationssystem. Det gläder mig att Erika Ullberg kommer att vara med på den vagnen och att vi är överens om detta.

Anförande nr 36

Y v o n n e B l o m b ä c k (MP): Ordförande! Tack, Christer, för att du också själv visar att du är missnöjd med att det inte händer något. Jag tror att en orsak till att saker inte blir gjorda i förvaltningsorganisationer är att man inte känner att det finns en enighet i politiken.

Jag har lagt fram skrivelser och kommit med förslag till att-satser om att SL ska finnas i sociala medier. Det är flera år sedan vi började diskutera den här frågan. Vid förhandlingsbordet säger du att vi är överens, men vi är inte överens när besluten fattas, och sådant påverkar en organisation. Om man känner att majoriteten inte prioriterar den här frågan struntar man i den.

Om du fortfarande upplever att det inte är så full rulle som du skulle önska tycker jag att ni ska lägga fram ett förslag till gemensamt uttalande från hela Trafiknämnden. Jag är övertygad om att du skulle få medhåll från oss alla. Tänk på det till nästa gång!

§ 162 Interpellation 2011:24 av Johan Sjölander (S) om utflyttningen av psykiatri

Anförande nr 37

J o h a n S j ö l a n d e r (S): Fru ordförande, fullmäktige och Birgitta! Jag tackar så mycket för svaret. Jag är väldigt glad över den process som Birgitta beskriver är i gång. Det finns en arbetsgrupp som har träffats för att arbeta med de här frågorna. Det är naturligtvis väldigt bra. Det är också bra att man lyfter fram kommunikationen där.

Det är ingen liten förändring vi talar om. Vi ska strukturera om hela den psykiatriska slutenvården i Stockholms län. Jag är uppvuxen i Räcksta väster om Stockholm, nära Beckomberga sjukhus. Under min uppväxt på 70-, 80- och 90-talen kunde jag från åskådarplats följa förändringen av den psykiatriska vården där och hur den lades ned. Alla vi som jobbar med frågan vet att det är en stor och viktig förändring.

Om vi då pratar om att flytta ut psykiatrisk vård till den här typen av sjukhus är det klart att det uppstår en oro. Vill politikerna tillbaka till de gamla mentalsjukhusen? Där måste vårt

svar vara ett tydligt nej. Vi ska inte tillbaka till Beckomberga och den gamla sjukvården. Framtidens sjukvård ska inte bygga på dåtidens psykiatri. Men det uppstår ändå en oro, och där kan jag känna mig bekymrad över Birgittas svar.

Att det nu har bildats en grupp som ska jobba med kommun är ganska sent. Redan inför det beslut vi i landstingsfullmäktige fattade i våras blev vi väl alla kontaktade av oroliga patienter och personalgrupper som undrade vad vi höll på med: Ska ni förstöra något som funkar utan att veta vad som ska komma i stället?

Verkligheten springer på. Vi har en inflyttning med 30 000–40 000 personer i regionen varje år. Vi har en överbeläggning på våra sjukhus. Medan vi pratar här byggs Nya Karolinska Sjukhuset i Solna. Dessa stora förändringar rusar mot oss antingen vi vill det eller inte.

Det här är en komplex process. Det handlar om lokalfrågan. Var ska vården bedrivas? Jag har svårt att se vilka lokaler i dagsläget som skulle kunna användas i södra Stockholm. Det handlar om vårdsambanden, samverkan med kommunerna och kopplingen mellan den somatiska och psykiatriska vården. Det handlar om kompetensen och vårdmiljöerna.

Birgitta och jag var tillsammans med flera andra här i salen på besök i Karlstad och såg på det Psykiatrins hus som man där har byggt i anslutning till sjukhuset. Det var en fantastisk upplevelse. Det var ett fint hus, väl genomtänkt och välbyggt och gjort för att vara en bra vårdmiljö som möjliggör den bästa tänkbara vården för psykiatrins patienter. Det hade föregåtts av en lång process där man hade lyssnat och satsat. Man hade byggt nytt och bättre för att få en bättre sjukvård inom psykiatin.

Om den förändring som vi nu rusar in i ska bli lika bra för oss här i Stockholm måste vi nu ligga i, för det finns en osäkerhet bland patienter och personal. Man vet inte vart det här kommer att leda, och tyvärr tror jag att tempot måste taggas upp. Vi måste jobba mer och hårdare för att skapa en bra process.

Vi har två val. Antingen går vi in i detta tillsammans med patienter och personal och bygger en bättre psykiatrisk vård för stockholmarna, eller så gör vi det i konflikt. Och om vi gör det i konflikt kommer detta att sluta med elände.

Anförande nr 38

Landstingsrådet Rydberg (FP): Framtidsplanen för förändringar i sjukvården innefattar många olika komponenter, och psykiatin är bara en begränsad del av alltihop. Det har inrättats ett programkontor, där företrädare för HSN och Locum redan är i gång och arbetar. Johan Sjölander och jag kommer i nästa vecka att få en utförlig rapport i Psykiatri- och folkhälsoberedningen om det arbetet.

Precis som Johan säger är arbetet redan i gång. Det är samverkan med både brukarorganisationer och olika vårdgivare för att få en bättre bild av vilka problem som kan dyka upp och hur man i så fall ska tackla dem.

Jag vill tydligt deklarerat att gamla Beckomberga sjukhus inte är aktuellt som lokaler att flytta ut psykiatri till. Det finns för mycket i väggarna där som nog skulle skapa en stor oro för en återgång till något som vi inte vill ha tillbaka.

Den övergripande inriktningen är att få en fortsatt kvalitetsutveckling. Det har hänt en hel del när det gäller kvalitet, men det behöver hänta mycket mer. Vi vill också ha en ökad produktivitet. Vi behöver få en utveckling även där, även om mycket har hänt de senaste åren.

Sedan kommer hela tiden ny kunskap, vilket ger möjlighet till nya arbetsformer för vissa patientgrupper. I framtidsplanen måste vi se till att vi inte låser fast oss i en organisation som försvårar detta. Att det ska vara en ökad tillgänglighet tror jag inte att vi behöver tvista

om, för vi klarar inte riktigt de väntetider som vi skulle önska. Var vi ska ha vårdplatser och med vilken inriktning är ytterligare en fråga som vi behöver fundera på.

Det finns några saker som vi behöver ha särskilt fokus på, bland annat en utökad konsultverksamhet. Vi vet att när vården kommer att bedrivas mer vid specialistcentrum kommer primärvård och psykiatri att finnas närmare varandra. Många söker primärvård, och en ökad kompetens där spelar en stor roll.

Det är också viktigt att vi har lokaler som skapar en god vårdmiljö. Vi har nu en chans som kanske inte kommer tillbaka att skapa andra miljöer. De som har varit ute och besökt våra vårdavdelningar inser att det kanske inte är de elegantaste miljöerna som vi nu har för psykiatrins patienter. Vi har nu en unik chans att göra något bättre, men det gäller att i vågar och också gör det i samverkan med både vårdprofession och brukarorganisationer.

Här visar jag en bild av tidplanen. Den är en process, och processen är inte avslutad i och med vårterminen, utan vi kommer under flera år att jobba med de här förändringarna. Det är viktigt att se det sammanhanget så att man inte känner oro för att allt ska vara utflyttat under vårterminen.

Anförande nr 39

Ylva Norrk (V): Fru ordförande! Jag tycker att Johan Sjölander ställer väldigt relevanta frågor. Det finns en stor oro både bland personal och bland patienter, brukare, för att psykiatrin ska skyfflas undan.

Birgittas svar är, vilket jag håller med Johan om, ett glädjande svar. Saker pågår. Det finns en arbetsgrupp. Man för dialog med ett brukarråd. Det är bra så, men lite bekymrad blir jag när Birgitta säger att psykiatrin bara är en liten del.

Det är klart att psykiatrin bara är en liten del av landstingets verksamhet, men inte desto mindre är det en oerhört viktig del. I den bästa av världar skulle jag vilja se att man såg detta som en möjlighet att bygga en bra psykiatri, att man har en vision för psykiatrin för en sammanhållen och bra psykiatri framöver. Som det ser ut nu är psykiatrin väldigt fragmentiserad.

Jag kan tycka att man egentligen har börjat i fel ände. Man skulle behöva titta på vad det är för psykiatri vad vi vill ha och hur vårdprocesserna ska se ut, och efter det ska man leta lokaler. Jag var inte med på besöket i Karlstad, men jag har läst om vad man har gjort i Karlstad och sett bilder därifrån. Där har man haft ett helhetstänkande om vad man vill med psykiatrin.

Det är bra att det finns en arbetsgrupp och att man för dialog med brukarråd. Detta har efterfrågats av alla patient- och brukarorganisationer. Man vill finnas med. Man vill inte att besluten ska fattas över huvudet på en. Man är van vid att vara en grupp som skyfflas undan och att andra beslutar vad som är bäst för en. Man har haft väldigt lite att säga till om.

Jag hoppas verkligen att man den här gången försöker ta till vara på de möjligheter som finns och bygger något bra, även om processen är kort.

Anförande nr 40

Johan Sjölander (S): Birgitta säger att utflytningen av psykiatrin bara är en liten del av hela framtidens sjukvård. Det är i någon mening sant. Det är en del, men det är en oerhört viktig del. Detta är också det första riktiga testet av den stora omstrukturering vi tänker genomföra i det här landstinget. Blir det bra i slutändan?

Detta är stora och komplexa frågor. När vi säger att vi inte ska tillbaka till Beckomberga handlar det inte bara om platsen i Räcksta, Blackeberg, utan om hela sättet att bedriva vård. Vi vill ha en modern psykiatri – en modern vård i moderna lokaler som är

ändamålsanpassade och ligger bra, där vådsambanden mot öppenvård och kommuner är tydliga och där det finns en genomtänkt idé om hur vi bedriver den bästa möjliga psykiatriska vården för medborgarna i hela vårt län.

Den här processen har varit i gång ganska länge. Osäkerheten har funnits där under ganska lång tid. Jag tror att vi alla vill väl. Det är jag helt övertygad om. Ingen här vill slå sönder den stockholmska psykiatrin. Men den osäkerhet som finns, den tidspress som vi känner när överbeläggningar finns, när Nya Karolinska byggs och när framtidens sjukvård står och frustar som en häst i sin spilta – kommer politikerna att orka hålla i detta och se till att det hela till slut blir en verklig förbättring för den psykiatriska vården. Vårt svar på den frågan måste vara ja. Då krävs det en höjd ambitionsnivå i kommunikationen. Det krävs en tydlighet i de stora och svåra processer vi står inför här.

Vi måste visa att trots att detta är en liten del i hela det stora vårdutbudet i Stockholms läns sjukvårdsapparat sätter vi den högst. Vi sätter strålkastarljuset obarmhärtigt på den, och vi tänker inte acceptera en förändringsprocess som innebär en försämring av den stockholmska psykiatrin. Vi kommer att kräva att detta ska bli en förbättring. Vi kommer att vara tydliga: Vi kommer att vara lyhörda. Vi kommer att lyssna, och vi kommer att lägga all kraft och energi på att göra detta så bra som möjligt.

Om vi inte är tydliga med detta kommer vi att få personalen och patienterna mot oss, och processen slutar i elände. Det är den här verksamheten alldeles för viktig för att vi ska låta ske.

Anförande nr 41

Landstingsrådet Rydberg (FP): Johan Sjölander och Ylva Nork! Målet med förändringarna är att vi ska få en modern och bättre psykiatri. Målet är inte att förstöra verksamheten utan att patienterna ska få en bättre vård.

Det har kommit väldigt många frågor från vårdgivare och brukarmöten redan. Det handlar om hur man ska få nya koncept för vissa patientgrupper, specialistmottagningar som inte är beroende för geografien, och om vilka de nya patientgrupper är som vi behöver utveckla nya arbetssätt för. Det handlar om behandlingsformer, organisation och struktur. Vad är det som kännetecknar en specialistmottagning, och vilka sådana finns det behov av? De kanske ska vara länsövergripande? Och hur ska vi åstadkomma en ökad subspecialisering? Det är vad patientorganisationerna brukar efterfråga för att få bästa kvalitet på vården.

Vi måste samtidigt fundera över psykiatrins roll vid våra specialistcentrum. Hur åstadkommer vi den samverkan mellan olika specialiteter som behövs? Vi vet att flera patienter som vårdas i psykiatrin har en somatisk samsjuklighet som inte tillräckligt uppmärksammas.

Vi behöver också fundera över forskningen. Det bedrivs för lite psykiatrisk forskning. När vi organiserar vården måste vi se till att vi har ett utbud för Karolinska Institutet att forska om våra patienter, så att vi i morgon har en ännu bättre sjukvård.

Det finns massor av frågor som vi i dag inte har svar på. Jag hoppas att vi när vi är framme vid konsekvensbedömningar har betydligt fler svar och kan fatta väl grundade beslut om hur verksamheten ska vara utformad i framtidens sjukvård. Jag tror att vi kan göra detta bra tillsammans mellan vårdgivare, patientorganisationer och politiker genom denna omfattande process. Förhoppningsvis kommer vi om fem år att kunna blicka tillbaka och säga att det vi gjorde var rätt och att vi håller på att få en riktigt bra psykiatri.

Anförande nr 42

Birgitta Sevefjord (V): Självklart, Birgitta Rydberg, ska processen leda fram till att vi får en ännu bättre psykiatri än vi har i dag. Jag tror att vi har den målsättningen. Du och jag har ofta en samsyn när det gäller psykiatrin och vad vi vill göra, även om vi har lite olika

synsätt på offentligt och privat. Men låt oss lägga de skiljaktigheterna åt sidan och titta på vad vi vill med psykiatrin.

Johan Sjölander hade en poäng. Först måste man definiera vad vi vill med förändringen. Ursprunget till förändringen var ju att man ville ha fler vårdplatser inne på våra stora akutsjukhus. Man ville flytta ut geriatriken och psykiatrin för att få fler vårdplatser inne på sjukhusen. Det stämmer att man får det, men i så fall ska man flytta ut dessa båda verksamheter till något som är bättre än det vi har i dag.

Vi vet att en del av psykiatrin inne på våra akutsjukhus inte håller tillräckligt bra kvalitet. Till exempel är lokalerna på S:t Göran över huvud taget inte acceptabla. Är det något vi snabbt måste göra är det S:t Göran vi ska ta oss an. Då är frågan vart dessa platser ska flyttas och till vad.

Jag har länge stridit för en annan syn på psykiatrin. Jag skulle vilja se mindre behandlingsenheter och en differentierad vård, liksom att vi utvecklar ett genusperspektiv på psykiatrin, vilket jag inte tycker att vi har i dag. Vi behöver satsa ännu mer på unga nyinsjuknade, till exempel.

Det finns mycket vi kan göra, och jag tror egentligen inte att vi har olika åsikter. Vi är överens om att vi ska flytta ut. Det har vi fattat beslut om här. Vi har också i bred politisk enighet fattat beslut om att göra ytterligare analyser och konsekvensbedömningar innan vi gör denna stora förändring.

Detta kommer att kosta pengar. Vi kan inte flytta ut psykiatrin till nya lokaler utan att bekosta stora investeringar. Även om Locum har en del tomma lokaler runt om i länet är de inte anpassade för en modern psykiatri med högre kvalitet.

Vid nästa fullmäktige, då vi bland annat ska redovisa lite grann om investeringar i framtidens hälso- och sjukvård, vore det spännande att se om det finns några investeringar som är riktade mot att just utveckla och förbättra psykiatrin. Pengar är väldigt viktigt också i denna fråga, och det har ännu inte framskyttat hur mycket pengar vi är beredda att satsa på att bygga en psykiatri i världsklass.

Jag tror att vi har förutsättningar att göra detta, för vi har kompetens och en enig politisk vilja över partigränserna, men det kommer att kosta en hel del pengar. Låt oss därför inte tömma akutsjukhusen och flytta ut psykiatrin till tomma lokaler som Locum har, utan låt oss flytta ut psykiatrin till något som är bättre än det vi har i dag.

§ 163 Besvarande av frågor

Fråga 1

Andre vice ordföranden: Den första frågan ställs av Helene Hellmark Knutsson till landstingsrådet Torbjörn Rosdahl: Anser du att en kollektivtrafikinvestering om sammanlagt 8 miljarder bör betraktas som en fråga "av principiell beskaffenhet eller större vikt"?

Anförande nr 43

Landstingsrådet Hellmark Knutsson (S): Ordförande! Jag ställer den här frågan till vårt finanslandstingsråd Torbjörn Rosdahl, som tillika är ordförande i landstingsstyrelsen. Det är just hans ansvar som landstingsstyrelsens ordförande och att landstingsstyrelsen är beredningsorgan för fullmäktige som gör att jag riktar frågan till honom.

Landstingsstyrelsen har ju vid sidan av sitt beredningsansvar också uppsiktsplikt över samtliga nämnder och bolag. Man har att följa både kommunallagen och den ägarpolicy som landstinget har bestämt. Mot den bakgrunden ställer jag frågan om Torbjörn Rosdahl anser

att en kollektivtrafikinvestering om sammanlagt 8 miljarder bör betraktas som en fråga ”av principiell beskaffenhet eller större vikt”?

Anförande nr 44

Landstingsrådet R o s d a h l (M): Herr ordförande! Tack för frågan, Helene Hellmark Knutsson! Både beslut om Tvärbana Norr, mot Solna och Kista, och beslut om Roslagsbanan etapp 1 fattades här i landstingsfullmäktige när vi antog budgeten för 2009. Det var alltså i november 2008 som beslutet togs.

Att fatta ett beslut i samband med att man antar budgeten tycker jag är ett demokratiskt och fullgott sätt att fatta beslut. Där presenteras investeringar som en del av helheten. Jag delar därmed inte revisorernas kritik att beslut i samband med budget inte framhåller investeringens vikt och omfattning.

I samband med att vi i budgeten för 2009 fattade beslut om att SL skulle påbörja utbyggnaden av Tvärbana Norr till Solna fanns också ett villkor, nämligen att avtal skulle finnas med berörda kommuner om betydande medfinansiering samt att staten godkände att projektstarten inte äventyrade statlig medfinansiering. Fullmäktige beslutade också att uppdra åt landstingsstyrelsen att tillsammans med SL förhandla med regeringen och Banverket om statlig medfinansiering med ca hälften av den statsbidragsberättigade kostnaden för Tvärbana Norr till Solna.

Anförande nr 45

Landstingsrådet H e l l m a r k K n u t s s o n (S): Jag blir lite bekymrad över svaret. Det känns som att finanslandstingsrådet och ordföranden i landstingsstyrelsen inte fullt ut har läst var revisorerna säger i rapporten. De säger precis att SL:s investeringsbudget i fullmäktige har visat hur mycket projekten har beräknats förbruka just det året men inte den totala projektbudgeten. De skriver att riktlinjerna i landstingets hittillsvarande investeringsprocess har varit väldigt otydliga. Fullmäktiga har inte heller informerats när de granskade projekten har ändrat inriktning eller överskridit budget och tidplan.

Det är precis detta man visar i de två projekt som Torbjörn nu refererar till och som också revisionsrapporten tar upp. ”I de granskade projekten har fördyringar konstaterats. Otillräckliga riskanalyser och kalkyler är två orsaker till fördyringar. Tidspress är en annan.”

Jag menar att fullmäktige måste få ta ställning till detta. Det är de folkvaldas uppdrag. Med tanke på den omfattande revisionskritik som man redan har mot inte minst den ekonomiska styrningen i SL borde man ta detta på mycket större allvar och inte visa denna nonchalanta attityd.

Anförande nr 46

Landstingsrådet R o s d a h l (M): Trots att infrastrukturprojekten sträcker sig över lång tid och risken för påverkan av yttre faktorer ofta är hög tycker jag att det är av yttersta vikt att prognoserna för investeringarnas totala kostnader förbättras, så att differenserna mellan prognostiserad och verklig kostnad ska minska. Det är en fråga som är prioriterad, och den kommer jag att följa noga i arbetet med den nya investeringsstrategin.

Vi ska också komma ihåg att fler av de kostnadsökningar som man nämner beror på utökade åtaganden, till exempel när det gäller tillgänglighet. Man bestämmer sig för en sak, men det händer något under resans gång, och då är det klart att budgeten förändras.

Självklart anser jag att fullmäktige ska vara de som beslutar i sådana här frågor.

Anförande nr 47

Landstingsrådet **Hellmark Knutsson (S)**: Jag hoppas verkligen att man kommer att följa revisorernas rekommendationer att se till att information om större projekt sker på ett strukturerat och samlat sätt, så att man kan se avvikelser och göra analyser av riskerna, liksom att man i Trafiknämnden och SL ser till att lyfta fram de stora projekt som är av principiell vikt så att landstingsfullmäktige kan både fatta beslut och ta ställning och följa.

8 miljarder är otroligt mycket pengar. Dessutom har man ett dåligt track record här. Spårväg City var en beklämmande resa i fördyringar på grund av tidspress och dålig projektledning. Jag tycker att man ska ta detta på största allvar. Jag vet också att revisorerna kommer att fortsätta granska detta med all rätt.

Anförande nr 48

Landstingsrådet **Rosdahl (M)**: SL arbetar just nu med uppdraget att uppskatta kostnaden för etapp 2. Jag kommer att se till att den kommer att tas upp i den här församlingen. Vi ska känna till vad som sker, och jag ska se till att frågan kommer att lyftas upp hit.

Fråga 2

Andre vice ordföranden: Vi går till fråga 2. Det är Vivianne Gunnarsson som ställer frågan till landstingsrådet **Christer G Wennerholm**: Är det sant att avtalet med Västberga Åkeri avseende samordnade skärgårdsfrakter är uppsagt och att frakterna läggs in i någon landstingsägd organisation?

Anförande nr 49

Vivianne Gunnarsson (MP): Ordförande! På Skärgårdsrådets senaste möte den 4 oktober fick en förvånad församling klart för sig att skärgårdsfrakternas transporter förmodligen skulle överföras till ett annat åkeri. Det var ingen som kunde ge några närmare besked på detta möte. Två dagar senare kunde man i Tidningen Skärgården läsa att det var ett faktum. Därför frågar jag nu om detta är sant eller inte.

Anförande nr 50

Landstingsrådet **Wennerholm (M)**: Ordförande, fullmäktige! Jag fick den här frågan i dag på morgonen. Jag håller just nu på att kontrollera om det är sant eller ej. Jag kan därför inte ge dig något svar på den frågan just nu, Vivianne Gunnarsson, men så fort jag har fått svar ska jag återkomma till dig.

Anförande nr 51

Vivianne Gunnarsson (MP): Det var ett mycket kortfattat svar. Tidningen Skärgården skrev detta redan den 6 oktober. Det vore väl rimligt att tro att någon ansvarig person verkligen hade försökt ta reda på det hela i god tid.

Som olika intressenter på skärgårdsrådsmötet sade känns hela saken som ännu ett exempel på att man inte fattar hur det är att vara skärgårdsföretagare. Det är inte bara att byta lastbil. Det tar lång tid att få till fungerande logistikkedjor, både med kunskapsförmedling och smarta transportsystem. Ni allianspolitiker som har dragit i gång detta verkar inte ha insikter om hur man driver ett företag. Det är ungefär så man ser på det.

Anförande nr 52

Landstingsrådet **Wennerholm (M)**: Vivianne! Med förlov sagt är det svårt att vara tankeläsare. Antingen det har stått i Tidningen Skärgården, i Svenska Dagbladet eller varit på ABC försöker givetvis jag och andra hänga med så mycket som möjligt. Men att jag ska

kunna förutse vilka enkla frågor oppositionen kommer att ställa och ha svaret vid varje given tidpunkt är lite mycket begärt. Jag återkommer med ett svar till dig.

Jag har all respekt för den grundfrågeställning du tar upp om de olika förutsättningar som råder för att vara företagare i olika delar av Stockholms län. Många gånger när vi möter politiska kolleger och vänner från andra delar av landet inser vi att de ser vår region som en enhetlig storstadsregion, men så ser inte verkligheten ut. I vårt län har vi rena glesbygdsområden på samma sätt som det kan vara i andra delar av vårt avlånga land.

Anförande nr 53

Vivianne Gunnarsson (MP): Det är bra att jag får svar. Men oron hos skärgårdsföretagarna blir inte mindre för det. Jag hoppas att du, Christer Wennerholm, kan gå ut med ett svar, antingen det nu blir en dementi eller en bekräftelse. Det är viktigt att man får veta hur det blir. Det som du säger nu gör ju att oron kring företagarnas villkor ökar ytterligare. Det vill ju varken du eller någon annan av oss. Vi vill ju alla att det här ska gå på ett bra sätt.

Jag undrar då: När kan du ge ett svar till mig, och när kan du gå ut till skärgårdsföretagarna med information?

Anförande nr 54

Landstingsrådet Wennerholm (M): Så snabbt som möjligt. Förhoppningsvis ska du få svar av mig under eftermiddagen i dag.

Fråga 3

Andre vice ordföranden: Vi går nu till fråga 3. Det är Catarina Wahlgren som ställer en fråga till landstingsrådet Torbjörn Rosdahl: Anser du fortfarande, efter första presentationen av utvärderingen av Tiohundra projektet, att Norrtälje sjukhus bör lyftas ut ur Tiohundra AB?

Anförande nr 55

Catarina Wahlgren (V): Ordförande, fullmäktige! Varför ställer jag då den här frågan? Jo, vid den första redovisningen av utvärderingen av Tiohundra projektet presenterades flera resultat som i mina ögon som talar emot en sådan här lösning.

Den goda viljan att samverka och optimismen och engagemanget i projektet listas som faktorer som har varit främjande för de framgångar som också har nåtts. Som hämmande effekt nämns bland annat konkurrensutsättning av delar av vårdkedjan.

Ett varnande finger höjde också för att ett avskalat sjukhus kanske i framtiden inte kan fungera som ett fullskaligt akutsjukhus med det befolkningsunderlag som finns i Norrtälje. Därför vill jag ha svar på den här frågan.

Anförande nr 56

Landstingsrådet Rosdahl (M): Det pågår en utvärdering. Precis som frågeställaren säger har vi träffats och fått lyssna på den första rapporteringen. Det fortsätter nu. Sista november ska vi få en slutrapport. Vi har också utökat den politiska styrgruppen så att samtliga partier är med. Jag välkomnar detta för att vi ska få en bred och bra diskussion.

Resultatet har stärkt min uppfattning att bolaget Tiohundra AB fungerar mycket bra. Självklart tycker jag också att Norrtälje sjukhus är viktigt att värna, men jag har svårt att just här och nu föra en diskussion. Det ska vi göra när vi får slutrapporten den sista november. Då ska vi ha en bred politisk diskussion. Därmed anser jag frågan vara besvarad.

Anförande nr 57

Catarina Wahlgren (V): Tack, Torbjörn Rosdahl! En anledning till att jag ställer frågan är att det finns en stor oro i Norrtälje. Man tycker att Moderaterna inte riktigt svarar när man frågar vad som kommer att hända med sjukhuset.

Föredragningen var preliminär, men vi fick bland annat höra om framgångar inom psykiatrin, inom barn och ungdom och familj och inom äldreomsorgen. I Norrtälje finns också en betydligt lägre kostnadsutveckling för vårdcentraler, sjukhus och äldreomsorg än i övriga Stockholms läns landsting. Flera av dessa förbättringar hade inte varit möjliga utan den organisation som finns i Tiohundra.

Enligt vd i Tiohundra AB, Lars Skoglund, är sjukhuset navet i bolaget. Forskaren John Øvretveit, som har studerat sjukvårdssystem i hela världen i över 25 år, sade: Do not touch!

Anförande nr 58

Landstingsrådet Rosdahl (M): Det är bra att frågan ställs, så att vi kan lugna Norrtäljeborna. Det spekuleras i synnerhet från oppositionen om vad som händer.

Vi har sagt att Norrtälje sjukhus ska finnas kvar i framtidens hälso- och sjukvård. Det finns kvar i våra planer. Det tycker jag känns bra. Vi hade en diskussion 2003 om det skulle läggas ned. Tiohundra bildades, och nu håller vi på att utvärdera det projektet.

Norrtälje sjukhus fungerar utomordentligt, och det ska vara kvar.

Anförande nr 59

Catarina Wahlgren (V): Det låter bra. Då bör man kanske också ha en strategi för hur det ska kunna vara kvar. När Tiohundra bildades var det strategin för att behålla akutmottagningen på sjukhuset.

Mats Brommels från KI menade att vi bör låta Tiohundra vara ett experimentområde, där man kan experimentera inom vården på olika sätt och hålla det lite utanför det som sker runt omkring. Projektet är som sagt både unikt och framgångsrikt, vilket är mer än man kan säga om både vårdval och kundval.

Fråga 4

Andre vice ordföranden: Då går vi över till fråga 4. Det är Erika Ullberg som ställer frågan till trafiklandstingsrådet Christer G Wennerholm: Kan du garantera att SL kan köra tiominuterstrafik på Roslagsbanan i effektiva hastigheter genom Danderyd och Täby.

Anförande nr 60

Landstingsrådet Ullberg (S): Ordförande! Kollektivtrafiken minskar utsläppen från trafiken och bidrar till att vi får en välfungerande arbetsmarknadsregion. Det är oerhört viktigt att även nordostsektorn har en fungerande kollektivtrafik och ett attraktivt alternativ till bilen.

Nu pågår en omfattande upprustning av Roslagsbanan som ska möjliggöra tiominuterstrafik och som kostar totalt omkring 8 miljarder kronor. Men kommunpolitikerna i Täby och Danderyd verkar inte särskilt nöjda. I stället uttrycker de starkt missnöje med den bristfälliga dialogen med SL och, förmodar jag, den politiska majoriteten, och de utfärdar förelägganden om åtgärder mot buller vid ett antal fastigheter. Det kan innebära att vi tvingas sänka hastigheten från 80 till kanske 30 kilometer i timmen, vilket påverkar trafiken oerhört.

Därför frågar jag dig, Christer: Kan du garantera att SL kan köra tiominuterstrafik på Roslagsbanan i effektiva hastigheter genom Danderyd och Täby?

Anförande nr 61

Landstingsrådet **Wennerholm (M)**: Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! När etapp 2 av dubbelspårsutbyggnaden är färdig och fler tåg är inköpta kommer det att vara möjligt att köra tiominuterstrafik på Roslagsbanan.

Hastigheten kommer dock att bero på banans standard samt på hur bullersituationen löses, precis som Erika pekar på. Arbete pågår, och det går inte att säga i dag exakt vilka hastigheter som kommer att kunna gälla.

Anförande nr 62

Landstingsrådet **Ullberg (S)**: Jag visar nu på skärmen en artikel från Mitt i Täby, som just talar om problemen med buller.

Jag instämmer, Christer: Syftet med den stora, genomgripande upprustningen och moderniseringen är att få tiominuterstrafik och effektiva hastigheter.

Jag har själv bott i Åkersberga i tio års tid och i tre års tid pendlat dagligen till Flemingsberg. Jag vet att de som bor i Österåker och inte minst i Vallentuna, som växer mycket befolkningsmässigt just nu, är beroende av att hastigheten hålls, så att man får rimliga restider till och från jobbet och får ett attraktivt alternativ till bilen.

Därför är jag väldigt bekymrad. Jag undrar hur du just nu arbetar med den här frågan, inte minst med förankringen av frågan i nordostsektorn.

Anförande nr 63

Landstingsrådet **Wennerholm (M)**: När det gäller åtgärder mot buller på kort sikt har SL i samverkan med den entreprenör som kör trafiken och med dem som har idéer om hur man på olika sätt kan vidta bullerdämpande åtgärder jobbat med detta. Där har vi inte varit framgångsrika fullt ut.

Jag pekar på nästa steg. Det kommer ett ärende i trafiknämnden där vi ska se på hur man ska ordna fordonssituationen och hur dubbelspårsutbyggnaden ska utvecklas. Där handlar det om att vi måste få tag på fordon som bullrar mindre och tillsammans med de aktuella kommunerna hitta lösningar så att vi kan få en bra kollektivtrafik.

Precis som frågeställaren pekar på handlar det om att bra kvalitet i kollektivtrafiken är punktlighet och att vara trygg och kunna lita på att trafiken fungerar. Då måste vi också kunna leverera tillräckligt kort tid för transporten. Då håller det inte att vi knappast kan köra med tågen för att de bullrar för mycket – självfallet inte.

Anförande nr 64

Landstingsrådet **Ullberg (S)**: Tack, Christer! Jag hör vad du säger. Det är helt sant att vi får återkomma till frågan. Men det väcker också frågetecken kring kostnadsramen på 8 miljarder kronor, som redan nu är mycket stor. Det gäller om den eventuellt måste utökas som en följd av detta. Vi får följa frågan noga.

Jag har också en annan fråga till dig. Siv Sahlström från Centerpartiet säger: Bullret från Roslagsbanan är ett gissel för Danderyd. I den artikel som jag visar säger Torsten Björnsson, som är moderat och ordförande i miljö- och hälsoskyddsnämnden, att man har sökt dialog med SL i flera års tid.

Du som har fått uppgiften att leda Alliansens arbete med trafikfrågorna, känner du att du är nöjd med hur ni har förankrat arbetet med Roslagsbanans upprustning bland allianspartierna och majoriteten i Täby och Danderyd? Tror du möjligtvis att nedläggningen av regionstyrelserna och de bristfälliga kommunsamråden kan ha inverkat negativt i förankringsarbetet?

Anförande nr 65

Landstingsrådet *Wennerholm* (M): Herr ordförande! Det var ett helt batteri av nya frågor, men jag är beredd att svara på dem.

Det har konstant pågått tjänstemannadialog från verkställande ledningen på SL – på vd-nivå och under vd – med respektive kommuner i den här frågan. Allra senast har Madeleine Raukas och Göran Gunnarsson hanterat frågorna.

På politisk nivå träffar jag regelbundet kommunstyrelseordförandena i alla kommuner runt om i länet i olika frågor. Det har jag gjort under de fem år som jag har varit trafiklandstingsråd, med företrädare för såväl Täby som Danderyd. Jag kanske inte kan träffa varje enskild ledamot i varje enskild nämnd eller varje fullmäktigeledamot i respektive församling. Jag tror att alla har respekt för att det inte fungerar på det sättet.

Det kommer givetvis att vara fortsatta förhandlingar med Alliansen såväl i Täby som i Danderyd. Kommunsamråden har vi en gemensam lösning för hur de ska genomföras.

Fråga 5

Andre vice ordföranden: *Yvonne Blombäck* (MP) ställer en fråga till landstingsrådet *Christer Wennerholm*: "Tänker du ändra dig och införa öppen spärrlinje i tunnelbanan?"

Anförande nr 66

Yvonne Blombäck (MP): Ordförande, åhörare, ledamöter! I september 2008 frågade jag dig, *Christer Wennerholm*, om du ansåg att de höga spärrarna var värda skattebetalarnas pengar. Det tyckte du då.

Nu, tre år senare, konstaterar SL att spärrarna med största sannolikhet ligger bakom den kraftiga ökningen av skador i tunnelbanan, och fusket har inte minskat i önskad omfattning. Det är många betalande vardagsresenärer som drabbas. 51 procent av stockholmarna ansåg via dn.se i fredags att spärrarna skulle tas bort.

Nu undrar jag: Tänker du ändra dig och införa öppen spärrlinje?

Anförande nr 67

Landstingsrådet *Wennerholm* (M): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Nej.

Anförande nr 68

Yvonne Blombäck (MP): Tack, *Christer Wennerholm*! Det var ett tydligt svar.

Det är intressant, för jag läste en artikel i Dagens Nyheter där du själv säger: "Som det nu är så ser unga, friska män till att lite äldre kvinnor får betala mer än de borde för att åka med oss."

Då tänker jag: Har du för avsikt att sänka priset i tunnelbanan, när du säger att spärrarna ska lösa dina problem? Det är den första frågan.

Sedan tänkte jag också fråga dig: Tänker du införa slutna spärmlinje även vid spårvagnarna? Där är det ju öppna spärmlinje i dag. Tänker du införa slutna spärmlinje även där?

Anförande nr 69

Landstingsrådet **Wennerholm (M)**: Då kan jag igen, herr ordförande, konstatera att det var helt nya frågor. Men jag kan väl hålla mig till den frågeställning som Yvonne har varit inne på.

När ni satt i majoritet gjorde ni ett försök vid Slussen. Det finns beräkningar som visar att det försöket under den tid det pågick kostade SL och skattebetalarna 5 miljoner kronor. En sådan utveckling har i alla fall inte vi råd med, för vi tänker hålla ihop i en allians som ska bygga ut och möta befolkningstillväxten i Stockholm. Då har vi inte råd att avstå från de intäkter vi behöver för att göra det.

Jag vet vad som är din linje. Sedan kan man göra jämförelser. Beträffande dina jämförelser med till exempel Berlin och vad det nu är: Det finns de som skulle vilja göra en förändring, men det går inte att genomföra rent fysiskt. Det är ett av skälen till att spärmlinjerna fortfarande är öppna.

Allt är inte svart eller vitt, som Yvonne Blombäck försöker göra gällande.

Anförande nr 70

Yvonne Blombäck (MP): Jag avstår från att diskutera försöket vid Slussen. Christer Wennerholm känner till att vi inte stod bakom det försöket så som det genomfördes. Det var givet att det skulle gå på tok. Men jag lägger det åt sidan, och vi går framåt.

Det finns ett antal städer förutom Berlin som har öppna spärmlinjer. De finns i Wien, Helsingfors, Bryssel och Köpenhamn. Vår retorik – som styrks av de fakta som finns från olika länder – är att plankningen inte blir noll med vårt spärrsystem och att plankningen inte blir högre i de länder som har öppna spärmlinjer men tätare kontroll.

Det problem som jag ville komma in på med mina följdfrågor är att du skapar system som är olika, det vill säga skiljer på resenärer i tunnelbanan och i lokalbanor och spårvagnar. Det tycker jag är fullständigt galet. Jag kan inte se att du själv har en logik i dina svar.

Anförande nr 71

Landstingsrådet **Wennerholm (M)**: Jo, logiken, Yvonne Blombäck, är att jag har ansvaret. Just nu har du inte ansvaret. Och när du har ansvaret tillsammans med andra får du inte genomföra den politik som du vurmar för, utan då är det fortfarande min politik som gäller.

Bekymret är att hur man än vrider och vänder på sig har man rumpen bak. De som har ansvaret och får ta det i större utsträckning än andra inser att kollektivtrafiken inte har någon företrädare i form av en gosse eller flicka med guldbyxor som kan dra upp sedlar ur fickorna.

På det ena eller det andra sättet betalar vi det gemensamma nöjet av att ha en bra, fungerande kollektivtrafik, vilket är en nödvändighet för att stockholmarnas vardag ska fungera.

Vi kan göra det genom att betala en biljett när vi åker. Vi kan ha olika uppfattning om hur hög den taxan ska vara. Men om vi inte tar in tillräckligt mycket intäkter genom biljettpriser, då är det skattsedeln som tar in den andra delen, för att möjliggöra den fantastiska kollektivtrafik som vi har.

Att det skulle vara gratis finns inte i sinnevärlden. Det är alltid någon som betalar.

Fråga 6

Andre vice ordföranden: Nu är det Birgitta Sevefjord (V) som ställer en fråga till landstingsrådet Birgitta Rydberg: "Stämmer det att ni tänker upphandla BUP i Botkyrka?"

Anförande nr 72

Landstingsrådet Sevefjord (V): Skälet till att jag ställer den här frågan är jag har fått en del oroande förfrågningar just från Botkyrka, där man har hört att landstinget tydligen tänker upphandla barn- ungdomspsykiatri i Botkyrka. Det kommer upp ett ärende i psykiatriberedningen i nästa vecka, och ärendet kommer att hanteras väldigt snabbt, eftersom det tydligen ska upp i HSN redan den 25 oktober.

När jag tittade på ärendet såg jag att ett förslag var att man skulle upphandla en del barn- och ungdomspsykiatriska mottagningar i Tensta och Rinkeby som i dag drivs av Praktikertjänst, som inte vill fortsätta. Det kan finnas en logik i det.

Men i ärendet har man också plockat in BUP i Botkyrka, med motiveringen att det har varit svårigheter med läkarbemanningen inom verksamhetsområde Sydväst. När jag då försökte kontrollera hur det såg ut på BUP i Botkyrka såg jag att de har full läkarbemannning där, så jag tyckte att det var ett dåligt argument.

Anförande nr 73

Landstingsrådet Rydberg (FP): Det är alldeles korrekt: Vi kommer att upphandla två barnpsykiatriska mottagningar. Det blir beslut på onsdag om åtta dagar i beredningen om att föreslå HSN detta och beslut i HSN om två veckor. Det ligger helt i linje med ett uppdrag i Alliansens budget, som klubbades i juni, om att vi ska fortsätta med upphandlingar inom psykiatriska verksamheter.

Anförande nr 74

Landstingsrådet Sevefjord (V): Som argument använder ni att de har svårigheter med läkarbemanningen. Det är det enda argument som jag har sett. Men de har faktiskt full läkarbemannning i BUP Botkyrka. Dessutom har de just där de bästa siffrorna inom hela BUP-divisionen när det gäller till exempel kvalitets- och tillgänglighetsmätningarna. De ligger väl på nivå med den privatdrivna BUP-mottagningen.

Min fråga är fortfarande: Vad är skälet? Skälet måste vara antingen att man tycker att mottagningen är dålig och att den måste bli bättre eller också bara att man ska privatisera till varje pris, vilket jag i så fall tycker är dumt.

Här finns det en BUP-mottagning som fungerar väl. Då har jag svårt att förstå varför man ska upphandla den mottagningen och skapa turbulens och oro helt i onödan i en väl fungerande verksamhet.

Det är därför jag frågar dig: Varför gör ni detta? Att det sker med hänvisning till läkarbemanningen är en helt felaktigt. De har inte problem med läkarbemanningen där.

Anförande nr 75

Landstingsrådet Rydberg (FP): Tjänstemännens synpunkter om läkarbemanningen lämnar jag åt sidan – det får stå för tjänstemännen. Men i Alliansens budget har vi varit tydliga med att vi vill ha en mångfald även inom psykiatri. Vi vill ha flera olika vårdgivare sida vid sida. Vi har också sett att till exempel den verksamhet som finns i Handen som är upphandlad har varit bra för barnpsykiatri. Vi har sett att det har blivit nya arbetsformer och förbättrad samverkan med kommunen.

När vi har en mångfald av vårdgivare får vi en hävstångseffekt även in i egenregiverksamheten, med utveckling och förändring ytterligare i egenregiverksamheten. Därför tror vi att det är bra att ha ytterligare en barnpsykiatrisk mottagning som drivs av en annan aktör än Stockholms läns sjukvårdsområde.

Man kan naturligtvis välja vilken som helst av de övriga mottagningarna. Men vi tycker att det är intressant att en extern aktör får ta sig an ett område där vi har lite tyngre problematik. Hade vi valt mottagningen i Danderyd hade man säkert sagt: Ni låter mottagningarna ta det enklaste.

Anförande nr 76

Landstingsrådet *Sevefjord (V)*: Det du säger om att Handens BUP-mottagning inte fungerade bra stämmer, och den har ni nu upphandlat. Men min poäng är: Här har vi en väl fungerande BUP-mottagning, men just den vill ni upphandla. Jag förstår liksom inte skälet till det.

Har man någon verksamhet som fungerar bra ska man naturligtvis inte störa och skada den. BUP i Botkyrka är, såvitt jag vet, den enda mottagning i Stockholms läns landsting som klarar samtliga åtaganden när det gäller väntetider, tillgång till behandling, psykiatriska utredningar, diagnostik och vårdplanering i de mätningar som vi gör.

Dessutom har man i BUP i Botkyrka en mycket stark tradition att samverka med kommunen. Det är viktigt oavsett var vi har mottagningarna, men det gäller inte minst i en kommun med så sammansatt och komplex befolkning. Man har ett väl utvecklat samarbete med kommunen som rör barn och ungdomar, och dessutom har man ett internt utvecklingsarbete som fokuserar på just samverkan med skola och socialtjänst.

Jag tycker nog att du bör fundera över om detta är ett klokt förslag.

Anförande nr 77

Landstingsrådet *Rydberg (FP)*: Man kan alltid ha olika uppfattningar om det är bra eller inte bra med mångfald. Men vi har övertygelsen att mångfald främjar jämförelse mellan olika arbetssätt, vilket i längden gynnar patienterna. Att vi genom alternativ i vården har fått nya behandlingsformer på flera håll inom psykiatrin har varit väldigt bra.

Varför ska barnpsykiatrin undanhållas denna möjlighet, särskilt som vi har sett den blomstring som Handens barnpsykiatriska mottagning har fått sedan en extern aktör fick landstingets uppdrag att utveckla vården? Vi har till exempel kunnat se att väntetiderna har förändrats dramatiskt. Vi har sett att man har kunnat ta på sig ytterligare neuropsykiatriska utredningar som andra mottagningar inte har klarat av.

Att då ge möjlighet till ytterligare en extern aktör att vara med och utveckla barnpsykiatrin tycker jag är en viktig uppgift för oss. Vi är inte färdiga med det uppdrag som vi hade 2005 om förändring av barnpsykiatrin.

Fråga 7

Andre vice ordföranden: Nästa fråga ställs av Anders Johansson (S), som frågar landstingsrådet Stig Nyman: "Är landstingsrådet – inte minst mot bakgrund av att regeringens utredare, Ewa Samuelsson (KD) nu föreslår att hemsjukvården bör kommunaliseras – beredd att låta kommuner i länet som så önskar så snart som möjligt överta ansvaret för hemsjukvården och på så sätt skapa en sammanhållen hemvård för bättre kontinuitet och kvalitet för brukarna?"

Anförande nr 78

A n d e r s J o h a n s s o n (S): Herr ordförande! Jag ställer frågan eftersom det i den valkrets som jag representerar här i landstingsfullmäktige har funnits en kommun som under lång tid har haft en gemensam hemvård, där den kommunala hemtjänsten och hemsjukvården har funnits i en och samma organisation och haft en och samma huvudman.

Det var länge en mycket framgångsrik verksamhet som fick gott betyg, inte minst av brukarna. Flera år i rad utsågs äldreomsorgen och hemtjänsten i Sigtuna kommun till den bästa i ABC-regionen. Det slogs sönder i samband med att Vårdval Stockholm infördes. Sedan dess har inte samma kvalitet och kontinuitet kunnat uppvisas.

Det är naturligtvis ur ett brukarperspektiv oerhört dystert – därav min fråga till ansvariga landstingsrådet.

Anförande nr 79

L a n d s t i n g s r å d e t N y m a n (KD): Herr ordförande! Nu talar vi om framtiden – inte om "baktiden". Frågan gäller den förestående kommunaliseringen av hemsjukvården. Det är alldeles rätt att det finns ett utredningsförslag om detta.

Svaret på frågan är ja. Men vi kan inte ta det kommun för kommun. Tanken med kommunaliseringen är att den ska gälla länets alla kommuner och att finansieringen ska bygga på skatteväxling, och då kan man inte ta en kommun i sänder.

Som jag ser det finns det inget hinder här hos oss i landstinget i inledningen av en sådan process. Vi har det inskrivet i den senaste budgeten, och jag har i olika sammanhang talat positivt för den inriktningen när det gäller att kommunalisera hälso- och sjukvården. Det har inletts en dialog mellan hälso- och sjukvårdens presidium här i landstinget och motsvarande organ på KSL. De diskussionerna är i gång.

Nu måste det bli så att du och dina 25 styrelseordförande i länet tar initiativ och samlar ihop er till en gemensam hållning och ser till att vi i de förhandlingar som behöver komma till får möta ett enhetligt uppträdande, så att det inte går som till exempel i Blekinge, där en kommun hoppar av och därmed har veto mot reformen. Det vore djupt olyckligt, inte minst eftersom det är alldeles uppenbart av ditt sätt att fråga att detta är en inriktning som vi båda önskar se.

Anförande nr 80

A n d e r s J o h a n s s o n (S): Herr ordförande! Det är glädjande att landstingsrådet lämnar det beskedet, och vi får hoppas och tro att han talar för hela Alliansens och hela landstingsmajoritetens räkning.

Jag ska gärna ta initiativ på min kant för att se till att kommunerna i länet gör en framställan kring detta. Men att det, som landstingsrådet påstår, skulle finnas ett hinder för att genomföra detta med de kommuner som så önskar håller jag inte med om.

Det har funnits organisation för detta tidigare. Man har kunnat skatteväxla med enskilda kommuner. Det kan bygga på frivillighetens grund. Vi tycker att vi ska sätta kommunernas och brukarnas väl i centrum – inte systemet.

Anförande nr 81

L a n d s t i n g s r å d e t N y m a n (KD): Inriktningen på den här reformen, utifrån det utredningsbetänkande som finns och som har varit ute på remiss, handlar om en skatteväxling med alla kommuner – allt eller intet.

Det är klart att vi skulle kunna göra upp med en kommun i sänder, där landstinget finansierar och kommunen har utföransvaret. Men det skulle bli hattigt. Den här reformen, som är så angelägen, tror jag skulle få vänta onödigt länge då.

Jag vill också tillägga att om länets kommuner kan ena sig om en gemensam hållning – vilket är en förhoppning – så att det finns underlag för en reform hos oss och en skatteväxling, då är det oerhört angeläget att det sker på ett konstruktivt och bra sätt.

Vi har haft några kommunaliseringar, även om de ligger långt tillbaka i tiden. Jag minns omsorgskommunaliseringen, jag har vissa minnen av Ädel, och jag har några minnen förknippade med psykiatrireformen. Det är inte alltid enkelt att komma överens och hitta finansieringen.

Men här är förhoppningen att vi hjälps åt.

Anförande nr 82

A n d e r s J o h a n s s o n (S): Herr ordförande! Om det är så att Kristdemokraterna och de övriga borgerliga partierna har uppfattningen att hemsjukvården kan kommunaliseras och vi Socialdemokraterna är av uppfattningen att hemsjukvården kan kommunaliseras, då borde detta bara verkställas. Det finns väl inte en enda alliansregering ute i länets kommuner där Kristdemokraterna inte ingår, så det är bara att börja jobba!

Jag välkomnar detta och ser fram emot en snabb handläggning och ett snabbt beslut.

Anförande nr 83

L a n d s t i n g s r å d e t N y m a n (KD): I all ödmjukhet tar jag emot denna upphöjelse att kunna driva frågan på det sättet.

Förutsättningarna finns, och faktum är att kommunaliseringen har genomförts i de flesta landsting – med goda resultat. Jag har inte kunskap om hur förutsättningarna var när man började resonera i Västra Götaland, Örebro, Sörmland och runt om i landet. Men det har alltså lett till goda resultat, och man är nöjd med reformen.

Ibland kan vi ha alltför stora förväntningar på en huvudmannaskapsförändring. Det avgörande är att parterna – i det här fallet landsting och kommuner, i synnerhet kommunerna, som ska ta över ett viktigt ansvar – har en ambition att fullfölja detta på bästa sätt och att vi inte behöver stupa på just skatteväxlingsnivån.

Vi ska se till att arbeta för att förutsättningarna i övrigt föreligger. Jag tror mig veta – om nu inte Birgitta Rydberg, Gustav Andersson eller Torbjörn Rosdahl reser sig upp och skakar på huvudet – att vi i Alliansen är helt överens om detta. Vi kom överens om skrivningen i budgeten, och då är det naturligt att fullfölja detta.

Fråga 8

A n d r e v i c e o r d f ö r a n d e n : Därmed går vi till nästa fråga. Helene Öberg (MP) ställer en fråga till landstingsrådet Filippa Reinfeldt: "Tycker du det är rimligt att ta ut en avgift på 350 kr för akut sjukvård till ett barn?"

Anförande nr 84

H e l e n e Ö b e r g (MP): Jag tycker att detta med avgifter i barnsjukvården är ett elände rent allmänt. Kanske var det därför som jag i somras blev kontaktad av en familj som hade besökt akutsjukvården i Stockholm och fått betala vuxenavgiften på 350 kronor för sjukvården, med motiveringen att de inte var bosatta i Stockholms läns landsting.

Det tycker jag låter helt orimligt. Vad tycker du, Filippa?

Anförande nr 85

Landstingsrådet Reinfeldt (M): Herr ordförande! Tack, Helene, för frågan!

Barnsjukvården i Stockholm är kostnadsfri. Undantaget är en patientavgift på 120 kronor för barn vid länets akutmottagningar. Det har landstingsfullmäktige beslutat om, och det är också så det ska se ut.

Anförande nr 86

Helene Öberg (MP): Finns det alltså inga direktiv om att den som kommer någon annanstans ifrån får betala vuxenavgift? I så fall är det allvarligt att sjuka barn som söker sig till vår verksamhet plötsligt får betala mer pengar än vi har beslutat om här i fullmäktige.

Anförande nr 87

Landstingsrådet Reinfeldt (M): Herr ordförande! Om en avgift på 350 kronor för akut sjukvård tas ut för ett barn handlar det, som jag kan se det, antingen om att ett misstag har begåtts eller att något i den berättelse som du återges saknas.

Patientavgifter för såväl barn som vuxna fastställer vi här i fullmäktige. Vi har tillsammans fastställt att det inte ska vara någon patientavgift för barn annat än vid akutbesök, och då är det 120 kronor som gäller. Så är det nu, och så ska det också förbli nästa år. Det beslöt fullmäktige så sent som i juni.

Anförande nr 88

Helene Öberg (MP): När vi ändå diskuterar avgifter i barnsjukvården måste jag passa på att fråga något. Du brukar visa bilder för mig om hur mycket ni i Alliansen satsar på sjukvården, och jag vet att barnsjukvården ligger dig varmt om hjärtat.

Hur kan det då komma sig att vi ändå har en avgift över huvud taget inom barnsjukvården?

Anförande nr 89

Landstingsrådet Reinfeldt (M): Herr ordförande! Tack, Helene!

Nu kommer vi in på en helt annan fråga än den frågeställaren har ställt. Jag har tidigare redogjort för att patientavgifter primärt inte är en fråga om intäkter till landstinget, även om det naturligtvis finns ett litet inslag av det, utan att det framför allt handlar om att de är ett styrmedel i sjukvården.

Men tillbaka till din grundläggande fråga: Jag tror att det kan vara så att ett misstag har begåtts. Det görs över 40 000 besök om dagen i sjukvården här i Stockholm, och det är människor som jobbar med andra människor. Självfallet kan det ibland uppstå fel.

Mitt råd till dig är att kanske backa och titta på det och att familjen möjligen söker sig tillbaka till vården, om det har begåtts ett fel. Annars är det de avgifter som landstingsfullmäktige beslutar om som gäller.

Fråga 9

Andre vice ordföranden: Nästa fråga ställs av Gunilla Roxby Cromvall (V), som frågar landstingsrådet Christer G Wennerholm: "Tänker du vidta några åtgärder för att minska antalet olycksfall i tunnelbanan?"

Anförande nr 90

Gunilla Roxby Cromvall (V): Ordförande! Den här gången tänkte jag inte fokusera mitt inlägg på spärrarna – det lär finnas en rapport över olycksfall på grund av dem – utan tänkte fokusera på dem som blir överkörda av tunnelbanetågen.

Jag träffade tunnelbanefacket för någon vecka sedan. De berättade att det är all time high: Det är 22 som har dött hittills i år genom att de har blivit överkörda av tunnelbanan. Det är ett oerhört trauma, naturligtvis för de anhöriga men också för alla åskådare.

En gång jobbade jag med en skolklass som hade blivit vittne till en man som hade hoppat framför dem på T-centralen. Den skolklassen mädde oerhört dåligt, och det blev mycket räddningsresurser för att få dem att sluta hyperventilera.

Det är också ett otroligt trauma för tunnelbaneförarna. När jag åker med tunnelbaneförare påtalar de varje gång rädslan för att komma in på en station.

Därför frågar jag: Vad tänker du, Christer, göra för att få bort detta?

Anförande nr 91

Landstingsrådet W e n n e r h o l m (M): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Frågan jag fick var: "Tänker du vidta några åtgärder för att minska antalet olycksfall i tunnelbanan?"

Den är ganska oprecis, medan den fråga som Gunilla utvecklade nu är väldigt precis vad gäller de som av olyckshändelse hamnar framför ett tåg genom att halka eller kanske rent av bli knuffade, eftersom det är för mycket folk på perrongen just då, eller de som medvetet använder tunnelbanetåget för att ta sitt eget liv.

Det finns olika åtgärder att vidta, bland annat för att försöka förhindra olyckshändelser och hopp fram tåg. Du vet till exempel att det i det nya systemet för Citybanan kommer att bli väggar vid stationerna. Det är det yttersta exemplet på vad man kan göra, så att det inte på något sätt går att beträda spåret. Det är en sluten vägg utom när tåget angör perrongen, då också dörrarna på tåget öppnas. Vi får väl se vad det innebär när det gäller att förhindra sådana händelser.

Vi får tillsammans med våra entreprenörer jobba för att vidta åtgärder för att minska olycksrisker men också för att ge så bra stöd som möjligt till entreprenörernas anställda, som råkar ut för det trauma som det måste vara att vara involverad i en sådan olycka, där man inte själv har någon rimlig möjlighet att påverka utgången utan bara blir varse att det kommer att hända något som är oerhört dramatiskt och tragiskt och sedan får leva med det. Det måste givetvis sättas in alla former av stöd till personalen men även till andra som kan ha bevittnat det hela.

Sedan har vi den del av räddningstjänstens personal som får vara med och reda upp den situation som har uppstått. Det handlar inte bara om ambulanspersonal, polis och liknande utan även brandkåren och räddningstjänsten.

Anförande nr 92

Gunilla Roxby Cromvall (V): Så bra, Christer, att du nämnde de andra yrkesgrupperna. Det är ju många som får oerhörda trauman på grund av dessa händelser. En del gör framförhopp, och andra ramlar ned på spåret kanske därför att de är berusade.

Att jag tar upp frågan i fullmäktige beror på att jag ämnar gå vidare. Vid senaste mötet i trafiknämnden fick vi reda på att plattformsväggarna skulle vara alldeles för dyra att installera. Jag har nog själv kommit till slutsatsen att det behövs väggar vid vissa stationer där självmorden sker rätt frekvent. Det är stationer där tåget kommer ut ur en tunnel och där tunnelbaneföraren inte har någon chans att se om det står någon som tänker hoppa.

Jag tror att detta är en kostnad som vi måste ta, med tanke på de skador som det blir annars. Det kanske inte gäller alla stationer, som du sade sist, utan det är på vissa stationer vi kan utveckla detta.

Jag satt tidigare i arbetsskadenämnd. Där hade vi ett antal förare som förtidspensionerades eftersom de inte klarade av att jobba vidare sedan de hade blivit utsatta för detta.

Anförande nr 93

Landstingsrådet *Wennerholm* (M): Det finns ett alternativ som kanske kan minska antalet allvarliga händelser och som inte har att göra med plattformsväggar. Det är beträdandelarm. Då handlar det mer om att någon råkar hamna på spåret genom en olyckshändelse, på grund av att personen är berusad, blir skuffad av någon eller halkar. Är tåget då inte omedelbart på väg in kommer det att bli larm om att det finns någon på spåret, och i och med det bryts trafiken tills rörelsen upphör och det inte längre är någon på spåret.

Det är ett alternativ till plattformsväggar. Men det tar inte bort problemet med den som medvetet, strax innan ett tåg väl är framme, kanske vid den punkt där man själv står, gör ett hopp framför tåget.

Detta är något vi kan titta på.

Anförande nr 94

Gunilla *Roxby Cromvall* (V): Vi behöver verkligen göra det yttersta. Vi har ju en nollvision för skador och olycksfall i SL-trafiken. Med den dimension som detta har är det ett jätteproblem för samhället och för dem som drabbas av det på det ena eller det andra sättet.

Vi gör oerhörda insatser för att minska olyckorna i trafiken. Vi vet vilka åtgärder som behöver vidtas. Där pratar vi inte om hur pass dyrt eller kostsamt det är. Jag tror att vi behöver gå vidare för att göra det yttersta för att stoppa detta, inte minst utifrån tunnelbaneförarnas perspektiv.

När jag har fått åka med tunnelbanan har jag blivit gripen av att de säger: Nu får vi se om det är någon som hoppar den här gången. Tänk att leva med det!

Vi tittar vidare på detta, är mitt förslag, så att vi i trafiknämnden tittar på vilka åtgärder vi behöver göra för att stoppa detta.

Anförande nr 95

Landstingsrådet *Wennerholm* (M): Jag kan bara notera att Gunilla och jag är helt överens om att vi givetvis ska jobba för att minimera skador och olycksfall, oavsett om människor skadas allvarligt eller lindrigt eller rent av förolyckas i kollektivtrafiken. Vi ska ha en nollvision.

Fråga 10

Andre vice ordföranden: Vi går vidare till nästa fråga. Det är Johan *Sjölander* (S) som ställer en fråga till landstingsrådet *Birgitta Rydberg*: "Har landstinget en tydlig och korrekt uppfattning om hur kösituationen inom psykiatri i Stockholms län ser ut?"

Anförande nr 96

Johan *Sjölander* (S): Bakgrunden till frågan är helt enkelt att jag under förra veckan försökte skaffa mig en bild av hur det ser ut med kösituationen till Stockholms psykiatri. Jag

gick då på de uppgifter som vi har rapporterat in till SKL, som också ligger till grund för kömiljarden.

När jag ville stämma av de uppgifterna mot förvaltningen fick jag från förvaltningen helt andra siffror än vad vi hade rapporterat till SKL om hur kösituationen under samma tidsperiod och till samma enheter såg ut. När då jag och mina medarbetare försökte gräva i detta visade det sig att det var ytterst oklart hur kösituationen till psykiatrin egentligen såg ut under denna tidsperiod.

Med anledning av det vill jag fråga Birgitta Rydberg om landstinget har en tydlig och korrekt uppfattning om hur kösituationen inom psykiatrin i Stockholms län ser ut.

Anförande nr 97

Landstingsrådet R y d b e r g (FP): Det finns registrerings- och rapporteringssvårigheter när det gäller redovisning av väntetider inom psykiatrin. Det har vi också fått höra om, eftersom både du och jag sitter med i psykiatriberedningen. Man arbetar nu seriöst för att kunna lösa detta.

Sannolikt har även andra landsting svårigheter att redovisa helt korrekta siffror till SKL. De interna system – centrala väntetidsregistret Pastill, som är det register som barnpsykiatrin använder, och Take Care, som är journalsystemet – fungerar inte tillsammans. Det gör att det visas fel väntetider för både barn och vuxna beroende på vilket system man använder.

Det är viktigt att vi får bra kompetens inom förvaltningen för att hantera de här frågorna, så att vi får en korrekt redovisning. I augusti upptäckte man fel i rapporterna från BUP. Felet finns i våra landstingsdrivna enheter, som står för den största volymen. Felet innebär att patienter står kvar i rapporteringen som väntande trots att de har fått behandling.

Nu håller man på att ta fram en manuell enkät, en för oktober och en för november, som ska vara underlag för rapporteringen till SKL. BUP kommer också relativt snart att kunna ta fram justerade augustisiffror.

Det är självfallet viktigt att vi kan lösa dessa registrerings- och rapporteringsproblem, så att det går att få mer kvalitetssäkrade siffror framåt i tiden. Det är viktigt inte minst för att vi ska kunna få dessa statsbidrag. Det gäller på både barn- och vuxensidan att vi är intresserade av att ha korrekta mått. Men det mesta tyder faktiskt på att vi i landstinget har en bättre situation än den som har redovisats.

Det finns i majoritetens budget för 2012 ett uppdrag att pröva tillgänglighetsansvar för psykiatrin. Då skulle man komma åt en del av de problem som innebär att man på psykiatriska mottagningar inte i tillräcklig omfattning hänvisar patienter vidare till en mottagning som har kort väntetid eller ingen väntetid alls.

Anförande nr 98

J o h a n S j ö l a n d e r (S): Jag tror att många av oss som jobbar i landstinget politiskt eller med psykiatrirågor nås av samtal från medborgare som tycker att psykiatrin är svår att komma fram till. Häromveckan hade jag kontakt med en person som man närmast hade hänskrattat åt när personen försökte få tid, eftersom det är så långa köer att det inte går.

Det finns ett reellt problem. Vad vi pratar om här är att du inte ens har koll över hur stort och omfattande problemet är. Även om vi har rapporterat in för dåliga siffror till SKL innebär det att vi har förlorat pengar som vi egentligen hade rätt till, pengar som borde ha gått till sjukvård och psykiatri i Stockholms län men som vi har tackat nej till på grund av dålig inrapportering.

Även om siffrorna är för dåliga är det alltså ett problem. Och är siffrorna för bra är det ett jätteproblem, för då har vi inte ens själva koll på hur situationen ser ut när vi ska förbereda beslut och verka för att det ska bli bättre.

Detta är en fullkomligt otillständig situation. Jag undrar, Birgitta Rydberg, om du har en uppfattning om när vi kan få ordning på detta elände.

Anförande nr 99

Landstingsrådet R y d b e r g (FP): När det gäller barnpsykiatri har vi fått besked att de genom manuella räkningar kommer att leverera in nya siffror redan i höst.

It-systemen kan många gånger vara till hjälp. Vi har tidigare levt med 28 journalsystem. Även om Take Care nu är det stora journalsystemet och vi har gått ned till under 10 journalsystem i länet stämmer inte alltid it-systemen med varandra. Det är ett ständigt problem med kompatibilitet.

Nu jobbar it-konsulter inom BUP och förvaltningens konsult för centrala väntetidsregistret med de här frågorna för att vi ska få kvalitetssäkrade siffror. Men jag vågar inte säga vilket datum vi har något som är hundra procent rätt, och det tror jag inte att något annat landsting vågar göra heller. Möjligen kan man göra det om man har ett enda journalsystem, som Norrbotten. Då kan det vara ganska lätt att plocka fram uppgifterna.

Det har kommit synpunkter från rätt många landsting om problem med det sätt som SKL och regeringen vill mäta på. Oavsett de problemen är vårt intresse att vi ska veta exakt hur det ser ut i vårt landsting.

Anförande nr 100

J o h a n S j ö l a n d e r (S): När jag först fick de olika sifferuppgifterna trodde jag att det handlade om någon extrem yttring av majoritetens längtan efter mångfald och valfrihet, eftersom man får välja vilken statistik man går på också. Men jag förstår att detta är ett mer allvarligt bekymmer.

Grundproblemet är självfallet tillgängligheten till psykiatri och bristen på resurser, att folk inte kommer fram. Men för att kunna lösa det grundproblemet behöver vi ett korrekt faktaunderlag. Vi behöver veta hur det egentligen ser ut, för att kunna sätta in de åtgärder som behövs där de verkligen behövs. Det är klart att det blir extra viktigt när vi också har en kömiljard som är med i spelet och som vi behöver resurser till.

Jag ser fram emot en snabb lösning på problemet. Det är otillständigt att vi inte ens har koll på hur många som står i kö och väntar på att få den psykiatriska vård som medborgare i vårt landsting har rätt till.

Anförande nr 101

Landstingsrådet R y d b e r g (FP): Problemet med registrering är – om jag ska tala klarspråk – att om en patient erbjuds en tid men tackar nej till den tiden och säger ”Det passar inte, för jag måste ha med mig min anhörig” eller ”Det fungerar inte med mitt jobb – jag vill hellre ha en tid om två veckor”, då kan det registreras som att mottagningen inte har klarat av att ge vård inom vårdgarantins gränser.

Det är hur definitionerna ser ut på nationell nivå. Att vi dessutom har olika it-lösningar har ytterligare försvårat att få exakta uppgifter.

I avtalen för 2012 måste vi se till att våra verksamheter ser till att patienterna får vård i tid. Det finns tillgänglighet inom länet, men man håller gärna kvar patienten, trots att en grannkommun eller en grannmottagning skulle kunna ta emot patienten omedelbart.

I avtalen för 2012 med både barnpsykiatrin, vuxenpsykiatrin och beroendevården kommer vi att se till att det finns ett tillgänglighetsansvar med viten, om de inte klarar av att ta emot patienter inom tid eller ser till att patienten får vård hos någon av de andra vårdgivare som har kort väntetid.

Inbjudan till seminarium

Ordföranden: Jag vill be er notera att det har delats ut en första inbjudan om att efter nästa sammanträde i november delta i ett seminarium. Inbjudare är landstingsstyrelsen. Från fullmäktiges presidiums sida uppfattar vi denna inbjudan som mycket välkommen. Det är ett viktigt ämne att diskutera och få information om, och så småningom kommer vi att besluta om detta i budgetsammanhang.

§ 169 Motion 2011:11 av Anna Sehlin och Bekir Uzunel (V) om vegetariska måltider under landstingsfullmäktiges möten (förslag 81)

Anförande nr 102

Anna Sehlin (V): Jag tänkte prata lite om min och Bekirs motion om att servera enbart vegetarisk mat under landstingsfullmäktiges sammanträden. Det är inte så ofta. Det är var tredje vecka, och sedan är det flera uppehåll, som sommaruppehåll och vinteruppehåll.

Det här är anledningen till att jag tar upp frågan: När man pratar om minskad miljö- och klimatpåverkan pratar man ofta i termer av minskad bilanvändning och övergång till kollektiva transporter, och vi har pratat om fordonsbränsle och annat. Men man pratar ganska sällan om köttkonsumtionens klimatpåverkan. I dag avser ungefär en tredjedel av de svenska hushållens klimatpåverkan just mat, och köttkonsumtionen står för en stor del av det.

Att byta ut kött- och fiskrätter under landstingsfullmäktige vet jag inte kommer att rädda världen, och det är inte riktigt vad motionen handlar om, utan den handlar om att se om vi politiker här i Stockholms läns landsting är beredda att som en symbolisk handling välja vegetariskt under våra landstingssammanträden och visa att vi tycker att det är en viktig fråga i klimatarbetet.

Det finns en internationell rörelse som heter Köttfri måndag. De har försökt föra upp detta på agendan, att man med ganska enkla medel kan byta ut en av veckans rätter till något vegetariskt och på så sätt få ganska betydande förändringar av de klimatpåverkande utsläppen. Att producera ett kilo kött ger ungefär samma klimatpåverkan som att köra bil i tre timmar, så det är inte försumbara nivåer vi pratar om.

Köttkonsumtionen i världen ökar i och med att BNP och **rikheten** bland människor ökar. Vi som har möjlighet att välja tycker jag ska gå i bräsch för att välja vegetariska alternativ.

Det finns flera rapporter, både från FN och från Friends of the Earth International, som visar att det finns stora klimatvinningar att göra genom minskad köttkonsumtion. Då behöver jag inte gå in på avskogning och problem i Amazonas där man har djurindustri. Bara genom att minska vår köttkonsumtion här i Sverige, det svenska kött vi äter, kan vi få stora minskningar av de klimatförändrande gaserna.

I svaret på motionen hänvisar majoriteten till att vi inte kan genomföra detta eftersom det påverkar den enskilda individens frihet att välja. Man hänvisar också till att miljöarbetet ska vara något som den enskilda individen arbetar med för att få till förändringar.

Jag menar att det är precis tvärtom. Det är genom att vi tar gemensamma politiska beslut som vi kan få till de stora förändringarna. I svaret på motionen hänvisas det exempelvis till att Stockholms stad fick utmärkelsen Europas miljöhuvudstad år 2010. En av anledningarna till det var just att det finns en väl utbyggd kollektivtrafik. Den utvecklade kollektivtrafiken

är ett resultat av kollektiva beslut som politiker har tagit – inte enskilda individers val i vardagen.

Om vi ska jobba med de här problemen måste vi vara lite mer lyhörda för andra sätt. Utbyte av fordonsbränsle är jättebra. Övergång till kollektivtrafik är också jättebra. Minskad köttkonsumtion kan vara ett sätt som innebär lite nytänkande, är lite annorlunda och kan få stort genomslag.

Jag har läst att Malmö Aviation har infört vegetariska måndagar på sina flygningar, så att deras resenärer får vegetarisk mat under flygresor på måndagar. Det är en gest, för ett flygbolag som släpper ut mycket koldioxid. Det är ett sätt att visa att de här frågorna är viktiga.

Jag tror att Stockholms läns landsting kan tjäna på att visa att de här frågorna är viktiga genom en sådan symbolisk gest som att äta enbart vegetariskt på landstingsfullmäktiges sammanträden.

Anförande nr 103

Landstingsrådet Rosdahl (M): Fru ordförande! Låt mig först inleda med att berömma motionärerna för deras engagemang för miljön. Det är ett engagemang som jag tror så gott som alla här inne i fullmäktigesalen delar. Inte minst delar landstinget som organisation detta miljöengagemang.

Vi har förut diskuterat miljön genom två interpellationer. Vi bedriver som landsting redan i dag och sedan lång tid tillbaka ett medvetet, ambitiöst och framgångsrikt arbete för att exempelvis minska landstingets utsläpp av växthusgaser. Men det är inte bara det.

Det finns krav på att ökad andel av landstingets transporter och kollektivtrafik ska ske med hjälp av förnybara drivmedel. Uppvärmning, kylning och elanvändning i fastighetsbeståndet ska i ökande grad ske med förnybara källor. Jag har redan nämnt detta med utsläpp av lustgas och andra gaser. Det har vi lyckats riktigt bra med.

Arbetet med att ytterligare skärpa miljökraven, bland annat genom att formulera nya mål som begränsar landstingets negativa miljöpåverkan, kommer att fortsätta. Under hösten kommer vi att ta ställning till ett nytt miljöprogram där detta arbete manifesteras. Jag tror att det är vid decemberfullmäktige vi ska göra det.

Trots detta positiva engagemang hos motionärerna tycker jag ändå att motionen hamnar fel. Matsservering under fullmäktigesammanträdena finns till för att utgöra en service för oss ledamöter och för personalen som serverar oss. Den ska underlätta för alla att kunna äta en bra lunch eller middag och samtidigt kunna följa debatterna eller lämna måltiden hastigt för att kunna trycka på någon voteringsknapp.

Utbudet av maträtter i serveringen bygger på att det ska finnas valmöjligheter som tilltalar olika smak, önskemål och behov. Under lunchen erbjuds regelmässigt ett vegetariskt alternativ. Landstingets ledamöter och tjänstemän som arbetar under fullmäktigesammanträden kan därmed, utifrån det utbud som är tillgängligt i serveringen, göra egna personliga val och prioriteringar.

Jag tycker att det är bra att motionärerna har tagit upp frågan om måltider och växthusgaser. För varje gång någon lyfter en fråga som denna påminns vi om att våra handlingar spelar roll. Men jag kommer från ett parti som tror på individens möjligheter att påverka, att ansvar i första hand är individuellt och personligt.

Därför tycker jag i första hand att alla ledamöter personligen ska fundera på vilken maträtt de ska välja för egen del vid fullmäktige och i andra sammanhang – inte vilken rätt de ska se till att alla andra äter vid fullmäktigemötet.

Det är en självklarhet att det ska vara möjligt att välja ett vegetariskt alternativ för den som så önskar. Vad landstingsstyrelsen vill är att det ska finnas även andra alternativ för den som vill något annat.

Därför föreslår landstingsstyrelsen avslag på motionen.

Anförande nr 104

Ylva Norrk (V): Det finns otroligt mycket att säga i den här frågan. Men det är alltid lika fantastiskt att höra när liberaler diskuterar saker och ting och individens valfrihet, som de alltid kokar ned allt till i slutändan.

Vi har tidigare i dag lyssnat på att det egentligen inte är så viktigt med valfrihet. Ta till exempel den fråga som var uppe här tidigare, där det visar sig att det finns välfungerande verksamheter i egen regi som man sedan kan sälja ut som en principalsak! Där kan man inte snacka så mycket om valfrihet. Men det var inte det vi skulle prata om nu, utan vi skulle prata om köttkonsumtionen.

Som Torbjörn mycket riktigt påpekar kan man välja det vegetariska alternativet – med betoningen på alternativet, i singularis. Det är sex rätter i matsalen varje gång vi är här: två fiskrätter, tre köträtter och en vegetarisk rätt. Man kan alltså välja den vegetariska. Men man kan inte välja det ena vegetariska eller det andra vegetariska.

Köttkonsumtionen står för ungefär 20 procent av utsläppen av växthusgaser. Det är en av de enskilt största faktorerna som påverkar klimatet. Den klimatpåverkan den europeiska köttkonsumtionen har är redan i dag sju gånger större än vad som motsvarar vår totala jordbruksmark i Europa. Det fungerar inte!

I USA, som initiativet om köttfri måndag kommer från, införde man detta för så där hundra år sedan som ett slags ransonering, eftersom man hade brist på kött. Men i dag har vi inte brist på kött, utan vi har brist på jordklot. Europas konsumtion av kött förutsätter att vi har tre jordklot. Går man över havet bort mot USA förutsätter konsumtionen där att vi har fem jordklot. Det säger sig självt att det inte fungerar. Det är inte hållbart på något sätt.

Det är klart att en landstingslunch, som omfattar ungefär 150–200 personer, inte gör någon jättestor klimatskillnad. Däremot är det en oerhört stor och tydlig symbol, och det sänder också en signal. Som vi alla vet gör barn inte som föräldrarna säger, utan barn gör som föräldrarna gör. Om vi ska vara trovärdiga i de här frågorna måste vi börja göra, inte bara säga.

Jag skulle kunna stå här i sju timmar och prata om detta. Men det tänker jag inte göra, utan jag yrkar nu helt enkelt bifall till motionen.

Anförande nr 105

Landstingsrådet Andersson (C): Även jag vill tacka för de engagerade inläggen i debatten. Det är helt klart så att matkonsumtionen i dagsläget har stor miljöpåverkan. Men det är egentligen i första hand en fråga om insatsvarorna i matproduktionen, alltså det faktum att traktorer körs med fossila bränslen, att konstgödningsmedel står för den stora insatsen av gödningsmedel i jordbruket i dag och att de producerar mer fossila bränslen, att transportererna sker med fossila bränslen och så vidare.

Framgångsstrategin för att komma åt jordbrukssektorns klimatpåverkan måste handla om att styra om produktionssätten i jordbruket mot minskad användning av fossila bränslen i alla led. Då kommer jordbruksproduktionen så småningom att bli mer ekologiskt hållbar, så att vi får en radikalt minskad klimatpåverkan.

Men där tillkommer förstas det faktum att köttproduktion tar väsentligt större areella resurser i anspråk. Det går åt mycket mer mark för att producera ett visst antal kalorier kött i förhållande till att producera till exempel spannmål eller olika vegetariska alternativ. Det är också väldigt stora skillnader mellan olika former av animalisk föda hur mycket energi som går åt.

Det nya miljöprogrammet kommer av allt att döma att lägga ökat fokus på matfrågorna, när det gäller både matens klimatpåverkan och målen för ekologisk mat. Det kommer vi att diskutera på ett senare landstingsfullmäktigesammanträde.

Hur ska man då ställa sig till motionen som förordar att vi i landstingsfullmäktige ska ålägga oss att inte äta kött eller animalisk föda på måndagar? Ja, det har naturligtvis att göra med ett signalvärde, som motionärerna efterfrågar. Det handlar egentligen inte om att miljöfrågorna kan lösas enbart med valfrihet, och där håller jag med om motionärens argumentation. Det räcker inte, utan det krävs starka ekonomiska politiska och helst globala initiativ för att lösa det. Men om vi ställer oss bakom att i detta avseende inskränka valfriheten sänder det signalen att vi kan lösa miljöproblemen med detaljregleringar av hur enskilda människor ska leva sina liv, att vi designar sätt att leva våra vardagsliv som ska minimera miljöpåverkan.

Det är inte en framgångsfaktor, av två skäl, dels därför att den typen av detaljregleringar kommer att missa många effektiva lösningar, dels därför att det innebär att människor får betydligt mindre svängrum i fråga om hur de vill välja sina liv. Då handlar det inte längre bara om maten, utan det kommer att handla om transporter: Ska vi ha poängsystem för hur mycket transporter vi får utföra? Hur stor bostad ska en person få ha? Hur mycket energi ska man få efterfråga i fråga om bränsle?

Jag menar att det är den typen av signalvärden som ligger i den här frågan. Jag respekterar naturligtvis ambitionen att inte äta kött som en klimatinsats, men jag tror att det är farligt att signalera att lösningen ligger i detaljregleringar.

Lösningen ligger i att vi driver fram teknikutveckling, att vi ställer krav på våra politiker på nationell och internationell nivå att de verkligen tar klimatfrågorna på allvar och etablerar starka internationella konventioner som gör det så dyrt att använda olja och kol att de försvinner till förmån för mer miljömässiga och klimatsmarta alternativ. Då kommer vi successivt att få lösningarna på hur jordbruk kan bedrivas på ett klimateffektivt sätt. Då kommer vi att kunna konsumera kött, men köttet kommer säkerligen att vara mycket dyrare än i dag, för resurserna är ändå begränsade. Vi kommer att kunna konsumera kött. Det kommer att vara ett individuellt val, och vi kommer att hitta massor av olika sätt att leva våra liv som är mer klimatsmarta.

Problemet med er motion är inte intentionen, men det är metoden. Metoden att detaljreglera bort klimatpåverkan är inte en framgångsväg. Den kommer tvärtom att vara en återvändsgränd om vi ska ha ett effektivt klimatarbete.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 106

Landstingsrådet Wiggen (MP): Tack, Anna och ni som skrev motionen! Det är ett jätteviktigt ämne. Maten har en större klimatpåverkan, och framför allt köttproduktionen – det är vi eniga om. Det finns siffror från Worldwatch Institute som säger att 50 procent av de globala klimatutsläppen härrör från köttproduktion. Det beror på att vi har byggt upp, framför allt under senare delen av förra århundradet, en industrialiserad köttproduktion som bygger på stora insatser av sojaprotein och andra energikraftiga foder som skulle kunna göra mer nytta direkt till människor. Så är det.

Men det är också så, precis som Gustav säger, att i det nya miljöprogrammet lyfter man in ett ganska stort avsnitt om matens klimatpåverkan. Man säger att landstinget ska ha som mål att minska klimatpåverkan med 20 procent – det är det förslag som ligger i dag. Vi tycker att det är ett väldigt bra sätt. Där pratar man till exempel om transporterna, årstidsbaserade matsedlar, närproducerat och faktiskt också en ökad andel ekologisk mat. Det är inte bara så att ekologisk mat har en mindre klimatpåverkan, för det beror på vilket ekologiskt jordbruk man pratar om. Men ett ekologiskt, relativt småskaligt jordbruk som inte bygger på stora insatser av vare sig konstgödsel, kemiska bekämpningsmedel eller sojaprotein från andra länder har en mindre klimatpåverkan. Det kom en ny rapport från SIK, som är ett institut som bland annat följer upp rapporter. De har gjort en analys av konventionell och ekologisk odling. Men det hör inte till den motion som ni har tagit fram här.

I Miljöpartiet tycker vi, precis som övriga partier har varit uppe och sagt, att medlet att helt förbjuda eller ta bort köttalternativ den här dagen inte är rätt medel. Därför har vi lagt en motion, som ni har fått ut i bänkarna, där vi föreslår just köttfri måndag. Motionen kommer förmodligen att behandlas någon gång framöver. Där säger vi att man ska lyfta fram de vegetariska alternativen som huvudalternativ och ha fler än en vegetarisk rätt.

Det här är en kulturprocess, en påverkan. Jag har själv levt som både vegetarian och vegan men har av hälsoskäl, på grund av dialys, fått avstå från det. Eftersom man då måste få i sig mycket mer näringsämnen är det svårt att vara vegetarian eller vegan. Men jag har själv absolut ingenting emot att äta vegetariskt och skulle se fram emot en ökad mångfald av goda vegetariska rätter vid vårt landstingsfullmäktige, precis som i hela landstinget. Det skulle jag verkligen se fram emot.

Det är så vi ska jobba. Vi ska inte jobba med förbud, utan vi ska jobba med långsiktig kulturpåverkan och visa att det inte är vare sig farligt eller mindre smakfullt att äta vegetarisk mat. Det är då laktovegetarisk mat, det vill säga med mjölkprodukter, som är den första biten att gå. Sedan kan man komma med veganalternativ också, som det fortfarande i dag är nästan omöjligt att få på många ställen i vårt samhälle, även om det händer saker på den fronten.

Vi har yrkat bifall till landstingsdirektörens skrivelse eftersom vi tycker att svaret från majoriteten är lite med armbågen, även om Torbjörn var väldigt snäll i talarstolen. Vi tycker att det är synd eftersom det här är en väldigt viktig fråga. Men vi hoppas att vi när vi kommer tillbaka och ska diskutera matfrågan igen, i både det nya miljöprogrammet och den motion som vi lägger i dag, kan hitta medel som bygger på frivillighet och att vi kan tycka: Wow! Här har vi tre fyra läckra vegetariska rätter, och jag väljer den eller den. Då handlar det också om att man måste få dem som lagar maten att stå för att vi här lagar god vegetarisk mat. Det är den vägen vi i Miljöpartiet vill gå.

Därmed yrkar jag bifall till landstingsdirektörens förslag.

Anförande nr 107

A n n a S e h l i n (V): Tack för en intressant debatt! Jag håller med många om att det här inte ska handla om detaljstyrning eller förbud utan snarare om möjligheter. Jag som vegetarian och tidigare vegan skulle jättegärna se fler vegetariska alternativ i landstingsmatsalen. Då skulle jag bli glad.

Ett litet svar till Gustav Andersson: Jag skulle önska att det var mycket av de fossildrivna jordbruksmaskinerna som var problemet. Och till viss del är det absolut så. Men det är också så att kor och får i sina magar producerar metangas, som är en väldigt skadlig växthusgas. Det problemet kommer man inte ifrån även om man ställer om jordbruket och inte har ett fossilberoende jordbruk, som vi till stor del har i dag. Jag skulle också önska att de som vill kunde äta kött med gott samvete. Problemet är återigen den storskaliga djurindustri som vi har i dag som är väldigt fossilberoende och som utarmar jordar snarare än återskapar de ekologiska system som fanns tidigare.

Jag är glad att vi har börjat den här diskussionen, och jag ser fram emot nästa miljöprogram. Jag vill väldigt gärna se fler motioner i de här tankeleden. Jag tror att till exempel vegetariska måndagar i landstingets verksamheter skulle kunna vara ett sätt att gå. Återigen: Det handlar inte om att detaljstyra utan om att med politiska incitament, symboler, visa att det här är en möjlig väg att gå. Om vi politiker i landstinget kan göra det kan andra göra det, antingen genom individuella val eller genom att man lägger fram möjligheter för människor att välja vegetariskt. Läger man fram möjligheter att till exempel välja tre vegetariska rätter kanske det är fler som väljer vegetariskt.

Jag yrkar bifall till motionen.

Anförande nr 108

Landstingsrådet **Starbrink** (FP): Ordförande, ledamöter! Föregående talare sade att det här inte handlar om att detaljstyra. Jo, det handlar precis om att detaljstyra. Jag är liberal och tror på människans egen förmåga att ta ansvar för sitt liv och sin omgivning. Jag är liberal, och som sådan misstror jag djupt Vänsterns kläfingrighet, som i det här fallet sträcker sig ända ned i våra lunchtallrikar, och med detaljregleringen som en dygd.

Vi är många, inte minst här inne, som känner ett stort miljöengagemang och som delar uppfattningen att minskad köttkonsumtion är en viktig fråga. Men det är vägen dit som jag helt vänder mig emot. Jag tror inte på förbud och detaljregleringar. Jag tror på information, att göra människor mer kunniga om detta och att göra alternativen mer attraktiva. Där finns det förstås saker att jobba med.

Vänsterpartiet argumenterar om att var och en av oss när vi är bussresenärer inte själva kan välja bränsle i bussen. Ja, det är naturligtvis alldeles korrekt. Problemet är deras slutsats att detta kan appliceras när det gäller vår mat, att vi inte heller själva kan välja vad vi stoppar i oss framåt lunch. Det är fullständigt främmande för mig.

Därför blev jag lite glad när Raymond Wigg gick upp och talade om valfrihet och de positiva exemplen. Så nämnde han den motion han lägger i dag, och där står det många vackra ord på flera sidor. Men när det sedan kommer till att-satserna är vi där igen! Man föreslår att vi ska minska landstingets klimatpåverkan genom att införa köttfria dagar, exempelvis måndagar, i våra verksamheter. Det är ju det ni yrkar på. Trolle inte bort vad ni egentligen vill med en massa vackra ord om valfrihet, utan stå för att ni är ena riktiga reglerare som bara vill hålla på och detaljstyra vår tillvaro!

Jag yrkar i alla fall bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 109

Ylva Norck (V): Jag vill bara kort ge Anna Starbrink en upplysning, apropå att det skulle vara något slags vänsterprojekt att vilja få människor att äta mindre kött och reglera det på detaljnivå och att om man levde i en härligt fri och liberal värld skulle det inte behövas. Då kan jag bara säga att WHO, som inte direkt är känd för att vara en vänsterorganisation, rekommenderar att man ska äta ungefär 500 gram rött kött per vecka, och det innebär två till tre måltider per vecka. Så ser det förstås inte ut i dag, och det innebär att vad man än tycker om valfrihet så fungerar den inte i det här fallet.

Anförande nr 110

Landstingsrådet **Starbrink** (FP): Jag konstaterar att det i den här salen nu är Vänstern som driver en kläfingrighetens politik och sedan försöker göra det till någon sorts global del av ett stort fint projekt. Jag tror att du nämnde ordet liberalt också. Det är för mig helt främmande. Nu får ni stå för vad ni tycker. Ni vill ned i min sopptallrik och tala om vad som ska ligga där.

Anförande nr 111

Ylva Nork (V): Vi har absolut inget som helst problem att stå för vad vi tycker. Men i det här fallet var det bara en liten sakupplysning att detta är en WHO-rekommendation. Jag kan också tillägga att en brittisk studie har visat att om man sänker köttproduktionen till den här nivån skulle 30 procent av hälsoproblemen försvinna.

Anförande nr 112

Landstingsrådet Wigg (MP): Fru ordförande! Här rör vi vid känsliga saker, Anna. Det visar bara vilken kulturprocess det är att tala om vegetarisk mat, att det inte är livsfarligt. Jag tror säkert att du äter vegetariskt ibland också. Men som grön och frihetstänkare menar jag att vi behöver ha hela spännvidden, att vi behöver ha både en visshet och en insikt om hur det globala matsystemet fungerar, varför det ser ut som det gör, vilka krafter det är och vilken påverkan det har. Enligt Worldwatch Institute är det 50 procent av den totala samlade klimatpåverkan som sker från köttproduktionen. Det kan vi inte ignorera.

Sedan tycker jag att du, Anna, jag och patienterna i landstinget ska ha rätten att välja. Självklart ska vi inte tvinga på patienter som är undernärda eller går i behandling, får dialys eller någonting sådant annan mat. Att bara ha en valfrihet kan inte ta bort vårt ansvar att verkligen veta vad vi gör med våra styrmedel. Det pratar vi om överallt i ersättningssystem och styrmedel, så det kan vi inte ta bort.

Anförande nr 113

Landstingsrådet Starbrink (FP): Först ska jag säga att WHO verkligen inte har rekommenderat att vi ska tvinga folk att äta olika saker på olika dagar. Om du menar allvar med det du säger, Raymond, att du inte vill tvinga någon att äta något och inte vill detaljstyra så mycket, ta då tillbaka den här motionen och skriv om den så att det blir rätt! Om du menar att vi ska erbjuda alternativet vegetariska rätter varje dag i landstinget, i sjukvården och så vidare är jag helt på din linje. Men det är ju inte det du har yrkat på. Du har yrkat på att vi ska ha köttfria måndagar.

Ordföranden: Nu handlar det om den här motionen, som är Anna Sehlins med fleras. Ska vi hålla oss till den?

Anförande nr 114

Landstingsrådet Wigg (MP): Ja, precis. Jag tänkte att det väl inte ska gå in i det här. Mat väcker väldigt mycket känslor, som sagt. Och mat är någonting som är viktigt för vårt välbefinnande och så vidare.

Jag var i går kväll på Nordic Light Hotel där man just firade köttfria måndagar. Det innebär inte, Anna Starbrink, att man tar bort alla andra rätter. Man hade inte kött, men man hade fisk till exempel. Det gäller att läsa både texten och att-satsen. Köttfri måndag innebär inte att man tar bort allting utom laktovegetarisk mat eller veganalternativ. Läs på! Nu skulle vi inte diskutera den här motionen, men hur som helst. Där befann sig också en annan liberal tänkare som är partisekreterare i Moderaterna, Sofia Arkelsten, och andra som sade att vi självklart ska lyfta fram den vegetariska maten mycket mer än vad vi gör i dag.

Det är vad det handlar om. Det handlar inte om att vi ska gå ned i vars och ens sopptallrik och peta undan någonting från den, utan det handlar om att vi ska vara positiva, hitta bra styrmedel, hitta bra alternativ, lyfta fram dem och våga stå för att det vegetariska i dag är ett huvudalternativ.

Anförande nr 115

Landstingsrådet **Starbrink** (FP): Den motion vi behandlar i dag handlar faktiskt om att vi ska ha bara vegetariska alternativ, att vi inte ska ha några andra alternativ. Det tycker jag verkligen är att detaljstyra. Sedan kan vi linda in det i massor av fin retorik. Jag tror att många här inser att vi bör dra ned på köttkonsumtionen. Själv har jag nämligen ätit en vegetarisk lunch i dag, av helt fri vilja. Jag vill dock inte att någon vänsterpartist eller miljöpartist, eller hela den här församlingen, ska ägna sig åt att tala om för mig vad jag ska äta varje dag.

Anförande nr 116

Anna Sehlín (V): Jag tänkte gå i svaromål mot Anna Starbrink. Vi här i västvärlden kan välja. På många andra platser i världen kan man inte välja, både av hälsoskäl och av andra skäl, ofta beroende på hur den ekonomiska situationen ser ut. Jag tycker verkligen att vi moraliskt ska kunna välja mer vegetariska alternativ.

Jag tror, som jag var inne på förut, att det är en stor symbol om Stockholms läns landsting kan säga: Vi serverar vegetarisk mat under våra landstingsfullmäktige. Det visar att vi har motivationen att jobba med de här frågorna, att minska köttkonsumtionen och att på så sätt minska vår klimatpåverkan. Det tycker jag är mer värt än att låta människor få välja kött varje dag. Jag kan också tänka mig att man har ett köttval den här dagen, att man kan välja till kött men att grunden ska vara vegetarisk. Om man av hälsoskäl eller andra skäl vill ha kött och fisk är det jättebra, men grunden ska vara vegetarisk.

Anförande nr 117

Hans Lindqvist (C): Fru ordförande, ledamöter! Det är verkligen ett ambitiöst motiv som motionärerna har – det är ingen tvekan om det. Det är knappast någon som ifrågasätter klimatdebatten och de problemen. Det är bara att se på tv på kvällarna hur isarna smälter runt Grönland. Vi måste naturligtvis göra någonting åt det, och det här är ett sätt att ta upp diskussionen.

Men jag vänder mig också emot förslaget, för det kan få motsatt effekt. Man kan tänka sig att landstinget skulle ta ett sådant här beslut och våra väljare ställer frågan: Är det så ni tycker att vi ska göra, och är det så ni tycker att vi ska leva? Är det exakt så, med den detaljstyrning man föreslår? Hur kommer detta att uppfattas av medborgarna?

Jag tror faktiskt mer på att den långsiktiga målsättningen ska vara den vi har lagt fast. Vi ska driva på frågan internationellt. Vi ska driva på frågan nationellt i Sverige. Vi ska se till att vid varje tillfälle – i samband med transporter, byggnader, kommunikationer och effektiv energiförsörjning – ha klara och tydliga klimatmål. Men om man exakt ska beskriva vad du och jag ska göra när vi åker kollektivt, äter mat eller bygger våra hus, vilket blir nästa steg om vi ser till vad motionärerna föreslår, tror jag att det kan slå mot hela systemet och hela syftet med att skapa en klimatpolitik som är hållbar.

Jag ska inte gå in på vad det kan betyda om vi tar ännu ett steg och talar om att man inte får ha kor och får i de fattiga länderna, för alla förstår vilka effekter det skulle få för vårt internationella, globala ansvar för de fattiga länderna i världen. Men det föreslår ju ingen här nu. Jag vill ändå bara peka på att vi har en ambition och ska hålla den, och vi ska se till att klimatmålen är höga. Därför står jag i det här fallet bakom landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 118

Landstingsrådet **Wigg** (MP): Jag vill bara att de som lyssnar noggrant ska notera att vi faktiskt yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag, vilket betyder att vi vill att motionen ska avslås. Det verkar på Anna Starbrinks inlägg som att vi vill säga ja till den. Vi är inte för tvång. Vi är för valfrihet och för att lyfta fram goda alternativ. Det är skälet till att vi vill att den ska avslås. Det är också skälet till att vi lägger en egen motion. Vi ska inte diskutera den nu, men Anna tog upp den – i och för sig kanske det var jag som öppnade för det.

Det är ett problem att vi har ökat vår köttkonsumtion med 60 procent sedan 1960. Vi har ökat köttkonsumtionen här i Sverige med 40 procent sedan 1990. Det är två problem med det. Det är problem för hälsan, då människor blir mer sjuka av att äta så mycket kött. Det är diabetes, njursvikt och hjärtsjukdomar. Världshälsoorganisationen säger att den ökade köttkonsumtionen är ett stort problem. Som grön och frihetstänkande liberal i det här fallet måste jag säga att vi inte kan fortsätta med det, för det kommer att ha sin ände. Då borde vi i vår vishet här kunna tänka att vi måste jobba med det på systemnivå, men självklart också vår egen privata moral, vilken mat vi väljer på serveringar var vi än står.

Det är vad vi säger. Det finns ett privat ansvar, men vi kan inte som landsting och region säga att vi inte har något ansvar för vad vi serverar. Det är just därför, trodde jag, som det i det kommande miljöprogrammet finns ett stort avsnitt om att minska matens klimatpåverkan. Varför har vi annars det med? Jag hoppas att det inte gör att vi kommer att ta bort det målet från vårt nya miljöprogram.

Anförande nr 119

Ylva Norrk (V): Det här är egentligen en replik till Hans Lindqvist. När han pratar om att vi långsiktigt måste börja tänka på det här vill jag säga så här: Ja, men långsiktigt – vi kan inte tänka framåt, utan det är här och nu som gäller. Klimatpåverkan är nu. Vi måste sänka våra växthusutsläpp nu. Det är ingenting vi kan göra om 5 år, om 10 år eller om 20 år, utan det är här och nu någonting måste ske.

Jag vill bara avsluta med ett litet citat. Nordic Light Hotel, ett stort hotell mitt i Stockholm, har nu bestämt sig för att införa köttfri måndag, och de skriver så här. Vi vill hellre fresta dig med alternativ, med trendiga, vällagade och välsmakande vegetariska rätter. Det gör det lätt att välja rätt. Förhoppningsvis lockar Nordic Light Hotel fler restauranger och vardagliga kockar att göra detsamma. Låt oss göra Sveriges stora och små kök till ett skyltfönster för en hållbar framtid varje vecka.

Jag önskar att man inom en ganska snar framtid kan byta ut Nordic Light Hotel mot Stockholms läns landsting.

§ 170 Motion 2010:10 av Agnetha Boström m.fl. (MP) om att upprätta handlingsplan inom Stockholms läns landsting för att förbättra diagnostiseringen av flickor med autism och ADHD (förslag 82)

Anförande nr 120

Helene Öberg (MP): Agnetha Boström har tyvärr förhinder. Jag såg att jag inte ens är en av motionärerna, och jag vet inte varför.

Det är en fantastiskt bra motion, som tar sin utgångspunkt i en avhandling från Sahlgrenska akademien i Göteborg som har lyft fram ett antal ganska illavarslande resultat när det gäller flickor med olika neuropsykiatriska funktionshinder och då särskilt autism och ADHD.

När man tittar på forskningsstudier ser man att det är ett stort överskott på pojkar och inte så många flickor som deltar i dessa studier, och det gör att diagnoskriterierna har utformats mycket utifrån pojkar och hur pojkar reagerar på diagnoserna. Det leder i sin tur till att det är svårare att upptäcka autism och ADHD hos flickor eftersom diagnoskriterierna inte är anpassade efter hur det fungerar på dem. Det är så illa att det på åtta pojkar går en flicka som man upptäcker med den här diagnosen, och det finns ingenting som säger att flickor i mindre utsträckning skulle vara drabbade jämfört med vad pojkar är.

Sedan kan vi också se att man inte utreder flickor lika noga som man utreder pojkar. Det är lite oklart varför man inte har tillgång till lika mycket information kring flickornas situation jämfört med pojkarnas.

Det finns ett antal indikationer som är ganska illavarslande när det gäller flickor med autism och ADHD som vi här i landstinget borde ta på allvar. Vi har i Miljöpartiet föreslagit att man ska upprätta en handlingsplan. Barn kan få ett bra stöd och klara sig bra, och alla behöver inte en diagnos – det är också en diskussion man kan föra. Men det vi vet nu är att det i många av skolorna i vårt land krävs en diagnos för att skolan ska avsätta resurser och ge stöd. Därför är det så otroligt viktigt att vi backar upp härifrån landstinget, så att inte dessa flickor står utan diagnos och utan stöd och därmed på lång sikt får sämre möjligheter att klara sig både som barn och i vuxenlivet.

Det är bakgrunden till vår motion, som jag yrkar bifall till.

Anförande nr 121

Landstingsrådet Rydberg (FP): Jag tycker att den här motionen lyfter upp en väldigt viktig aspekt: Ser vi flickorna med ADHD? Sanningen är att vi missar en hel del av dem genom att de inte är utätagerande på det sätt som små pojkar med ADHD ofta är.

Sedan motionen skrevs har landstingets nya vårdprogram om ADHD, lindrig utvecklingsstörning och autismspektrumstörningar färdigställts och publicerats. Jag vet inte hur många av er som har tillgång till detta ganska tjocka dokument. Det är tre gånger tjockare än vanliga vårdprogram, och det finns också på nätet. Det har givits ut och sålts slut – det har gått åt som smör. De första 5 000 exemplaren tog slut i oktober, och sedan har det nytryckts eftersom det har varit ett så oerhört stort intresse. Det visar vilket sug det finns efter mer kunskap.

Vårdprogrammet bygger på senaste aktuell kunskap. Det finns också ett avsnitt när det gäller flickor och ADHD. Man konstaterar att det finns tre diagnoskriterier för ADHD: det som är huvudsakligen hyperaktivitet/impulsivitet, det som är i huvudsak bristande uppmärksamhet och det som är av kombinerad typ. Det är alltså tre diagnoskriterier i DSM-IV. Flickor har väldigt ofta bristande uppmärksamhet som sin huvudproblematik, och det gör att man många gånger missar dessa flickor. I och med att vårdprogrammet nu har lyft fram detta hoppas jag att vi runt om i världen kommer att kunna använda den här kunskapen.

När handlingsprogrammet var färdigt tillsatte man ett implementeringsprojekt. Det är inte vanligt att man gör ett så omfattande implementeringsprojekt med en bred handlingsplan, som har skett när det gäller just det här vårdprogrammet. Man har varit tydlig med att det är verksamhetscheferna som har ett ansvar för att se till att implementera det ut till sina medarbetare. Man har också tryckt på vikten av att samordna med olika verksamheter, för dessa barn kan finnas på flera ställen och kan behöva insatser från flera verksamheter.

Inom Medicinskt kunskapscentrum och Stockholms läns sjukvårdsområde har man tryckt på att det är viktigt att vi ser vilka omfattande, ej tillgodosedda behov av utredning och behandling av ADHD och av utvecklingsstörningar som finns. Man har pekat ut detta som en av de tre viktigaste frågorna.

Sedan finns det väldigt mycket aktiviteter som är av mer teknisk natur för att vi ska kunna följa upp att vi verkligen lever upp till handlingsprogrammet och blir bättre, alltifrån IT-stöd om införande och uppföljning, relevanta sökord för att se hur vi hittar fler flickor, hur vi tar upp anamnes för att kunna hitta dessa flickor genom att fråga på rätt sätt. Det behövs också bättre identifiering av uppföljningsparametrar. Det kan låta tekniskt, men om vi inte kan följa upp kvalitetsindikatorer, hur ska vi då kunna se om vi blir bättre på att hitta flickor och göra rätt saker för att stödja dessa flickor? Mycket talar för att det är senare, upp i tonåren, som vi lättare hittar flickorna, men i fråga om de små flickorna med ADHD, som framför allt har en uppmärksamhetsproblematik, behöver vi få ökad kompetens i hur vi ska upptäcka dem tidigt och ge dem det relevanta stöd som de behöver för att det ska gå bra för dem i skolan och i sociala relationer med kompisar.

Med detta vill jag yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag som innebär att i och med att vi har det här vårdprogrammet och jobbar med det finns det en handlingsplan. Problemet att vi inte har sett flickorna tycker jag är ett stort problem som vi måste se till att bli betydligt bättre på att uppmärksamma.

Anförande nr 122

Margaretha Hertilus (FP): Ordförande, ledamöter! Frågan är oerhört viktig, och de familjer där dessa flickor finns är ofta väldigt hårt drabbade, inte minst mot bakgrund av att man upptäcker det så sent.

Men ett tillrättaläggande: Jag blir lika arg och ledsen varenda gång jag hör att barn ska tvingas få en diagnos för att få hjälp i skolan. Skollagen är entydig, säger jag som gammal rektor. Barn har rätt att få det stöd som de behöver, och det ska inte vara några som helst diagnoser som ligger bakom det. Barn som behöver stöd ska få stöd.

Det är lyckligt att den här utredningen har kommit, och jag är tillbaka till familjen, föräldrarna och syskonen, där det ofta behövs ett stöd. Där skulle jag önska att man från barnpsykiatrien var lite bättre på att ge föräldrarna det stöd som de behöver.

Men, som sagt var: Barn har rätt till stöd utifrån sina behov, inte utifrån sina diagnoser.

Jag vill yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 123

Jacqueline Bouvin (MP): Fru ordförande, ledamöter, åhörare! Vi upptäcker årligen att antalet barn med bokstavsdiagnoser ökar kraftigt i våra samhällen, där vissa geografiska ytor utmärker sig mer än andra. Är det så att vi har ett växande antal funktionsnedsättningar, eller är det så att vi har blivit bättre på att fånga in avvikande beteenden i denna kategori? Eller kan det vara så att bokstavsdiagnoserna i dag är ett enklare förfarande för att föra över ansvarspunkten från ett bord till ett annat? Jag är övertygad om att det finns en mängd kombinationer som varierar från fall till fall.

Jag var under våren i kontakt med socialförvaltningen i Botkyrka kommun efter att ha samtalat med flera föräldrar i kommunen och där fått uppfattningen att en stor andel av de barn som uppfattas som avvikande i sitt beteende i denna kommun aktivt tilldelas en bokstavsdiagnos efter genomgången utredning. Flera föräldrar till barn som har blivit tilldelade en bokstavsdiagnos vittnar om att diagnosen långt senare har visat sig vara inkorrekt. Därefter rivs beslut upp, och nya utredningar startas. Vad händer då? Jo, barnen hamnar i en situation där den utbildning i en särklass som de har genomgått inte är av någon som helst betydelse för att kunna studera vidare på högskola eller universitet. Man har då fråntagit barnen dessa år av utbildning och framtidsmöjligheter, eftersom de inte heller kan studera vidare i de särklasser som de annars skulle ha följt med specialinriktningar liknande yrkesutbildningar, då dessa är ägnade just dem som har en funktionsnedsättning.

Det här tyder på en allvarlig brist i diagnostiseringsprocessen. Vi ser i motionen att flickor löper större risk att utsättas för dessa felbedömningar, bland annat på grund av att antalet flickor som deltar i dessa studier är långt mindre än antalet pojkar.

I den avhandling i psykiatri från Sahlgrenska akademien i Göteborg som man hänvisar till i motionen framgår att endast var tionde flicka med autism och ADHD får rätt diagnos från start. Man hänvisar till att nästan all forskning handlar om pojkar.

Lika viktigt som att diagnostiseringen inte missbrukas som en tillfällig lösning på ett problem där ett barns avvikande beteende från normen läggs in i ett fack med tillhörande insatser är det att rätt diagnos ställs på rätt patient, och då i ett så tidigt stadium som

möjligt sätta in de hjälpinsatser som behövs för att patienten i bästa möjliga mån ska försättas i samma, likvärdiga situation som om denne inte haft någon funktionsnedsättning.

Jag yrkar härmed bifall till ifrågavarande motion i dess helhet med en förhoppning om att upprättandet av en handlingsplan kan medföra att diagnostiseringen av flickor med autism och ADHD förbättras och framför allt kvalitetssäkras.

Anförande nr 124

Landstingsrådet *Sevefjord (V)*: Vi i Vänsterpartiet tycker att det är en bra och viktig motion. Jag tycker också att vi har fått ett väldigt bra svar. Det är helt klart att det händer mycket i Stockholms läns landsting, och att vi nu har ett vårdprogram och riktlinjer är fantastiskt bra. Det är bara att säga grattis till att vi är så duktiga i den här frågan i Stockholms läns landsting.

Det är också oerhört positivt att vi nu synliggör flickors och unga kvinnors problem när det gäller till exempel ADHD och autism, för vi vet att de har varit en osynliggjord grupp. Många av er vet också att jag länge har tjatat om att vi ska ha könsuppdelad statistik eftersom det är ett sätt att se om vi kanske osynliggör en grupp i förhållande till en annan.

I detta svar i dag står det att ungefär en tredjedel av dem som nu utreds är flickor och två tredjedelar är pojkar. Det är väl bra, men fortfarande tror jag att vi skulle kunna ha tydligare, könsuppdelad statistik när det gäller just det här området.

En sak som jag har fastnat för och som flera har lyft är att vi borde granska åldern på dem som utreds, eftersom det är mycket som tyder på att pojkarna upptäcks mycket tidigare än flickorna. Ju tidigare vi kan sätta in behandling, desto bättre förutsättningar ger vi dessa pojkar och flickor att leva ett bra och helt liv framöver.

Vi vet också att ett skäl till att pojkarna upptäcks tidigare kanske är att de är mer utåtagerande också när det gäller de här problemen, att det syns i förskola och skola mycket tidigare än för flickorna. Det betyder inte att flickor inte har problem även i unga år. Jag tycker därför att vi borde granska åldern på dem som vi nu utreder. Är det så att vi även i Stockholms läns landsting ser flickorna mycket senare i livet än vi ser pojkarna?

Jag vill bara säga till dig, *Margaretha Herthelius*, att jag håller helt med om vad du säger. Det var väldigt väl formulerat att barn som behöver stöd ska få stöd och att det inte ska behöva vara en diagnos för att man ska kunna sätta in extra resurser för att stödja ett barn. Tyvärr har det blivit så i en del skolor att man väljer att göra detta, för man säger att det är först när man har en diagnos som man har resurser att sätta in stöd. Det är ett stort problem, som handlar om inte bara landstinget utan också kommunen, som har ansvaret för skolorna. Men självklart ska det inte behövas en diagnos för att ett barn ska få särskilt stöd i en skola. Jag håller helt med om vad du har sagt.

Efter att ha sagt detta, och trots att jag tycker att mycket av det som står i svaret från *Birgitta Rydberg* är väldigt bra, vill jag yrka bifall till motionens förslag till beslut, just att landstingsfullmäktige beslutar att inom SLL upprätta en handlingsplan för hur diagnostiseringen av flickor med autism och ADHD kan förbättras och kvalitetssäkras. Det är framför allt kvalitetssäkring jag tycker är viktig i den här frågan. Bifall till motionen!

Anförande nr 125

Helene Öberg (MP): Det är härligt att höra vilket blocköverskridande engagemang det finns i den här frågan. Det låter jättebra.

Jag håller också med *Margaretha* om att det är klart att man ska kunna få sitt stöd utan diagnosen, men det är inte riktigt så det ser ut i skolorna. Jag träffade BUP på Kungsholmen, och de berättade att det till och med var så illa att vissa skolor inte bistår med den del av observationer som skolan ska göra utan att det hade förekommit att

föräldrar gått in med egna pengar för att någon ska bistå med observation i skolan. Här finns en hel del att göra och hantera, men det ligger utanför vårt ansvar, tyvärr.

Anledningen till att vi står kvar vid bifall till motionen även om vi vet att det finns en massa bra åtgärder på gång nu är att vi vill trycka på kvalitetssäkringen men också uppföljning och utvärdering av det som görs. Jag kan skicka med att vi gärna tar del av uppföljning och utvärdering, för jag gissar att det kommer även om det inte står uttryckt i svaret.

§ 171 Motion 2009:18 av Tove Sander m.fl. (S) om personer med utvecklingsstörning och deras behov av hälso- och sjukvård (förslag 83)

Anförande nr 126

T o v e S a n d e r (S): Ordförande, fullmäktige! Den här motionen tar sin utgångspunkt i en fokusrapport som har tagits fram här i vårt landsting. Där kommer man fram till att denna grupp inte erbjuds en god och värdig vård i vårt landsting, och man lägger ett förslag om att tillgången till allmänläkare utifrån gruppens särskilda behov bör tillgodoses. Jag hoppas att den här frågan och behovet för den här ganska utsatta gruppen väcker lika stort engagemang i denna sal som engagemanget runt vad vi ska äta vid våra möten.

Det finns tre att-satser i motionen, och alla anses besvarade. I den första säger vi att vi tycker att hälso- och sjukvårdsnämnden ska få i uppdrag att kartlägga hur behovet och eventuella mörkertal av habilitering ser ut bland barn och vuxna med utvecklingsstörning. Det är helt korrekt, som svaret anger, att det har genomförts en kartläggning. Men det finns ingenting i motionssvaret som säger vad man har kommit fram till. Det har tagit drygt två år att besvara motionen, och nu kommer svaret precis innan resultatet av kartläggningen ska presenteras. För mig verkar det lite som att resultatet kanske inte blev riktigt vad majoriteten hade önskat sig.

I den andra att-satsen vill vi att hälso- och sjukvårdsnämnden ska få i uppdrag att säkerställa att varje person med utvecklingsstörning har tillgång till en allmänläkare som har specifika kunskaper om utvecklingsstörning. Den här att-satsen är över huvud taget inte berörd i motionssvaret, och den är därför allt annat än besvarad. Jag skulle verkligen vilja veta hur majoriteten tänker sig att säkerställa att den här gruppen barn och vuxna får sina specifika behov tillgodosedda.

I den tredje att-satsen vill vi att dessa patienters läkare ska ha ett särskilt uppdrag i enlighet med internationella rekommendationer. Inte heller det berörs i svaret. Enligt ansvarig tjänsteman på hälso- och sjukvårdsnämndens förvaltning ingår det inte i översynen av husläkaruppdraget inför 2012 att göra någon förändring i regelboken.

I svaret hänvisas däremot till det regionala vårdprogram som Birgitta Rydberg visade upp för en stund sedan. Den som fördjupar sig lite i vårdprogrammet kan konstatera att det där står att personer med utvecklingsstörning behöver en patientansvarig läkare, att den läkaren i första hand bör vara en allmänläkare inom primärvården, att läkaren bör ha specifika kunskaper om utvecklingsstörning och att det i läkarens uppdrag bör ingå till exempel friskvård och regelbunden läkemedelsöversyn.

Jag kan sammanfattningsvis konstatera att majoriteten besvarar de förslag som vi har lagt i enlighet med det regionala vårdprogrammet med mumbojumbo om läkarstöd till habiliteringen och att detta läkarstöd inte ens är säkerställt i regelböckerna. Min fråga till majoriteten blir: Vad avser ni faktiskt att göra framöver? Kommer ni att fortsätta att stoppa huvudet i sanden, eller kan den här patientgruppen räkna med ett engagemang någon gång i framtiden?

Med det vill jag yrka bifall till vår reservation i landstingsstyrelsen.

Anförande nr 127

Landstingsrådet N y m a n (KD): Herr ordförande! Jag ska börja med att yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Vid förra fullmäktige för precis en månad sedan hade vi att hantera en motion som var fyra fem år gammal, och jag började med att be om ursäkt för det otillständiga i att vänta så länge på ett motionssvar. Det här svaret, två år efter att motionen lades, kan ju ses som en väldig förbättring. Jag hoppas att det noteras.

Jag kan i och för sig konstatera att detta motionssvar inte är komplett i den mening som motionärerna framför. Det som hände med anledning av den motion som lades för en månad sedan var att jag, redan dagen efter i den beredning som jag är ordförande i och där dessa frågor hör hemma, tog ett initiativ där vi gav hälso- och sjukvårdsförvaltningen i uppdrag att publicera en rapport före sommaren 2012. Enligt det beslut vi tog ska den innehålla information som svarar på frågan om omfattningen av flerfunktionshinder och behovet av habilitering för berörda personer i vårt landsting, hur sjukvårdsbehoven hos personer med utvecklingsstörning eller annan funktionsnedsättning tillgodoses i vårt landsting och vilka brister som kan identifieras inom sjukvården för personer med utvecklingsstörning eller annan funktionsnedsättning. Det ska också publiceras en strategi och utvecklingsplan som vi får tillfälle att ta ställning till när rapporten kommer före sommaren nästa år.

Det är inte så att dessa frågor på något sätt har en nedvärderad ställning i alliansens hälso- och sjukvårdsarbete eller utvecklingen av detsamma, utan det här är oerhört angeläget. Därför valde jag för en månad sedan att ta detta initiativ för att försöka få ett samlat grepp om både de frågeställningar som fanns med i den motion som behandlades här förra gången och den här motionen. Jag tror att det finns anledning att knyta förhoppningar till att den rapporten sedan kan publiceras på ett sådant sätt att den möjligen kan bli föremål för diskussion här i fullmäktige, men den ska i varje fall upp till beredning i hälso- och sjukvårdsnämnden för fastställelse. Det är planen med det här.

Det blir nästan pinsamt när man säger att motionssvaret inte står i överensstämmelse med de publicerade dokument vi har i övrigt, och det är naturligtvis bara ett förbiseende. Men frågorna är angelägna, och de är prioriterade i den meningen att vi nu har beställt en särskild rapport som det finns anledning att återkomma till och som jag tror att vi med tillförsikt kan se fram emot, alla som är engagerade i frågor som rör den här målgruppen, som vi brukar uttrycka det byråkratiskt eller politiskt.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 128

T o v e S a n d e r (S): Men Stig! Den här motionen skrevs därför att vi hade en rapport om hur det såg ut och står till, och nu svarar du mig, drygt två år senare, med att vi ska ta fram en ny rapport. Fantastiskt!

Anförande nr 129

Landstingsrådet N y m a n (KD): Ja, och det beror på att det inte har vidtagits några åtgärder efter den rapporten. Rapporter publiceras, och det blir många gånger ett dilemma om vi beställer rapporter och sedan inte använder dem till det som de är avsedda för. Då blir det naturligtvis den här typen av brister. Nu ska jag se till att den beredning som jag leder håller de här frågorna aktuella och levande så fort vi får rapporten och föreslå hur vi går vidare med den. Eftersom vi föreslår en inriktnings- och åtgärdsplan för hur vi ska hantera det här framöver, och inte bara beställer rapporten, kan jag känna mig mer tillfreds med det utgångsläget än det som gällde förra gången.

Anförande nr 130

Tomas Eriksson (MP): Ordförande, ledamöter, åhörare! Jag ska börja med att tacka Tove för den här mycket bra och fantastiskt viktiga motionen. Jag vill också tacka dig, Stig Nyman, för att du i alla fall är ärlig nog att erkänna att ni under två års tid sedan den första rapporten kom de facto inte har gjort någonting och att du är ganska tydlig med att ni säger att ni inte har gjort någonting.

Jag ska bara kortfattat säga att vi från Miljöpartiets sida tycker att det här kanske är ytterligare ett exempel på att alliansen har en stark övertro på förmågan eller undret av att patienten alltid har rätt att välja sin vårdgivare. Vi tror att möjligheten och viljan att välja vårdgivare är stor, och vi tror också att det är en viktig del av hälso- och sjukvården. Men vi tror att det är ännu viktigare att alla patienter oavsett behov har möjligheten att välja vårdgivare som ger dem vård av högsta kvalitet.

Den här motionen lyfter fram en rapport som visar att så kanske inte är fallet för en grupp i vårt samhälle. Den ger också förslag på tydliga åtgärder som skulle kunna sättas in för att driva ett aktivt arbete för att tillgodose att så blir fallet. Då tycker vi kanske inte att det vore jättekontroversiellt om man faktiskt biföll en sådan motion.

Jag yrkar bifall till motionen.

Anförande nr 131

Anna Kettner (S): Den här debatten får mig att känna, med ett gammalt fint ord, förstämning. Jag kan inte låta bli att slås av det faktum att de som inte hörs, inte märks, inte bråkar och inte är som vi tar vi inte riktigt på allvar. Så länge de inte riskerar att slå ned någon av oss en sen kväll får de ingen hjälp. Det finns en liknande känsla i vårt arbete med flickor med bokstavsdiagnoser.

Dels blandar vi ihop funktionsnedsättning och funktionshinder. De som på ytan fungerar har alltså ingen svårighet. Det är ett slags livstidsstraff för kvinnor. Det gäller också utvecklingsstörda flickor och kvinnor.

Dels blandar vi ihop funktionshinder med det som är besvärligt för oss, för omvärlden. Om funktionshindret utvecklas på ett sätt som gör det besvärligt för skolan får man hjälp. Om funktionshindret utvecklas på ett sätt som gör att det blir jobbigt för vården får man hjälp. Men om funktionshindret utvecklas på ett sätt som är ett problem mellan mig och samhället är jag ensam, i alla fall i en borgerlig värld.

Dessa människor finns. De har samma människovärde som vi. Och utan att egentligen känna oss mer än lite besvärade kan vi konstatera, i alla fall hälften av oss, att vi har vetat om de här problemen i två år. Men det har inte hänt någonting, trots att det är en grupp som vi alla är överens om är utsatt i vårt samhälle.

Dessutom har den borgerliga majoriteten inte ens brytt sig om att svara på hela den motion som man har haft framför sig. Jag brukar försöka, även om det inte alltid märks, vara en duktig flicka. Men ibland tänker jag att det väl får bli andra, som har möjlighet, som får vara ställföreträdande besvärliga för dem som inte kan. Jag tycker att det här är riktigt, riktigt, riktigt skämmigt.

Bifall till den socialdemokratiska reservationen!

Anförande nr 132

Landstingsrådet Sevefjord (V): Vi är alla överens om att det är en viktig motion, som lyfter oerhört viktiga frågor och där vi i landstinget fortfarande har en lång väg att gå för att möta den här gruppens behov av vård och omsorg. Om jag har förstätt det hela rätt finns i det regionala vårdprogrammet, som Birgitta Rydberg hänvisade till när vi diskuterade diagnostisering av flickor med autism och ADHD, i princip det som Tove Sander med flera

har lyft fram i de tre att-satserna. Det är att en kartläggning ska göras, att man ska ha tillgång till allmänläkare och att denne läkare bland annat ska regelbundet genomföra hälsokontroller. Om detta finns i det regionala vårdprogram som Birgitta Rydberg tidigare hänvisade till, och som Tove tydligen har läst – jag har inte läst hela programmet, så jag kan inte säga det utan går på hörsägen – förstår jag inte varför ni inte bara bifaller de tre att-satserna.

Bifall till motionen!

Anförande nr 133

Tove Sander (S): Jag har visserligen yrkat bifall till vår reservation i landstingsstyrelsen, men jag tänker ändra mig.

Stig har vällovt erkänt här i dag att motionen inte riktigt har beretts och besvarats till fullo. Därför yrkar jag i stället på återremiss. Då får ni i majoriteten möjlighet att återkomma, göra om, göra bättre och visa vad ni vill och vad ni gör.

Anförande nr 134

Jessica Ericsson (FP): Ordförande, ledamöter! Jag vill börja med att yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag.

När jag läste den här motionen initialt blev jag både ledsen och glad. Jag blev ledsen över den svepande beskrivningen av att situationen för barn och unga med utvecklingsstörning sannolikt har försämrats efter införandet av vårdval. Jag ser inte riktigt det. Vi har ganska lite som visar på det.

Sedan har det också hänt ganska mycket positivt som vi borde lyfta upp här. Vi har fått ökad kompetens. Det regionala programmet har kommit där just de åtgärder föreslås som ni tar upp i motionen. Det är strålande. Sedan har habiliteringens uppdrag ökat ordentligt, och det är också positivt. Förskrivningen av varseblivningshjälpmedel har ökat mycket under perioden, och det gynnar också gruppen. Det har alltså hänt positiva saker.

Självklart är det inte tillräckligt. Ingen av oss tycker att det är tillräckligt. Det handlar om en grupp som behöver mycket stöd, och där är vi rörande överens. Det finns självklart en risk att man faller mellan stolarna om man har svårt att föra sin egen talan, och jag är helt övertygad om att alla här inne tycker att vi ska värna dem som har svårast att göra sig själva hörda.

Fokusrapporten tar upp många problem. Mycket av de problem och svårigheter som finns förtydligas nu i det regionala vårdprogrammet som Birgitta Rydberg och Birgitta Sevefjord talar om. Det är väl kanon! Här har vi en början på hur vi ska arbeta.

I svaret nämns också viss.nu – ett jättebra informationsstöd där man bland annat påpekar att personer med utvecklingsstörning behöver extra tid hos läkaren vid undersökning. Där står det specat att minst en timme behövs. Självklart har läkarna ett ansvar att se till att de faktiskt kan ge personerna bra stöd. Man tar också upp att regelbundna syn- och hörselundersökningar behövs, eftersom den här gruppen ofta har flersvårigheter och drabbas i sjukdomar i en annan utsträckning än många andra människor. Det tycker jag är bra. Det är ett stöd till läkarna och vårdpersonalen för att de ska kunna göra ett bra jobb.

Naturligtvis kan informationen i Viss utvecklas mycket mer. Jag tycker det är en brist att man inte specar barns behov. Barn med utvecklingsstörning kan ha speciella behov, men det påpekas inte. Samverkan framkommer men kunde kanske utvecklas ytterligare.

Nu ska jag inte gå in i detalj och påpeka allt som bör ändras, men en sak som jag däremot definitivt tycker bör ändras är att man i kompetensstödet till läkarna, Ibis, precis som i det regionala handlingsprogrammet, bör fokusera på patienten. Den bristen finns i dag. Man

pratar mycket om att säkerställa att nätverket får rätt stöd och att de anhöriga får rätt stöd så att de inte oroas, men det är ganska lite information riktad till patienten själv, och det är en brist. Där borde vi ha kommit längre nu – vi är ändå inne på 2011!

Sammantaget tycker jag faktiskt att det är positivt att motionen är besvarad. Det visar på att vi alla tycker det här är viktiga frågor, och att det händer saker och ting. Det ska vi alla vara stolta över! Sedan kan vi komma mycket, mycket längre – och det ska vi göra.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag, alltså!

Anförande nr 135

J u a n C a r l o s C e b r i a n (S): Ordförande, fullmäktige! För länge sedan sade någon till mig: När man är förkyld ska man vara snäll. Jag vet inte om det är sant eller inte, och jag kanske borde vara snäll i dag. Men jag har lite svårt att vara snäll när jag läser vad Stig Nyman och andra har svarat på din motion – tack, Tove! Vi träffades här för en månad sedan, och då behandlades en nästan likadan motion. Där kunde man läsa att det skulle hända väldigt mycket, och det skulle komma en rapport som skulle lösa det mesta.

Jag var med när rapporten presenterades. Lena-Maj från Miljöpartiet, som var den som tryckte på, var tyvärr sjuk den dagen så jag fick ersätta henne. Det var inte många stockholmare bland de 200 som var närvarande, de flesta kom utifrån landet. Det var den första rapporten som visade vägen till en bättre sjukvård för framför allt personer som har Downs syndrom och mentala funktionshinder.

Tove har skrivit en motion. Den här rapporten kom till för ett par år sedan. Då är det, Stig, lite svårt att tajma. Det är kanske bra om du säger till oss: Juan och ni andra, nu kan ni skriva motioner om det här, för nu finns en rapport, jag har läst den och är beredd att göra något. Då skriver vi en motion.

Efter den förra motionen skulle det komma en rapport. Nu finns den – ja, i någon byråläda, tyvärr! Jag vet att andra landsting har använt sig av den praktiskt.

Det här är en väldigt viktig fråga. Jag är kontaktperson för två personer som har Downs syndrom och råkar ha en son som också har det, så jag vet en del om det. De vill inte gå till specialläkare, de vill gå till samma vårdcentral som andra, mötas med värdighet och få ett bra bemötande från läkare som har empati och tid – men det finner de inte. De vill inte gå till andra vårdcentraler, de vill ha en läkare som känner igen dem. Är de i behov av mera vård än andra? Nej, det tror inte jag. Jag är mera förkyld än min son, jag kommer inte ihåg när han var förkyld sist.

Vad de behöver är framför allt en primärvård som är anpassad att ta emot alla patienter, även dem med Downs syndrom och mentala funktionsnedsättningar. I dag är inte primärvården det.

Rapporten skulle hjälpa dig och andra att åstadkomma en förändring. Du säger nej till motionen! Jag fattar det inte, vet du.

I motionen finns det tre att-satser. Den viktigaste för min del är den första, om man vill göra något konkret. Där står att du skulle få i uppdrag att kartlägga hur behov och eventuella mörkertal – och du ska veta att det är stort – av habilitering ser ut bland barn och vuxna med utvecklingsstörning. Ja, om man inte vet vad behovet är tycker inte jag att man kan göra så värst mycket.

Ursäkta, trots min förkylning är jag både ledsen på det och ledsen på att du svarar på en så här viktig motion med nonchalans. Tove, det är bra att du yrkar återremiss och ger honom en chans att inkomma med ett bättre svar.

Anförande nr 136

Margaretha Hertilus (FP): Först vill jag yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag, och jag ställer mig naturligtvis helt bakom det Jessica tog upp alldeles nyss.

Men varför jag bad om ordet, vilket jag inte hade tänkt från början, var att Stig steg upp och talade om vad han har för planer. Jag har haft förmänen att jobba tillsammans med Stig i den gamla omsorgsnämnden, och jag vet att hans hjärta blöder för de här frågorna. Jag vet att hjärtat blöder hos väldigt många av er som sitter här för de här frågorna. Därför blev jag oerhört ledsen och arg – framför allt ledsen – när Anna Kettner lyfte fram att det är avhängigt vem som sitter vid makten när det gäller de här frågorna.

Vi har i Sverige kunnat vara stolta över att det här inte har varit några partiskiljande åsikter kring hur vi ska möta människor med funktionsnedsättning, med funktionshinder, med handikapp eller vad man nu än vill välja för ord. Låt oss stanna kvar vid det, att här ska ingen behöva vara orolig för att det beror på vem som sitter vid makten!

Jag ser fram emot rapporten, och jag ser fram emot att förbättra de här åtgärderna, och jag ser fram emot att utvecklingsstörda människor, med sina anhöriga, har möjlighet att välja den doktor som de känner sig trygga med. Förhoppningsvis skulle alla allmänläkare ha kunskaperna att möta människor med de här svårigheterna. Jag vet att så dessvärre inte är fallet, så låt den valfriheten finnas kvar!

Anförande nr 137

Anna Kettner (S): Margaretha, om jag har gjort dig ledsen är jag uppriktigt ledsen för det och ber om ursäkt.

Jag skulle verkligen önska att det inte fanns några skiljelinjer i den här hållningen. Men jag kan inte tåga om det faktum att vi gång på gång lägger motioner i de här frågorna och får nej från er, eller när ni hela tiden svarar på en annan fråga – vi pratar om rätten till allmänläkeri och ni hänvisar till habiliteringen, till exempel.

Vi vill gärna samarbeta om det här, men det kräver faktiskt att ni vill. Jag vill gärna dela det här engagemanget med er och med Margaretha – men då måste vi hjälpas åt!

Anförande nr 138

Margaretha Hertilus (FP): Jag vill göra klart att jag inte hänvisade till någon habiliteringsläkare. Jag hänvisade till en allmänläkare som hade kunskaperna att möta människor med vissa svårigheter.

Anförande nr 139

Håkan Jörnehed (V): Ordförande! Stig började ju sin inledning med att motionssvaret inte är komplett, det var ett ofullständigt svar på motionen. Därför biträder Vänsterpartiet återremissyrkandet.

När det nu antagligen kommer att gå igenom, skulle jag vilja att ni tittar också på den sista meningen som ni skriver i Alliansen: "Alla lokaler där husläkarverksamhet bedrivs bör vara anpassade så att de kan ta emot patienter med olika typer av funktionsnedsättning. Jag tycker att de ska vara anpassade så att alla personer, både barn och unga vuxna med funktionsnedsättning, är välkomna. Det är ju en självklarhet 2011 i Stockholms läns landsting, anser jag!"

Anförande nr 140

Tomás Eriksson (MP): Jag ska tillägga att vi från Miljöpartiets sida har beslutat oss för att även vi biträder förslaget om att återremittera frågan.

Sedan har jag en liten kommentar till det Margaretha sade om Stig Nyman. Vi är faktiskt ganska ointresserade av vad ditt hjärta blöder för eller hur din karaktär är som person, utan vi kommer att fokusera på att granska din politiska gärning här i fullmäktigesalen, och i det här ärendet verkar det som att väldigt lite har hänt – tyvärr.

Anförande nr 141

Landstingsrådet N y m a n (KD): Jaha, herr ordförande, då yrkar jag avslag på återremissyrkandet med hänvisning till mitt inledande inlägg om det åtagande från beredningen som ligger bakom uppdraget till hälso- och sjukvårdsnämnden som, när jag har läst det ytterligare en gång i dag, täcker in såväl den motion vi behandlade för fyra veckor sedan som den här motionen och går lite längre. Här kommer vi ju att få tillfälle att behandla en strategi och utvecklingsplan efter att vi har identifierat de brister som finns – dels de som finns i den här rapporten som nämndes, dels ligger till grund för de här motionerna.

Jag har naturligtvis stor respekt både för förslagen och för tankarna som har lett fram till både den förra motionen och den här, så det är inte alls någons mening att springa ifrån ansvaret på något sätt.

Sedan är det naturligtvis en politisk finess att få till en återremiss, men det kommer inte att påskynda arbetet och det kommer inte att underlätta för de personer som vi nu är så engagerade i ska få en bättre vård. Möjligen blir det, som en effekt av detta, ett modifierat motionsyttrande. Om antalet röster räcker för återremiss blir det ju så att det här ska bearbetas en gång till. Det ska då gå tillbaka till landstingsstyrelsen och därifrån tillbaka till hälso- och sjukvårdsnämnden, och så kommer det väl tillbaka hit någon gång en bit in på nästa år, om vi arbetar snabbt och ingenting läggs som hinder i vägen. Fördelen med att få en återremiss är naturligtvis att det här kommer upp en gång till, men jag kan lova er att strategi- och utvecklingsplanen också kommer att bli föremål för diskussioner allra minst i hälso- och sjukvårdsnämnden, och om vi finner fog för det kommer vi att lyfta det ännu mer i så fall. Men det återstår att återkomma till när vi har sett det arbete som gavs i uppdrag för en månad sedan.

Jag är glad att kunna säga att bakom det initiativ jag tog då står alla partier i beredningen. Det var med tanke på den debatt vi hade haft någon dag innan, då jag stod och öppet bad om ursäkt för den långsamma hanteringen den gången. Två år är också en alldeles för långsam hantering, så alldeles säkert inom ett år kommer den här motionen tillbaka.

Anförande nr 142

G u n i l l a R o x b y C r o m v a l l (V): Stig Nyman, att det begärs återremiss är för att ni ska se behoven hos den här gruppen och vad som behöver göras, inte för att ärendet ska komma tillbaka likadant.

Jag ska ge dig några råd på vägen. Jag har tillbringat hela mitt vuxna liv med att jobba med den här målgruppen och gör det fortfarande, ungefär 25–30 timmar i veckan jobbar jag med dem som har en utvecklingsstörning.

Det är ett stort mörkertal, precis som motionären beskriver. Det vet vi, det finns massvis med personer som har en utvecklad störning som inte har habiliterande insatser. Det är en utmaning för oss. Vi behöver få kontakt med dem, för de behöver hälso- och sjukvårdens hjälp.

Vi vet genom forskning att den här gruppen har en mycket högre dödlighet än vad den övriga befolkningen har. De har till stor del psykisk ohälsa och psykisk sjukdom. Det är en grupp som verkligen behöver ha hjälp av samhällets hälso- och sjukvård.

När man här skriver om anpassning, skriver man som om alla är rörelsehindrade. Men den stora mörkertalsgruppen är troligtvis inte alls rörelsehindrad. Den anpassning som de behöver av sjukvården är, precis som Juan Carlos säger, att vara känd, att känna igen sig, att kanske få komma till läkarrummet en stund tidigare för att vänja sig vid att vara där och att bli förstörd – man kanske har talsvärigheter eller har svårt att uttrycka sig och med ord säga exakt vad som gör ont i kropp eller själ. Och det är att ha tid. Man behöver väldigt mycket längre tid inom sjukvården.

Jag har en släkting som jobbar som läkare på en vårdcentral, och han tar emot 70 patienter i veckan. Det säger sig självt att den här gruppen av patienter inte får den tiden inom hälso- och sjukvården som de behöver för att deras ohälsa eller sjukdom ska bli upptäckt.

I stor utsträckning, skulle jag våga påstå utan att ha någon forskning bakom mig, är det förhållande väl täckt vad det gäller barn och ungdomar upp till 18 års ålder. Den stora, stora bristen är för alla över 18 år, som ska gå till den vanliga primärvården och som kanske har svårt att ens boka tid. Tidigare fanns det omsorgsöverläkare som jobbade, och det kanske inte var någon bra modell, men vad vi behöver säkerställa är att det finns läkare som ger den här gruppen en gedigen undersökning.

Med det uppmanar jag er: Gör verkligen ett gediget jobb med återremissen, så att det inte kommer tillbaka obesvarade frågor som att-satserna ger! Därför stöd till återremiss.

Anförande nr 143

Landstingsrådet L a r s s o n (S): Ordförande! För en stund sedan utvecklades debatten till en diskussion om huruvida god vilja och ambitioner finns. Jag tror faktiskt att det finns god vilja och ambitioner, och jag tror inte att Stig vill någonting annat än att man ska utveckla den här verksamheten.

Den här motionen påminner, som Stig mycket riktigt var inne på, väldigt mycket om den motion som vi diskuterade vid förra fullmäktigemötet. Det som gör mig bekymrad är att det här förs fram ett antal krav av oss, där vi bland annat talar om hur primärvården som omhändertar de här människorna ska kunna förstärkas. Förvaltningen skrivet lite grann om det där. Man kan diskutera om det är ett tillräckligt svar, men det som kommer ifrån dig som ansvarigt landstingsråd för de här frågorna är ju ingenting! Det står inga kommentarer alls i motionsutlåtandet om hur du ser på hur man ska kunna säkerställa den här gruppen patienters rätt att få en god allmänläkare, och sådana saker. Så skälet för återremiss är egentligen att det bara är delar av motionen som är behandlade av majoriteten, där ni har synpunkter.

Jag tycker det är viktigt att komma ihåg att för oss som landstingsledamöter är motioner ett av de viktigaste påverkansinstrumenten. Vi har redan pratat om att det tar alldeles för lång tid innan motioner blir behandlade, det är vi överens om – och det fanns försyndelser även när vi styrde, ska sägas. Vi var också dåliga på att ta fram motionssvar i god tid. Poängen med motioner är att man lyfter fram ett komplicerat område, för ett resonemang och avslutar det hela med ett antal att-satser som man vill ha särskilt belysta. Då tycker jag att de att-satserna ska behandlas i utlåtandet över motionen, annars är ju inte frågan beredd. Det är det för mig avgörande skälet att jag tycker att fullmäktige ska återremittera den här motionen, så att vi får svar på hur ni i majoriteten ser på den här patientgruppens berättigade krav på att få en god behandling i primärvården. Jag tror att ni kommer att ta fram ett utlåtande omkring detta, men som utlåtandet lyder i dag är det inte till fyllest. Jag tror inte att det är enbart ditt fel, Stig, för jag misstänker att det är folk omkring dig som skriver förslag till utlåtanden. Men det här blir bakläxa, återremiss och ny beredning. Det har både att göra med själva sakfrågan men också för att fullmäktiges motionsinstrument ska kunna fungera på det sätt som det är avsett.

Anförande nr 144

A n n a A m u n d b e r g (S): Detta är en mycket viktig motion. Jag undrar om ni verkligen förstår hur viktig den är.

Jag har två nära vänner som har utvecklingsstörning. Den ena är en barndomsvän. Hon har sedan hon var liten hälsoproblem, och jag vet inte hur många gånger jag har hört hennes mamma säga att hon känner sig förtvivlad ibland när hon har sökt vård för att hennes dotter ska få hjälp och hon inte har blivit trodd. Det har blivit missförstånd. När min barndomsvän är sjuk eller har problem så kan hon säga: "Ont!" eller hon kan säga: "Sjuk!" Sedan kan det visa sig att hon har ett sår på armen för att hon har ramlat, men hon kan inte alltid beskriva att det är där hon har ont. Hon kan inte riktigt koppla ihop var någonstans hon har ont. Detta skapar ett stort problem när man söker läkarvård. Det är inte alla läkare som tar sig tid eller har förståelse för att det är svårt att beskriva exakt var man har ont och att det kan vara svårt att beskriva hur man mår.

Jag hade en annan nära vän, som tyvärr har gått bort. Han var runt 50 år när han gick bort, och man upptäckte då att han hade varit sjuk. Att det inte upptäcktes tidigare var för att han inte hade några nära anhöriga som kämpade för honom, och de på gruppboendet förstod inte heller. De förstod i alla fall till slut att han var deprimerad, och det gjorde de för att han började riva sönder sin skivsamling. Det här är en person som under hela sitt liv tidigare hade älskat musik – och helt plötsligt förstörde han skivsamlingen. Efter att han gjorde det upptäckte man att han hade blivit i princip döv. Att han inte hade hört hade man inte tänkt på, för man tänkte bara: Han ignorerar väl, han bryr sig inte, han förstår inte att han måste lyssna.

Tyvärr fick han ingen bra läkarvård. Om han hade fått det hade han nog levt längre. Och jag tror att om det hade funnits allmänläkare som hade haft större förståelse är det inte säkert att det hade hjälpt just honom, men det hade nog hjälpt många.

En sak jag kan veta är att min barndomsvän vill gå till samma ställe som alla "vanliga". Om hon vet att jag går till en tandläkare så vet hon att det är det vanliga, och då vill hon gå till samma ställe. Hon vill bara vara som vi andra och kunna gå till samma ställe, men hon behöver ändå kunna få förståelse. Att kunna gå till en allmänläkare som har förståelse för hennes problem hade varit till stor hjälp.

Anförande nr 145

T o v e S a n d e r (S): Stig, lite raljant sade du alldeles nyss att en återremiss kanske leder till ett något modifierat motionssvar. Jag hoppas verkligen att modifieringen av det här motionssvaret gör att nästa motionssvar behandlar rätten till god primärvård! För det var faktiskt det som var motionens huvudsyfte – men det är faktiskt inte berört i svaret. Och när vi debatterar frågan nästa gång hoppas jag att det är där vi lägger fokus, och inte på allt det andra runt omkring!

Anförande nr 146

Landstingsrådet N y m a n (KD): Motionen är ju delvis besvarad, och modifieringen får ju ske på den punkt som du säger, i ett utökat motionssvar.

Jag förundras alltid över att man vet att mörkertalet är "enormt" eller "stort". Hur i all världen vet man att ett mörkertal är stort eller litet? Jag lever med ett intryck, från omsorgerna och hälso- och habiliteringsorganisationen vi har – som jag har levt ganska nära med i ungefär 20 år nu – av att väldigt mycket utträttas till gagn för de personer – jag gillar inte att man pratar om grupper, för doktorn träffar aldrig grupper utan enskilda personer med enskilda behov. Det är mycket möjligt att det finns ett mörkertal. Storleken på det är ointressant, så länge det finns några få personer som inte får vård alls. Men jag är inte säker på att de är så många. Och tydligen är det inte kartläggningen som är det viktigaste nu, utan att primärvården utvecklas åt det håll som den andra att-satsen i motionen säger.

Vi återkommer som sagt, eftersom jag nu har konstaterat att det blir en minoritetsåterremiss.

Anförande nr 147

Gunilla Roxby Cromvall (V): Det är lätt med mörkertalet. Om man jämför antalet som går i särskola med antalet som har habiliterande insatser så ser man skillnaden. Det är väldigt många fler som går i särskola men som inte har några andra insatser.

Förste vice ordföranden: Jag konstaterar att tillräckligt många har röstat för återremissyrkandet, så ärendet återremitteras. För ordningens skull ska jag föredra motivtexten. Motivet för återremiss är "då beredningskravet enligt kommunallagen inte är uppfyllt". De nya tolkningarna av återremisskravet är att man gör ingen prövning om dess riktighet i fullmäktige, utan det står bara i kommentarerna till lagen att en sådan ska anges av den som yrkar återremiss.

Förteckning över talare
(siffrorna avser anförandets nummer)

Fogelström Conny (S) 6:1, 3, 6
Landstingsrådet Wennerholm (M) 6:2, 4, 27, 32, 35, 50, 52, 54, 61, 63, 65, 67, 69, 71, 91, 93, 95
Gripestam Leif (M) 6:5
Landstingsrådet Larsson (S) 6:7, 9, 14, 143
Landstingsrådet Lundquist (M) 6:8, 12, 16
Landstingsrådet Sevefjord (V) 6:10, 15, 42, 72, 74, 76, 124, 132
Öberg Helene (MP) 6:11, 84, 86, 88, 120, 125
Bargholtz Helena (FP) 6:13
Landstingsrådet Wigg (MP) 6:17, 20, 23, 106, 112, 114, 118
Landstingsrådet Andersson (C) 6:18, 21, 25, 105
Gunnarsson Vivianne (MP) 6:19, 24, 49, 51, 53
Sehlin Anna (V) 6:22, 102, 107, 116
Landstingsrådet Ullberg (S) 6:26, 31, 33, 60, 62, 64
Johansson Anita (S) 6:28
Blombäck Yvonne (MP) 6:29, 36, 66, 68, 70
Roxby Cromvall Gunilla (V) 6:30, 34, 90, 92, 94, 142, 147
Sjölander Johan (S) 6:37, 40, 96, 98, 100
Landstingsrådet Rydberg (FP) 6:38, 41, 73, 75, 77, 97, 99, 101, 121
Nork Ylva (V) 6:39, 104, 109, 111, 119
Landstingsrådet Hellmark Knutsson (S) 6:43, 45, 47
Landstingsrådet Rosdahl (M) 6:44, 46, 48, 56, 58, 103
Wahlgren Catharina (V) 6:55, 57, 59
Johansson Anders (S) 6:78, 80, 82
Landstingsrådet Nyman (KD) 6:79, 81, 83, 127, 129, 141, 146
Landstingsrådet Reinfeldt (M) 6:85, 87, 89
Landstingsrådet Starbrink (FP) 6:108, 110, 113, 115
Lindqvist Hans (C) 6:117
Herthelius Margaretha (FP) 6:122, 136, 138
Bouvin Jacqueline (MP) 6:123
Sander Tove (S) 6:126, 128, 133, 145
Eriksson Tomas (MP) 6:130, 140
Kettner Anna (S) 6:131, 137
Ericsson Jessica (FP) 6:134
Cebrian Juan Carlos (S) 6:135
Jörnehed Håkan (V) 6:139
Amundberg Anna (S) 6:144